

**Ngasegele ke yosaga shyen
wogo sɛwɛ ɲa pe yinri
DETERONŌMU
Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ**

Deteronɔmu sɛwɛ wi yen na para Moyisi wi senyoro ti lɛgɛrɛ na. Yenɲɛlɛ li woolo pɛ gbɔn koni wa Mowabu tara, na jaa mbe ye wa Kana tara ti ni. Ɛɛn fɔ Yenɲɛlɛ lɛa ki yo Moyisi wi kan fɔ wi se ye wa tara nda lɛa yɔn fɔlɔ lɛ mbe kan pe yeri ti ni. Ki kala na, sanni Moyisi wi sa ku, a wì si sɛnrɛ ti lɛ ma para.

Ki konɣbanɲa ki na, Izirayeli woolo paa pye na yanri na toro wa gbinri yeɛ nafa shyen ɲgele ni, ɲga fuun kila pye, Moyisi wila para ki sɛnrɛ na. Yenɲɛlɛ lɛa pe yeɣɛ sin ma pe kala li yɔn. Ki kala na, leele pe daga mbe pye sinmbele li ni.

Ko punɣo na, a Moyisi wì si nuru ma para ɲgasegele ke ke sɛnrɛ na, konaa lasiri konɣolo sanɲgala ɲgele Yenɲɛlɛ lɛa kan li woolo pe yeri ke ni. Ɛɛn fɔ ki kɔ wo ma leele paa tanri ki lasiri konɣolo koro cɛ na. Yenɲɛlɛ li daga mbe pe ndanla pe kotogo ki ni fuun ki ni. Yɔn finliwɛ mba Yawe Yenɲɛlɛ lɛa le pe ni, pe daga mbe koro sinmbele pi ni. Na paga ki yɔn finliwɛ pi yigi, Yenɲɛlɛ li yaa duwaw pe na, na paga suu jɔɣɔ pe juguye pe yaa ya pe ni. Sɛwɛ wi mɛɣɛ pa kì ta laga ki laga ɲga ki ni. Maga logo *Deteronɔmu ko kɔrɔ wo yen: «Lasiri shyen woo» nakoma «Mbe nawa to lasiri sɛnrɛ ti na»*.

Wa sɛwɛ wi kɔsaga yeri, Moyisi wi yen naa yɛɛ gbɛgɛlɛ mbe ku. Wila Zhouwe wɔ naa tɛgɛ wa wi yɛɛ yɔnlɔ. A wì si yurugo ka kɔ, ŋga ki yen na Yenŋɛlɛ li sɔnni li kajɛŋgɛ pyewe pi kala na. Ko punngo na, a wì si duwaw pye Izirayeli cɛngɛlɛ kɛ ma yiri shyɛn ke kan, kona mɛɛ ku. Wi sila ta mbe ye wa tara nda Yenŋɛlɛ làa yɔn fɔlɔ lɛ mbe kan pe yeri ti ni. Ɛɛn fɔ we yen naga kara naga yaan fɔ: «Yenŋɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wa fa yiri wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ, ŋa Yawe Yenŋɛlɛ làa pye na para wi ni gbɔgɔyi paa Moyisi yen» (Dete 34.10). Ki nanɔ wo wila ki sɛngbɔrɔ nda ti yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ:

Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yenŋɛlɛ lo li yen we Yenŋɛlɛ le, lo nunɔba li yen Yawe Yenŋɛlɛ le.

Yawe Yenŋɛlɛ, ma Yenŋɛlɛ le, li daga mbɔɔn ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun konaa ma fanŋga ki ni fuun ni (Dete 6.4-5).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnlɔ yɛgɛ ŋga na

Moyisi wi senyoro koŋgbannɔnda 1.1-4.43

Moyisi wi senyoro shyɛn woro 4.44-11.32

Yawe Yenŋɛlɛ li lasiri koŋgolo 12-26

Duwaw naa Danɔga sɛnrɛ 27.1-28.68

Yinwefɔnŋgɔ wa yɔn finliwe fɔnmɔ pi ni 28.69-30.20

Moyisi wi kapyegele punngo wogolo 31-34

MOYISI WI SENYORO KONGBANND

1.1-4.43

¹ Senre nda to Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan, ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa gbinri wi ni, wa gbunlundegge funwa laga falafala nga ki yen wa Sufu ca ki yesinme na ki tanla, wa Paran ca konaa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti naa Dizahabu cara ti sogowo pi ni†.

² Mbe yiri wa Horebu† yanwiga ki na sa gbɔn wa Kadeshi Barineya ca, piliye ke ma yiri nungba tangala ma ma tanga, na maga toro wa Seyiri yanwiga konɔ li ni we.

³ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yele nafa shyen wolo li yenje ke ma yiri nungba wogo, ki pilige kongbanna ki na, senre nda fuun Yawe Yenjele laa yo Moyisi wi kan ma yo wi yo Izirayeli woolo pe kan, a wi siri yo pe kan.

⁴ Kila pye ma pe ta paa malaga gbɔn ma ya Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon wi ni, wo na wila pye ma cen wa Eshibon ca we; konaa paa ya fun Bazan tara wunlunaja Ōgi wi ni, wo na wila pye ma cen wa Ashitaroti konaa Edireyi ca ki ni†.

⁵ Ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa Mowabu tara, a Moyisi wi sigi le na leele pe nari ki lasiri senre nda ti ni na yuun fo:

*Yenjele laa Izirayeli woolo
pe pye ma yo pe yiri paa kee*

† **1:1 1.1:** Cara nda paa pye na yinri Sufu, naa Paran, naa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti konaa Dizahabu lere siri saga jen nala. Ti sila pye ma lali Zheriko ca ki ni. † **1:2 1.2:** Horebu yanwiga ko nungba ko ki yen Sinayi yanwiga ye. † **1:4 1.4:** Nombu 21.21-35

⁶ «Yawe Yenḡele, we Yenḡele le, lāa para we ni laga Horebu yanwiga ki na ma yo fɔ: <Yè cən ma mɔ laga ki yanwiga ḡa ki nɔḡo ma toro.

⁷ Koni, ye yiri ye ye paara yinre ti kɔlogi yaa kee. Ye kari wa Amɔri cənle woolo pe tara yanwira lara ti ni, naa ki kanḡara na lara ti ni fuun ti ni, naa Zhuriden gbunlundegɛ funwa laga falafala ki ni, naa wa yanwira ti na, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Negevu tara ti ni, naa kɔḡoje yɔn tara ti ni, wa Kana tara fenne pe tara ti ni, naa Liban tara ti ni, fɔ sa gbɔn wa gbaan gbenɛ wi na, Efirati gbaan we.

⁸ Ye wele, mḡigi tara ti kan ye yeri, ye ye wa ti ni yeri shɔ yeri ta, to nda mi ḡa Yawe Yenḡele mila wugu mberi kan ye tɛleye pe yeri: Abirahamu naa Izaki naa Zhakɔbu, konaa mbe kari kan pe setirige piile pe yeri poro punḡo na.>

*Moyisi wila kiti kɔnfenne tɛgetɛgɛ
(Eki 18)*

⁹ «Kona, a Moyisi wḡ si pe pye fɔ: <Ki wagati wi ni, mila ki yo ye kan ma yo mi nunḡba se ya yere ye ni fuun ye go kala li ni.

¹⁰ Yawe Yenḡele, ye Yenḡele le, li ti a yè se ma lɛgɛ jɛḡgɛ nala ḡa wi ni paa naayeri wɔnḡḡo ke yɛn.

¹¹ Yawe Yenḡele, ye tɛleye pe Yenḡele le, li ti ye lɛgɛ naa jɛḡgɛ fɔ sa gbɔn tɛgɛsaga waga kele (1 000), li duwaw ye na paa yɛgɛ ḡa na lāa ki yɔn fɔlɔ kɔn ye yeri we.

¹² Eɛn fɔ, ye daga mbege jɛn fɔ mi nunḡba se ya mbaa ye kanḡbangala, naa ye jorowo kagala konaa ye kendige kagala ke yɛgɛ woo.

13 Ye nambala pele wɔ wa ye cɛngɛɛ ke ni, mbele pe yen ma kala jɛn konaa ma jilige, a paa pe metanga yinri. Mi yaa pe tɛgɛ ye go na.>

14 A yè silan yɔn sogo ma yo sɛnrɛ nda mi yo ti yen ma yɔn.

15 Kona, mbele paa pye ye cɛngɛɛ ke teeɛ, ma jilige, ma kala jɛn, a paa pe metanga yinri, a mi si pe tɛgɛ teeɛ leele waga kelɛngɛɛ (1 000) go na, naa leele cɛnmɛ cɛnmɛ go na, naa leele nafa shyɛn ma yiri kɛ kɛ go na konaa leele kɛ kɛ go na; a pè pye ye cɛngɛɛ ke kagala yɛgɛ wɔfɛnnɛ.

16 Ki wagati wi ni, miɛ ki yo maga ɲɔban ye kagala yɛgɛ wɔfɛnnɛ pe ni ma yo fɔ: <Yaa ye sɛfɛnnɛ pe kiti kɔnkagala ke nuru jɛɲgɛ, yaa kiti sinɲɛ kɔɔn pe sɔgɔwɔ nakoma pe nambanmbala pe sɔgɔwɔ.

17 Yaga kaa kiti wi kɔɔn mbaa cɔnri. Ɛɛn fɔ, yaa nuru legbɔɔɔ poro naa lepigile ke yeri, yaga kaa leele woo leele ni. Yaga ka fyɛ lere wa kpɛ yɛgɛ, katugu ye daga mbe kiti wi kɔn Yɛɲɲɛɛ lo mɛgɛ ni. Kiti kɔnkala na ka ɲɔban mbe ye nawa wɔ, yaa paan li ni na kɔrɔgɔ mbeli yɛgɛ wɔ.>

18 Ki wagati wi ni, ɲga yaa daga mbe pye, miɛ ki yo ye kan.

*Izirayeli woolo paa leele tun
pe sa Kana tara kagala
ke yewe*

(Nɔmbu 13-14)

19 «Ko punɲo na, a wè si yiri wa Horebu yanwiga ki tanla, mɛɛ ki gbinri gbɔɔɔ fyɛrɛ woo ɲa yè yan wi pari ma toro. A wè si Amɔri cɛnɛ woolo pe yanwira tara kologo ki ɛ ma kari, paa

yεge nga na Yawe Yεnnele, we Yεnnele làa ki yo we kan we. A wè si saa gbɔn wa Kadeshi Barineya ca.

²⁰ Kona, a mì si ye pye fɔ: <Ye mbele! Yè gbɔn laga Amɔri cεnle woolo pe yanwira tara ti ni, to nda Yawe Yεnnele, we Yεnnele li yen na kaan we yeri we.

²¹ Ye wele! Yawe Yεnnele, ye Yεnnele li tara ti le ye keε. Ye kari ye sari sho yeri ta, paa yεge nga na Yawe Yεnnele, ye teleye pe Yεnnele làa ki yo ye kan we. Yaga ka fyε, ye sunndo wiga si ka kɔn ye na.>

²² Kona, a ye ni fuun yè si pan na kɔrɔgɔ mala pye fɔ: <Ye ti we leele pele tun wa we yεε yεge pe sa tara ti yanri, peri wele, peri jen, jango we yaa toro kɔn na ni kɔnaa we yaa ye cara nda ni, pe pan pege yεge yo we kan.>

²³ Nga yàa yo, a mìgi yan ye jatere wi yen ma yɔn. A mì si nambala ke ma yiri shyen wɔ ye ni. Leele nunɔba nunɔba la yiri ye cεngele ke nunɔba nunɔba ke ni.

²⁴ A pè si kari wa yanwira lara ti yeri ma saa gbɔn wa Eshikoli gbunlundεge ki na, maga yanri maga wele.

²⁵ A pè si tara ti yarilire ta le ma pan mari naga we na. Wa pe senyoro ti ni, pàa we pye ma yo fɔ: <Tara nda Yawe Yεnnele, we Yεnnele li yen na kaan we yeri, ti yen ma yɔn.>

²⁶ Kɔnaa ki ni fuun yàa je ma yo ye se kari wa ti ni. Yàa yiri ma je Yawe Yεnnele, ye Yεnnele li senyoro ti na†.

† 1:26 1.26: Dete 9.23; Ebu 3.16

27 Yàa pye na kongɔri li na wa ye paara yinre ti ni ma yo fɔ: <We yen ma Yawe Yenɲele li mben, ko kala na li we yirige wa Ezhipiti tara ti ni mbe pan mbe we le Amɔri cɛnle woolo pe kee, jango pe we tongo.>

28 We mbe ya kari se? We sefenne pè we wire ti fanla we na ma yo fɔ ki tara woolo pè tugbolo ma ngbannngban ma we we na. Pe cara tì tugbolo, malaga sigemboro nda pè kan mari maga, a tì yagara na gbɔɔn fɔ wa yenɲele na; fɔ pè yere letitonlogo Anaki setirige piile pe yan wa.>

29 A m̀ si ye yɔn sogo ma yo fɔ: <Ye sunndo wiga ka kɔn, yaga si ka fye pe yege.>

30 Yawe Yenɲele, ye Yenɲele lo na li yen na tanri ye yege, lo jate li yaa malaga ki gbɔn ye kan, paa yege nga na làa ki gbɔn ye kan wa Ezhipiti tara ye yege na we.

31 Wa gbinri wi ni, yoro jate yàa ki yan yege nga na Yawe Yenɲele, ye Yenɲele làa ye go kala li le wa ye kondangala li ni fuun li ni, fɔ ma pan ma gbɔn lagame; paa yege nga na lere maa wi pinambyɔ kɔrɔsi we†.

32 Konaa ki ni fuun, yee taga Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li na.

33 Lo na làa pye na ye yege sinni wa ye kondangala li ni, na lara nda ye yaa la ye paara yinre ti kanni la cɛen ti lagajaa ye kan. Yembinɛ làa pye na ye yege sinni kason titonlogo yerege ka ni, yonlo na, na ye yege sinni kambaaga titonlogo yerege ni na kono li nari ye na†.>

Yenɲele làa Izirayeli woolo

† **1:31 1.31:** Dete 8.2-5; Kapye 13.18 † **1:33 1.33:** Eki 13.21; 40.34-38

pe kongorimo pi fɔgɔ tɔn pe na

³⁴ «Kona, a Yawe Yenɲele li si ye kongorimo pi logo mɛɛ nawa ŋɔban ma wugu ma yo fɔ:

³⁵ <Ki nala pilige woolo mbele pè yiri ma je, wo wa kpɛ se tara tiyɔnrɔ nda mɪla wugu mbe kan ye tɛɛye pe yeri ti yan yenle ni†.>

³⁶ Kaawɔ Yefune pinambyɔ Kalebu wo nunɔɔba wi yaa ti yan. Tara nda wɪla saa yanri ma wele, mi yaa ti kan wo naa wi setirige piile pe yeri, katugu wɪlan nandanwa kala li pye mali yɔn fili wi nawa pi ni fuun ni†.>

³⁷ «Yawe Yenɲele làa nawa ŋɔban na ni fun ye kala na, mala pye fɔ: <Mboro fun, ma se ye wa ki tara ti ni†.>

³⁸ Ɛɛn fɔ, Nuni pinambyɔ Zhouwe ŋa wi yen ma sagafɔ, wo wi yaa ye wa ti ni. Kotogo le wi ni; katugu wo wi yaa Izirayeli woolo pe yeɛɛ sin pe tara ti sho peri ta.

³⁹ Ye piile jɛɛle jɛɛle poro na, poro mbele yàa pye na para pe sɛnrɛ na fɔ ye juguye pe yaa ka pe koli, poro mbele nala pe fa kajɛɲɔɛ naa kapege ki jɛn mbege wɔ ki yeɛ ni, poro pe yaa ka ye wa tara ti ni. Poro mi yaa kari kan pe yeri ti pye pe kɔrɔgɔ.

⁴⁰ Ɛɛn fɔ, yoro wo na, ye sɔngɔrɔ, yaa kee wa gbinri wi ni, wa Kɔgɔje yeɛn wi yeri.>

⁴¹ «Kɪ kaa pye ma, a yè silan yɔn sogo ma yo fɔ: <Wè kapege pye Yawe Yenɲele li na. Koni we yaa yiri mbe kari sa malaga ki gbɔn paa yeɛɛ ŋa na Yawe Yenɲele, we Yenɲele liɔi yo we.> A ye ni

† **1:35 1.34-35:** Ebu 3.18 † **1:36 1.36:** Nɔmbu 13.6; 14.24; Zhouzu 14.6-14 † **1:37 1.37:** Nɔmbu 20.2-13; 27.12-14

fuun nunḡba nunḡba yè si ye malingbɔnyaara ti lɛ mbe sa to yanwira tara woolo pe na, naga jate ndɛɛ ki kala li se ḡban.

⁴² Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnḡɛɛ làa na pye fɔ: «Ki yo pe kan fɔ paga ka kari wa yanwira ti na sa malaga ki gbɔn, katugu mi woro wa pe ni. Pe yaa ti pe juguye pe pe gbo.»

⁴³ Mìla ki sɛnrɛ ti yo ye kan, ɛɛn fɔ, ye sila logo na yeri. Yàa yiri ma je Yawe Yɛnḡɛɛ li senyoro ti na, ma ye yɛɛ gbɔḡo ma kari wa yanwira ti na.

⁴⁴ Kona, Amɔri cɛnlɛ woolo mbele pàa pye ma cɛn wa ti na, a pè si tigi ma pan ma to ye na, ma ye purɔ paa yɛɛ ḡga na sɛnrɛɛ ma kaa lere purɔ we. Pàa ya ye ni maga lɛ wa Seyiri tara fɔ ma saa gbɔn wa Ōrima ca ki na.

⁴⁵ Ye songɔɔsaga, yàa pan ma gbele Yawe Yɛnḡɛɛ li yɛɛ sɔḡɔwɔ, ɛɛn fɔ, li sila logo ye yeri; li sila nunḡbolo jan ye yeri yɛɛ.

⁴⁶ Kona, a yè si cɛn wa Kadɛshi Barineya ca ma mɔ wa jɛḡɛ†.

2

*Izirayeli woolo pàa Edɔmu tara,
naa Mowabu tara konna Amɔ tara
ti sɔlɔḡo ma toro*

¹ «Ko punḡo na, a wè si yɛɛ kaw mɛɛ songɔɔ ma kari wa gbinri wi ni, wa Kɔḡɔje yɛɛn wi yeri paa yɛɛ ḡga na Yawe Yɛnḡɛɛ làa ki yo na kan we. Wàa piliye lɛḡɛɛ pye na Seyiri yanwiga ki mari†.

² «Pilige ka, a Yawe Yɛnḡɛɛ lè silan pye fɔ:

† 1:46 1.41-46: Nɔmbu 14.39-45 † 2:1 2.1: Nɔmbu 21.4

³ <Ki yanwiga nga yège maga ma mō na. Koni ye yiri yaa kee wa yonloparawa kameŋge kee yeri.>

⁴ Lāa na pye ma yo mbege tunngo nga ki kan ye yeri fō: <Ye yaa sa toro le ye sefenne, Ezawu setirige piile wele, pe tara konlo li tanla. Poro mbele pe yen ma cen wa Seyiri tara ti ni we. Pe yaa ka fyε ye yege, εen fō, ye ye yeε yingiwε jεn pe ni[†],>

⁵ yaga ka sa to pe na malaga ni, katugu mi woro na yaraga ka kaan ye yeri wa pe tara, ali sa sun tologo kansaga nungba san. Mā jεn mī Seyiri yanwiga tara ti kan Ezawu[†] wi yeri korogo

⁶ Yaakara nda ye yaa ka konaa tōnmō mba ye yaa wō wa pe yeri, ye yaa pi lo.

⁷ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li duwaw ye na ye tunndo ti ni fuun ni. Yāa pye na tanri wa ki gbinri gbolo li ni sanga ŋa ni, lāa pye na ye korosi. Maga le wa, ki yele nafa shyen wolo loli na yεen, Yawe Yennele li yen ye ni. Yaraga ka kpe si ye la.>

⁸ <Wāa ke ma toro ma lali we sefenne pe ni, Ezawu setirige piile wele, poro mbele pe yen ma cen wa Seyiri yanwira tara ti ni we. Wāa gbunlundεge konō li sologo ma toro, konaa Eyilati ca naa Eziyon Geberi ca ki ni, mee saa ke ma Mowabu tara gbinri konō li le na kee.>

⁹ Kona, a Yawe Yennele li silan pye fō: <Yaga ka Mowabu cenle woolo pe yon ja, yaga ka to pe

[†] 2:4 2.4: Zhene 36.8 [†] 2:5 2.5: Edomu naa Mowabu konaa Amo paa pye Izirayeli wi sefenne pele, mbele Yennele lāa tara ta kan pe yeri korogo, paa yege nga na li mbaa ka ta kan Izirayeli wi yeri we.

na malaga ni, katugu mi se ka yaraga ka kan ye yeri mbe yiri wa pe tara ti ni. Mì Ari tara ti kan poro Lōti setirige piile pe yeri ti pye pe woro†.» »

¹⁰ (Faa pa Emimu cēnlɛ woolo pàa pye ma cēn wa ki tara ti ni. Ki cēnlɛ làa pye ma gbogò, a pè lɛgɛ konaa ma tɔnlɔndɔnlɔ paa Anaki setirige piile pe yɛn.

¹¹ Leele pàa pye na pe jate Erefayi cēnlɛ woolo poro pele, paa Anaki setirige piile pe yɛn. Eɛn fɔ, Mowabu cēnlɛ woolo poro la pye na pe yinri Emimu cēnlɛ woolo.

¹² Faa Hori cēnlɛ woolo poro pàa pye ma cēn wa Seyiri tara. A Ezawu setirige piile pè si kaa pe puro, ma pe tongò, mɛɛ cēn wa tara ti ni pe yɔnlɔ, paa yɛgɛ nɔga na Izirayeli woolo pègɛ wogo nunɔba ki pye tara nda Yawe Yennɛlɛ làa kan pe yeri ti pye pe woro ti wogo ki na we.)

¹³ «Kona, Yawe Yennɛlɛ lɛ si we pye fɔ: <Koni ye yiri yaa kee, ye Zerɛdi lafogo ki kɔn ye yiri.> A wè sigi pye ma.

¹⁴ Wagati nɔ wàa pye tangala li na, ma yiri wa Kadeshi Barineya ca, fɔ ma saa Zerɛdi lafogo ki kɔn ma yiri, wila pye yɛlɛ nafa ma yiri kɛ ma yiri kɔlɔtaanri. Ki wagati wi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, a pè ku ma kɔ, paa yɛgɛ nɔga na Yawe Yennɛlɛ làa wugu ki wogo ki na ma pe kan wɛ†.

¹⁵ Yawe Yennɛlɛ lo jate làa yiri pe kɔrɔgò wa paara yinrɛ cɛnsaga ki ni, ma pe tongò, fɔ a pè saa kɔ pew.

† **2:9 2.9:** Mowabu cēnlɛ woolo pe sinndi wì yiri laga nɔga na, yɛgɛ wele wa Zhɛnɛ 19.30-38laga ki ni. † **2:14 2.14:** Nɔmbu 14.28-35

16 «Nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn, naa pàa kaa ku ma wɔ wa leele sanmbala pe sɔgɔwɔ sanga ŋa ni,

17 a Yawe Yennɛɛ lɛ si para na ni ma yo fɔ:

18 <Koni ye yaa Mowabu tara kɔnlɔ li kaanla mbe Ari tara ti kɔn mbe yiri.

19 Ye yaa sa gbɔn wa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti yɛsinmɛ na. Yaga ka pe yɔn ja, yaga si ka malaga gbɔn pe ni, katugu mi se ka tara ta kpɛ kan ye yeri mbe yiri wa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti ni. Migi tara ti kan Loti setirige piile poro yeri ti pye pe woro†.> »

20 (Ki tara pàa pye nari jate fun Erefayi cɛnlɛ woolo poro tara; katugu faa Erefayi cɛnlɛ woolo poro pàa pye ma cɛn wa. Amɔ cɛnlɛ woolo poro la pye na pe yinri Zanzumimu cɛnlɛ woolo.

21 Ki leele pàa pye fanŋga ni, ma lɛgɛ konaa ma tɔnlɔndɔnlɔ paa Anaki setirige piile pe yɛn. Ɛɛn fɔ, Yawe Yennɛɛ làa ti a Amɔ cɛnlɛ woolo pɛ ki leele pe tɔngɔ ma pe tara ti shɔ mari ta, mɛɛ cɛn wa ti ni pe yɔnlɔ.

22 Ki nunɔgba ko Yawe Yennɛɛ làa pye fun Ezawu setirige piile pe kan. Poro mbele pe yɛn ma cɛn wa Seyiri tara we. Làa Hɔri cɛnlɛ woolo pe tɔngɔ pe kan. A pɛ pe tara ti shɔ mari ta, ma cɛn wa ti ni pe yɔnlɔ ali ma pan ma gbɔn nala.

23 Ki nunɔgba ko kila pye Avi cɛnlɛ woolo pe na, poro mbele pàa pye ma cɛn wa kapire ti ni, fɔ ma saa gbɔn wa Gaza ca ki na. Kafitɔri cɛnlɛ woolo†, poro mbele pàa yiri wa Kafitɔri tara, a

† 2:19 2.19: Zhɛnɛ 19.38 † 2:23 2.23: Kafitɔri cɛnlɛ woolo mbele pɛ para pe sɛnrɛ na lagamɛ pàa pye Filisiti tara fɛnnɛ pe tɛleye.

poro si pan ma pe tongo, mee cen wa tara ti ni pe yonlo.)

²⁴ «Ko pungo na, a Yawe Yenhele li sigi konɔ kan ma yo fo: <Ye yiri yaa kee. Ye Arino lafogo ki kon ye yiri. Mi yaa Amori cenle woolo naja Sihon wi le ye kee, Eshibon ca wunlunaja we, konaa wi tara ti ni fuun ti ni. Yege le yaa malaga gbɔɔn wi ni, yoo tara ti sho yeri ta.

²⁵ Mi yaa ki le nala mbe ti cengele ngele fuun ke yen laga tara ti na kaa fyɛ ye yege. Pe sunndo wi yaa la kon ye kala na; na paga ye senre logo sanga na ni, pe yaa la seri, pe jatere wi yaa piri pe na.>

Izirayeli woolo

paa ya wunlunaja Sihon wi ni

(Nombu 21.21-30)

²⁶ «Kona, a mi si pitunmbolo torogo ma yiri wa Kedemoti gbinri wi ni ma yo pe kari Eshibon ca wunlunaja Sihon wi korogo pe saga yeyingge senre nda ti yo wi kan fo:

²⁷ <Ki yaga wɔɔn tara ti pari we toro. Kongbogo ko we yaa le la kee. We se ke kalige na, we se si ke kamege na.

²⁸ Yaakara nda we yaa ka naa tonmo mba we yaa wo, we yaa ki penjara ti sara ma yeri. We yen na jaa mbe tanga mbe toro ko ce.

²⁹ Ezawu setirige piile, poro mbele pe yen ma cen wa Seyiri tara, konaa Mowabu cenle woolo mbele pe yen ma cen wa Ari tara, paa konɔ kan we yeri ma fun, a we pe tara ti pari ma toro. Mboro fun yenle ki na maga pye we kan ma, fo we sa Zhuriden gbaan wi kon we ye wa tara nda

Yawe Yen̄ɛɛ, we Yen̄ɛɛ li yen na kaan we yeri ti ni.>

³⁰ Eɛn fɔ, Eshibon ca wunlunaɲa Sihon wila je ma yo waga ka toro wa wi tara. Wila je katugu Yawe Yen̄ɛɛ, we Yen̄ɛɛ lãa ti wila yere kala na konaa maa kotogo ki ngban wi na, jango mboo le ye keɛ paa yege nga na kila pye we.

³¹ Ko pun̄go na, a Yawe Yen̄ɛɛ li silan pye fɔ: <Wele, koni mi yen na Sihon wi nii ye keɛ konaa wi tara ti ni. Ye yiri yege le yaa tara ti shoo.>

³² Kona, a Sihon wì si yiri wo naa wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni, ma we fili malaga ni, ma to we na wa Yahazi laga ki na.

³³ Yawe Yen̄ɛɛ, we Yen̄ɛɛ le, a li suu le we keɛ. A wè si ya wo naa wi pinambiile, naa wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni.

³⁴ A wè suu cara ti ni fuun ti sho mari ta, ma leele pe tɔngɔ pew Yawe Yen̄ɛɛ li kan; nambala, naa jɛɛɛ konaa piile pe ni, we sila wa kpe yaga go na.

³⁵ Cara nda wàa sho, yaayoro naa yarijende nda wàa yan wa ti ni, to wàa koli we yeɛ kan ce.

³⁶ Maga le wa Aroyeri ca ki na, ko nga ki yen wa Arinɔ lafogo ki yon na, naa ca nga ki yen wa gbunlundege ki ni ki na, fɔ ma saa gbɔn wa Galaadi tara ti na. Ko ca ko ka si fann̄ga ta we na. Katugu Yawe Yen̄ɛɛ, we Yen̄ɛɛ lãa pe ni fuun pe le we keɛ.

³⁷ Eɛn fɔ, wè sila jiri Amɔ cenle woolo pe tara ti na, naa Yaboki lafogo yon tara ti laga ka kpe na, naa yanwira tara cara ti ni. Lara nda Yawe Yen̄ɛɛ, we Yen̄ɛɛ lãa yo waga ka jiri ti na, we

silá jiri kó ka kpe ná.

3

Izirayeli woolo
pàa ya wunlunaŋa Ōgi wi ni
(Nōmbu 32.1-42)

¹ «Kó pūngó ná, a wè sí ké má Bazan tara kónó lí lé ná kée; éen fò, a Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wí sí yiri wé kórógó wó náa wí malingbóónlò pé ní fuun pé ní má saa to wé ná malaga ní wá Edireyi cá.

² Kóná, a Yawé Yènnèlé lí silán pye fò: <Maga ka fyé wí yéyé, katugu mí yèn náa níí má kée wó náa wí malingbóónlò pé ní fuun pé ní, náa wí tara tí ní fuun tí ní. Má yaa wí pye páa yéyé ŋga ná màá Amòri cénlé woolo pé wunlunaŋa Sihon ŋa wíla pye má cén wá Èshibon cá wí pye wé.>

³ Kí pye má, Yawé Yènnèlé, wé Yènnèlé lé, làa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wí lé wé kée wó náa wí malingbóónlò pé ní fuun pé ní. Á wè pé ní fuun pé gbo, alí nūngba wó silá koro gó ná.

⁴ Kóná, a wè suu cara tí ní fuun tí shó mari tá, ka kpe silá koro ŋga wé silá shó. Tíla pye cá náfa taanri wá Arigóbu tara, to tíla pye Ōgi wí wunluwó tara ré, wá Bazan tara.

⁵ Pàa malaga sigemboro kan maga cara tí ní fuun tí maga, nda tíla pye má yagara yagara. Kóoro lá pye tí ná, tí sògòyaara tíla pye tuguron woro. Mbe taga wá kó ná, wàa kapire légere shó fun, nda malaga sigemboro silá pye mberí maga.

⁶ Wàa kí cara tí ní fuun tí tóngó, má nambala náa jééle kónáa piile pé ní fuun pé gbo má pé

ko paa yege nga na wàa ki pye wa Eshibon ca wunlunana Sihon wi tara we.

⁷ Eɛn fo, yaayoro to naa yarijende nda tila pye wa cara ti ni, wàa ti koli we yeɛ kan.

⁸ «Ki wagati wi ni, pa wàa Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen pe tara ti sho yeɛn. Paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, maga le wa Arino lafogo ki na, fo ma saa gbɔn wa Erimo yanwiga ki na.

⁹ Sidon ca fenne paa pye na Erimo yanwiga ki yinri Siriyon, a Amori cenle woolo poro naga yinri Seniri.

¹⁰ Waa funwa lagbogo cara ti ni fuun ti sho mari ta, naa Galaadi tara ti ni fuun, naa Bazan tara ti ni fuun, fo ma saa gbɔn wa Salika naa Edireyi cara ti na. To la pye Bazan tara wunlunana Ōgi wi wunluwo cara to ta.

¹¹ (Bazan tara wunlunana Ōgi wo nungba wila koro go na Erefayi cenle woolo pe ni. Wi sinleyaraga kila pye tuguron wogo. Ki titonlowo pila we metere tijere na, a ki gbeme pila kee metere shyen yeri. Ki yen wa Amo cenle woolo pe cagbogo Araba ki ni bere.)

*Zhuriden yonlo yirisaga
kee tara ti yeɛlekala
Izirayeli cengele kele na*

¹² «Ki wagati wi ni, wàa ki tara ti ni fuun ti sho mari ta. Maga le wa Aroyeri ca ki na, wa Arino lafogo yon ki na fo ma saa gbɔn wa Galaadi yanwira tara ti walaga ki na konaa ki cara ti ni fuun ti ni, mila ti kan Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo poro yeri.

13 Mìla Galaadi tara ti walaga sanŋga ki kan Manase cɛnlɛ li walaga woolo pe yeri, naa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni. Ko ki yen Arigobu tara ti ni fuun, mbe pinle Bazan tara ti ni fuun ti ni. (Ki tara to pàa pye na yinri Erefayi tara.

14 Manase setirige pyo Yayiiri wo la saa Arigobu tara ti ni fuun ti sho mari ta, fo ma saa gbɔn wa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara konlo li na. A wi suu yera mege ki taga ki Bazan tara kapire ti na. Pe maa ti yinri Yayiiri kapire ali ma pan ma gbɔn nala.)

15 Mìla Galaadi tara ti kan Manase pinambyo Makiri wo yeri.

16 Maga le wa Galaadi tara ti na fo ma saa gbɔn wa Arino lafogo ki na, mila ki tara ti kan Uruben cɛnlɛ woolo naa Gadi cɛnlɛ woolo poro yeri. Arino lafogo lapyo wo wila pye konlo wa yonloparawa kalige kee yeri, a Yaboki lafogo ko pye konlo poro naa Amo cɛnlɛ woolo pe tara ti sogowo.

17 Mìla funwa laga falafala ki kan pe yeri fun fo ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na. Wo wi yen tara ti konlo le wa yonlo tosaga kee yeri, maga le wa Kinereti logbogo ki na fo ma saa gbɔn wa Kogje kuwo wi na, ko kogje we, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo wa Pisiga yanwiga tigiwen pi ni, yonlo yirisaga yeri.

18 «Ki wagati wi ni, a mi sigi tunngo nga ki yo pe kan ma yo fo: <Yawe Yenhele, ye Yenhele le, ligi tara nda ti kan ye yeri ti pye ye woro. En fo, ye ni, mbele fuun pe mbe ya malaga gbɔn, pe pe malingbonyaara ti le pe keli pe sefenne Izirayeli

woolo pe yege.

¹⁹ Ye jeele, naa ye piile poro ce pe yaa koro wa cara nda mi kan ye yeri ti ni, konaa ye yaayoro ngbeleye yi ni. Migi jen ma yo yaayoro legere yen ye yeri.

²⁰ Pe yaa koro wa fo Yawe Yennele li sa ti ye sefenne pe sa cen yeyinnye na paa ye yen. Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri wa Zhuriden gbaan wi pungo na, fo pe sari sho ti pye pe woro. Ko pungo na, ye ni fuun nungba nungba ye songoro wa tara nda ye ta ta korogo ti ni, to nda mi kan ye yeri we†.>

²¹ Ki wagati wi ni, mila ki senre nda ti yo Zhouwe wi kan fo: <Mboro jate, maga yan paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele li Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen pe pye we. Zhuriden gbaan ma yaa wi kon mbe ye wunluwo tara nda fuun ni, pa li yaa ki wunlumbolo pe pye ma fun.

²² Yaga ka fyε, katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, li yaa malaga ki gbɔn ye kan.>

Yennele laa yo

Moyisi wi se ye wa Kana tara

²³ «Kona, a mi si Yawe Yennele li yenri ngbanga ma yo fo:

²⁴ <We Fo, Yawe Yennele, maga le noo gbogowo po naa ma yawa pi nari mi na ma tunmbyee na na. Yarisunngo ko ka woro wa naayeri konaa laga tara ti na, nga ki mbe ya mbaa ki kagala ngele ma pye ke piin ki yawa gbɔo mba pi cenle li ni.

† 3:20 3.18-20: Zhouzu 1.12-15

²⁵ Ki yaga, mila ma yenri, ma ti mbe Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri, ki tara tiyɔnrɔ nda ti yen wa gbaan wi kɛɛ nɔa na, mberi yan yenle ni, ki yanwira tara tiyɔnrɔ re, to naa Liban tara ti ni.>

²⁶ Ɛɛn fɔ, Yawe Yenɲele lɔa nawa nɔgban na ni ye kala na, li sila logo na yeri. Lɔa na pye fɔ: <Ki yala ma, maga ka para na ni naa ko sɛnrɛ to na.

²⁷ Lugu wa Pisiga yanwiga ki go na, mɔɔ yɛɛ ki yirige ma wele wa yɔnlɔ tosaga yeri, naa yɔnlɔparawa kamɛnɔɔ kɛɛ yeri, naa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri konaa yɔnlɔ yirisaga yeri, ma tara ti wele jɛnɔɔ. Ɛɛn fɔ, maga jɛn ma yo ma se Zhuriden gbaan wi kɔn†.

²⁸ Ma tunndo ti yo Zhouwe wi kan, maa kotogo ki kan wi na, ma fanɲa le wi ni, katugu tara nda ma yaa yan yenle ni, wo wi yaa ki leele mbele pe yɛɛ sin mbe gbaan wi kɔn, mbe ye pe ni wa ti ni, mberi yɛle pe na ti pye pe woro.>

²⁹ «Kona, a wɛ si cɛn laga ki gbunlundɛɛ nɔa ki ni, wa Bɛti Pewɔri ca ki yesinmɛ na.

4

Yaa tanri Yenɲele li nɔgasegele ke na

¹ «Moyisi wila yo naa fɔ: <Koni, Izirayeli woolo, mi yen na ye nari nɔgasegele naa kakɔndɛɛnɔɔ nɔgele ni, yaa ke nuru na yeri. Ye ke le yaa tanri ke na, jɔnɔ ye koro yinwege na; Yawe Yenɲele, ye telɛye Yenɲele li yen na tara nda kaan ye yeri, yeri sho yeri ta.

† **3:27 3.27:** Nɔmbu 27.12-14; Dete 32.48-52

² Ngasegele ngele mi yen na nari ye na, yaga ka ka taga ke na, yaga si ka ka kɔn ke na. Eɛn fɔ, yaa tanri Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li ngasegele ngele mila kaan ye yeri ke na†.

³ Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle làa nga pye yarisunngo Baali Pewori† ki wogo ki na, yoro jate yàa ki yan yenle ni. Ye ni, mbele fuun pàa ki gbɔgɔ làa pe gbo pew ma pe kɔ.

⁴ Eɛn fɔ, yoro mbele yàa koro sinmbele Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li kan, ye ni fuun ye yen yinwege na nala.»

⁵ «Ye wele, m̀i ye naga ngasegele naa kakɔndɛgɛngɛle ke ni paa yɛgɛ nga na Yawe Yɛnnɛle, na Yɛnnɛle lìgi yo na kan we, jango yaa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa ye mberi shɔ mberi ta ti ni.

⁶ Ye ke le yaa tanri ke na. Ko ki yaa ti tara sannda ti woolo paa ye yaan tijinliwɛ fɛnnɛ naa kajɛnmbele. Pe yaa kaa ke sɛnrɛ nuru mbe sila yuun fɔ: «Ki cɛnlɛ gbenɛ na li yen cɛnlɛ na li woolo pè kala jɛn ma jilige dɛ!»

⁷ Kaselege ko na, cɛngɛle ke ni, la woro wa, ali ngele kè tugbolo wa ke ni, na li yarisunndo ti yen li tanla tɔɔn paa yɛgɛ nga na Yawe Yɛnnɛle, we Yɛnnɛle li yen we tanla tɔɔn we; sanga o sanga waga li yeri li we saga, li ma we saga.

⁸ Cɛnlɛ gbenɛ lo la woro wa, na li ngasegele naa li kakɔndɛgɛngɛle ke yen ma sin paa ki lasiri ɲa fuun mila kaan ye yeri nala wi yen.

† 4:2 4.2: Naga 22.18-19 † 4:3 4.3: Yarisunngo nga pe yinri Baali Pewori pe yen na para ki sɛnrɛ na wa Nombu 25.1-18laga ki ni.

*Yen̄hele làa li yeε naga
wa Horebu yanwiga ki na*

⁹ «Eεn fɔ, ye ye yeε yingiwe jεn jεn̄ge, yaa ye yeε kɔrɔsi jεn̄ge. Yaga ka fεge kagala n̄gele kè pye yè yan ke na. Ma ti ke koro wa ma jatere wi ni ma yinwege piliye yi ni fuun ni. Maa ke nari ma pinambiile pe na konaa ma pishyenwoolo pe na.

¹⁰ «Yàa yere Yawe Yen̄hele, ye Yen̄hele li yege sɔgɔwɔ wa Horebu yanwiga ki tanla pilige n̄ga ni, yaa nawa tuun ki na. Ki pilige ki ni, làa na pye fɔ: <Ki leele mbele pe gbogolo laga na yege sɔgɔwɔ, mi yaa na n̄gasegele ke yo pe kan, jan̄go pege forɔgɔ paa fyε na yege pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni laga tara ti na; konaa paa ke nari pe piile pe na fun.>

¹¹ Ki wagati wi ni, yàa fulo wa yanwiga ki tanla ma yere le ki nɔgɔ, ma yala kila pye na yiin kason. A kason yinne laa yinrigi wa diwi naa kambaaga wɔgɔ ki nandogomɔ na kee wa yen̄hele na.

¹² Yawe Yen̄hele làa para ye ni wa kason ki nandogomɔ. Yàa li senyoro ti logo, εεn fɔ, ye sila wire kpε yan; li magala lo nun̄gba yàa logo†.

¹³ Làa li yɔn finliwe sen̄re ti yo ye kan ma yo yaa tanri ti na. To ti yen n̄gasegele ke n̄gele. Làa ke yɔnlɔgɔ sinndεere papara papara shyen na†.

¹⁴ Ki wagati wi ni, Yawe Yen̄hele làa tun̄go kan na yeri ma yo mbe kakɔndεgen̄gele naa n̄gasegele naga ye na, n̄gele ye yaa ka saa tanri

† **4:12 4.11-12:** Eki 19.16-18; Ebu 12.18-19 † **4:13 4.13:** Eki 31.18

ke na wa tara nda ye yen na kee sari sho mberi ta ti ni†.

*Yenñele làa Izirayeli
woolo pe yeri
yarisunndo ti wogo na*

¹⁵ «Moyisi wila pe pye naa fo: <Ye ye yee yingiwε jen jεnge, katugu pilige nga ni Yawe Yenñele làa para ye ni wa Horebu yanwiga ki na, wa kason ki nandogomō, ye sila wire kpe yan.

¹⁶ Ki kala na, yaga ka yaara ta te ye yee kan yarisunndo mbe ye yee jōgō, nakoma yaara ta cenlōmō nakoma ta yanlere paa naŋa yen nakoma jele yen†;

¹⁷ nakoma paa yaayoro naa wongaala mbele laga tara ti na wo wa yen, nakoma paa sannjele yen, lo na li maa yinrigi sire na wa naayeri we.

¹⁸ Yangala jεgele jεgele ngele ke maa fulolo tara ti na, yaga ka la yanlee gbegele, nakoma ngbangala ngele ke maa waa wa tōnmō pi ni wa tara ti nōgō lo la yanlee†.

¹⁹ Yaga ka ye yege ki yirige wa naayeri mbaa yōnlō, naa yenge, naa wōnngolō konaa naayeri yaara nda ti maa yanwa yinrigi ti wele, mbege kan ti gbogola mbaa ye taa. Yaga kaa foli ti yege sōgōwō mbaa ti gbogo. Yawe Yenñele, ye Yenñele li ko yaara to yaga cengele sannjala ngele fuun ke yen laga tara ti na koro kan.

²⁰ Een fo, yoro wo na, Yawe Yenñele làa saa ye le ma ye wo wa fugufugu kason gbogō ki ni, ko nga ki yen Ezhipiti tara re, mbe ye pye li woolo,

† **4:14 4:14:** Eki 21.1 † **4:16 4:16:** Eki 20.4; Levi 26.1; Dete 5.8; 27.15 † **4:18 4:17-18:** Orōmu 1.23

ye pye li woolo paa yege nga ye yen li woolo nala we†.>

21 «Ma sigi ta, Yawe Yenɲele laa nawa nɲban na ni ye kala na, ma wugu ma yo mi se Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri, fɔ mi se ye wa tara tiyɔnrɔ nda lo na Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na kaan ye yeri kɔrɔgɔ ti ni†.

22 Katugu pa mi yaa ku laga ki laga nga ki ni, mi se Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri. Eɛn fɔ, yoro wo na, ye yaa wi kɔn mbe yiri, mbe saga tara tiyɔnrɔ ti shɔ mberi ta.

23 Ye ye yeɛ yingiwɛ jɛn, janɲo yɔn finliwɛ mba Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li le ye ni, yaga ka fege pi na. Yaga ka yarisunɲgo ka gbegele ye yeɛ kan ki yiri yaraga ka kɔrɔgɔ. Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yo yaga ka ko pye;

24 katugu Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen paa kasɔn yen, nga ki maa yaara sori. Li yen Yenɲele na laa li yenɲo wi yaga†.

25 «Na yaga ka sa cɛn mbe mɔ wa tara ti ni, na yaga ka pinambiile ta naa pishyenwoolo ni, yaga ka yarisunndo gbegele ti yiri yaraga ka kpe kɔrɔgɔ mbe ye yeɛ jɔgɔ, mbe kapege pye Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li na, mbeli nawa pi nɲban.

26 Na yaga ko pye, mi yaa naayeri wo naa tara ti yeri ti pye na sɛrɛfenne ye wogo na, nala mi yen naga yuun ye kan fɔ ye yaa Zhuriden gbaan wi kɔn sa tara nda shɔ mberi ta, ye yaa kɔ mbe wɔ wa ti ni fyaw. Ye se cɛn mbe mɔ wa ti ni, katugu pe yaa ye tongɔ mbe ye kɔ wa ti ni pew.

† 4:20 4.20: Eki 19.5; Dete 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

† 4:21 4.21: Nɔmbu 20.12 † 4:24 4.24: Ebu 12.29

27 Yawe Yennɛɛ li yaa ka ye gbɔn mbe ye jaraga wa cɛngɛɛ sanɲgala ke sɔgɔwɔ. Li yaa ye ɲgbanga ye jaraga cɛngɛɛ ɲgele sɔgɔwɔ, ye se ka lɛgɛ lɛgɛ wa ke ni.

28 Wama, ye yaa kaa tunɲgo piin yarisunndo nda leele gbegele keyɛn ni to kan, ti yaa ka pye tire woro nakoma sinndɛɛrɛ woro; to nda tila la yaan, tila la nuru, tila la kaa, tila sila nuwɔ taa†.

29 Mbe ye ta wa, ye yaa Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li lagaja. Na yaga li lagaja ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye nawa pi ni fuun ni, pa ye yaa li yan†.

30 Punɲo na, kagala ɲgele m̀ yo, ke pyɛɲɔɔ ye na, wa ye jɔɔgɔ gbɔgɔ ki ni, ye yaa sɔɲgɔ mbe pan Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li kɔrɔgɔ mbaa nuru li yeri;

31 katugu Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ le, li yɛn Yennɛɛ na li maa leele yinriwɛ taa. Li se ka ye wa, li se si ka ye tongɔ pew. L̀a wugu ma yɔn finliwɛ mba le ye tɛɛye pe ni, li se fɛgɛ pi na.

Yennɛɛ lo nunɲba li yɛn

Yennɛɛ

32 «Izirayeli woolo, ye yewe wagati titɔnlɔwɔ ɲa ẁ toro maga ta ye fa se wi wogo na. Maga lɛ Yennɛɛ l̀a lewee wi da laga tara ti na, ye yewe ki wogo na, mbege lɛ dunruya wi go ɲga na saga wa wi go ɲga na. Ki kafɔnnɔ la la pye le? Ambo wila ki kafɔnnɔ cɛnle la logo?

33 Cɛngɛɛ ke ni, liliin woolo paa Yennɛɛ li magala li logo li yɛn na para pe ni wa kasɔn ki nandogomɔ, a pɛ koro yinwege na paa ye yɛn?

† 4:28 4.27-28: Dete 28.36 † 4:29 4.29: Zhere 29.13

³⁴ Yarisunngo kikiin kila yere ki yerewe mbe sa cenle la yirige mbeli wo cenle la sogowo paa yege nga na Yawe Yenhele, ye Yenhele ligi pye ye wogo ki na we? Laa ye yirige wa Ezhipiti tara kagala ngele laa pye ma naga koro fannga na, naa kafonngolo ni, naa kagbogolo ni, ma malaga gbɔn, mali fannga kala naa li yawa kala li pye, konaa ma fyere gbɔro kala pye. Ki kagala kaa pye ye yege na.

³⁵ Yoro wo na, li ti a yege kagala ngele ke ni fuun ke yan, jango yege jen ye yo Yawe Yenhele lo nungba li yen Yenhele le; Yenhele la yege woro wa, na lo ma[†].

³⁶ Laa ti a yeeli magala li logo ma yiri wa naayeri, mbe ye naga yaa nuru li yeri, ma ti a yeeli kason gbogo ki yan laga tara ti na, mali magala li logo wa kason ki nandogomo.

³⁷ Katugu ye teleye paa li ndanla, a li yoro mbele pe setirige piile ye wo pe pungo na. Laa ye yirige wa Ezhipiti tara li fannga gbogo ki ni.

³⁸ Li yaa cengele ngele ke tugbolo ma pye fannga ni ma we ye na ke puro mbe ke yirige wa ye yege, mbe ti ye ye wa ke woolo pe tara, konaa mberi sho mberi kan ye yeri, paa yege nga na li yen naga piin yingo we.

³⁹ Ye daga mbege jen nala, mbege tæge wa ye nawa fo Yawe Yenhele lo nungba li yen Yenhele wa naayeri konaa laga tara ti na; Yenhele la yege woro wa, na lo ma.

⁴⁰ Yaa tanri li kondengenle naa li ngasegele ngele mi yen na yuun ye kan nala ke na, jango ye pye yeyinngwe na yoro naa ye setirige piile

[†] 4:35 4.35: Maki 12.32

mbele pe yaa ka yiri pun̄go na pe ni, konaa ye yinwetonlogo ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yen̄ɲeɲe, ye Yen̄ɲeɲe li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro ƒo sanga pyew.»

*Cara taanri nda
pe yaa la karafa wa ti ni
wa Zhuriden gbaan
wi yonlo yirisaga keɛ yeri*

⁴¹ Kona, a Moyisi wì si cara taanri wɔ wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri,

⁴² ti pye cara nda pe yaa la karafa wa ti ni†; na lere wa ka wi lewee yenle gbo, na wi sigi siligi, na wi sila suu panra faa, wi mbe ya fe mbe sa karafa wa ki cara ka nun̄gba ni mbe koro yinwege na

⁴³ Uruben cenle woolo pe wogo ko layi nga Bezeri ca ye, kila pye wa gbinri wi funwa lagbogo ki ni. Gadi cenle woolo pe wogo ko layi nga Aramoti ca ye, wa Galaadi tara. Manase cenle woolo pe wogo ko layi nga Golan ca ye, wa Bazan tara†.

MOYISI WI SENYORO SHYEN WORD

4.44-11.32

⁴⁴ Lasiri senre nda Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe kan tori nda yeen.

⁴⁵ To ti yen kondɛɲɛɲe, naa ngasegele konaa kakonndɛɲɛɲe n̄gele wila yo pe kan pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

⁴⁶ Kila pye maga ta paa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa gbunlundɛɲe ki ni, wa Beti Pewori

† **4:42 4.42:** Nombu 35.9-34; Dete 19.1-13; Zhouzu 20.1-9 † **4:43 4.41-43:** Zhouzu 20.8-9

ca ki yesinme na, wa Amōri cenle woolo pe wunlunaŋa Sihon wi tara. Sihon wila pye ma cen wa Eshibon ca, een fo, Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe ni paa malaga gbōn wi ni ma ya wi ni pe yiringolo wa Ezhipiti tara.

⁴⁷ Paa wi tara ti sho wi yeri konaa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wi woro ti ni. Ki Amōri cenle li wunlumbolo shyen paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga tara ti ni.

⁴⁸ Ki pye ma, Izirayeli woolo paa tara ti ni fuun ti sho maga le wa Aroyeri ca ki tanla, wa Arino lafogo yon ki na fo ma saa gbōn wa Siyon yanwiga ki na, ko nga pe yinri fun Erimo yanwiga;

⁴⁹ konaa Araba† tara ti ni, Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, fo ma saa gbōn wa Kogōje kuwo wi na, wa Pisiga yanwiga ki ngo.

5

*Ngasegele ke
ngele Yenŋele laa kan
(Eki 20.1-17)*

¹ Moyisi wila Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Izirayeli woolo, ngasegele naa kakonndegengele ngele mi yen na yuun ye kan nala, ye ke logo; yaa ke forogi, ye ke le yaa tanri ke na.

² Yawe Yenŋele, we Yenŋele laa yon finliwe le we ni wa Horebu yanwiga ki na.

† **4:49 4:49:** Maga logo Araba, Zhuriden gbaan gbunlundegē lara to pe yinri ma. Ti le wa Galile logbogo ki na ma tigi ma kari wa Kogōje yeen wi yeri.

³ Yawe Yenn̄ele li sila ki yɔn finliwε pi le we teelee poro cε ni, εen fɔ, lùu le woro mbele fuun we yen yinwege na laga nala we ni.

⁴ Yawe Yenn̄ele làa para ye ni gbɔgɔyi wa kason ki nandogomɔ, wa yanwiga ki na.

⁵ Ki sanga wi ni, m̄ila pye ma yere yoro naa Yawe Yenn̄ele li ni ye sɔgɔwɔ, nali senre ti yuun ye kan; katugu yàa pye na fyε ki kason ki na, ye sila lugu wa yanwiga ki na. Senre nda làa yo ti nda:

⁶ «Muwi mi yen Yawe Yenn̄ele, ma Yenn̄ele le, m̀ɔɔ yirige m̀ɔɔ wɔ wa Ezhipiti tara, to nda màa pye wa ti ni kulo we.

⁷ «Maga ka yarisunndo ta yege gbɔgɔ mi pun̄go n̄a.

⁸ «Maga ka yarisun̄go ka tε ma yeε kan. Maga si ka yaraga ka yanlεε gbegele ma yeε kan ki yiri yaara nda wa naayeri, wa yenn̄ele na ka kɔrɔgɔ, nakoma nda laga tara na ka kɔrɔgɔ, nakosima nda wa tɔnmɔ pi ni, wa tara ti nɔgɔ ka kɔrɔgɔ.

⁹ Maga ka fɔli ki yarisunndo ti yege sɔgɔwɔ, maga si kari gbɔgɔ, katugu mi ŋa Yawe Yenn̄ele, ma Yenn̄ele le, mi yen Yenn̄ele na laa li yenjɔ wi yaga. Teele mbele mi yen ma pe mben, mi ma pe kapege ki fɔgɔ tɔn pe piile pe na fɔ sa gbɔn pe setirige piile pe yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na†.

¹⁰ Eεn fɔ, mbele mi yen ma pe ndanla, a paa tanri na ŋgasegele ke na, mi maa kajen̄ge piin pe setirige piile pe yirisaga legere woolo kan.

† 5:9 5.8-9: Levi 26.1; Dete 4.15-18; 27.15

11 «Maga kaa Yawe Yenñele, ma Yenñele li mege ki yinri waga, katugu lere ña wi maa mi ña Yawe Yenñele na mege ki yinri waga, mi se kaa yaga mbajolowo††.

12 «Maa nawa tuun cenpilige ki na maga tege ki ye mi ña Yawe Yenñele na kan, paa yege ñga na mila ki yo ma kan we†.

13 Ma yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni, mbaa tunndo nda fuun ma yaa la piin ti piin†.

14 Een fo, pilige koloshyen wogo ko ki yen cenpilige ye, maga tege ki ye mi ña Yawe Yenñele, ma Yenñele le, na kan. Maga ka tunngo pye ki pilige ki ni, mboro naa ma pinambyo, naa ma sumborombyo, naa ma kulonaja, naa ma kulojo, naa ma nege, naa ma sofile, naa ma yaayoro sannda ti ni, naa nambanja ña wi yen ma cen wa ma yeri wi ni, jango ma kulonaja wo noo kulojo wi ni pe ta pe wogo paa ma yen.

15 Maa nawa tuun ki na fo ma pye kulo wa Ezhipiti tara. Mi ña Yawe Yenñele, ma Yenñele mi pan moo yirige wa ti ni na yawa pi ni. Ko kala ki ti mi ña Yawe Yenñele, ma Yenñele le, migi yo maga ngban ma ni ma yo maa cenpilige ki ceen.

16 «Ta ma to naa ma no pe gbogo paa yege ñga na mi ña Yawe Yenñele, ma Yenñele le, migi yo ma kan we; jango mi ña Yawe Yenñele, ma Yenñele le, tara nda mi yen na kaan ma yeri, ma yinwetonlogo naa yeyinñge ta wa ti ni†.

† 5:11 5.10-11: Eki 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 7.9-10 † 5:11 5.11: Levi 19.12 † 5:12 5.12: Eki 16.23-30; 31.12-14 † 5:13 5.12-13: Eki 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3 † 5:16 5.16: Dete 27.16; Mati 15.4; 19.19; Maki 7.10; Luki 18.20; Efe 6.2-3

17 «Maga ka lere gbo†.

18 «Maga ka jataga pye†.

19 «Maga ka yu†.

20 «Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga ma lewee yenle na†.

21 «Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa jo na. Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa go na, nakoma wi kere na, nakoma wi kulonana na, nakoma wi kulojo na, nakoma wi nege na, nakoma wi sofile na, nakoma wi kee yaraga ka kpe na†.»

22 Ki senre nda to Yawe Yenjele laa yo ngbanga wa kason konaa kambaaga wogo ki nandogomo, leele mbele fuun pa gogolo le yanwiga ki nogo pe kan. Li sila ta taga to na. Laa ti yonlogo sinndere papara papara shyen na mari kan na yeri.

Moyisi wila pye

Yenjele yon senre yofa

23 «Naa yaa kaa ki magala li logo ma yiri wa wowo pi ni, maga ta kason kila pye wa yanwiga ki na lagapyew, a ye si fulo na tanla yoro naa ye cengele ke lelele konaa mbele pe yen teele ye go na pe ni.

24 Yaa yo fo: «Wele, Yawe Yenjele, we Yenjele lili gbogowo yanwa naa li gbeme pi naga we

† **5:17 5.17:** Zhene 19.6; Levi 24.17; Mati 5.21; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11 † **5:18 5.18:** Levi 20.10; Mati 5.27; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11
 † **5:19 5.19:** Levi 19.11; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9 † **5:20 5.20:** Eki 23.1; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20
 † **5:21 5.21:** Oromu 7.7; 13.9

na. Wèli magala li logo ma yiri wa kason ki nandogomɔ. Wège yan nala fɔ Yennɛle li mbe ya para lere ni wi koro yinwege na.

²⁵ Koni yingɪ na wee we yɛɛ kan kunwɔ pi yeri? Ki kason gbɔgɔ nga ki mbe ya mbe we sogo mbe we kɔ pew. Na waga si koro mbaa Yawe Yennɛle, we Yennɛle li magala li nuru, pa we yaa ku†.

²⁶ Katugu lewee wiwiin wi yen wa, ɲa wila Yennɛle na yinwege wolo li magala li logo li yen na para wi ni wa kason ki nandogomɔ paa woro yen, a ki fɔ wì koro yinwege na?

²⁷ Ki kala na, mboro Moyisi, fulo wa Yawe Yennɛle, we Yennɛle li tanla ma ye, mali senre ti logo kona mee pan mari yo we kan. We yaa li senre ti logo mbaa tanri ti na.>

²⁸ «Yawe Yennɛle làa ye senyoro ti logo sanga ɲa ni yàa ti yo na kan we. Làa na pye fɔ: <Senre nda leele pè yo ma kan m̀iri logo. M̀i yenle ti na†.

²⁹ Ndeɛ ki pye pe mbe ja koro ma, mbaa fyɛ na yegɛ, mbaa tanri na ɲgasegele ke na sanga pyew, jango poro naa pe setirige piile pe ni pe pye ferewe na suyi, ki jɛn nala ndanla.

³⁰ Kari ma saga yo pe kan fɔ pe songoro wa pe paara yinre ti ni.

³¹ Mboro wo na, koro laga na ni, mi yaa ɲgasegele ke ni fuun, naa kondɛgɛɲgɛle koro naa kakɔndɛgɛɲgɛle yo ma kan ma saa pe nari ke ni, jango paa tanri ke na wa tara nda mi yen na kaan pe yeri ti pye pe woro ti ni.>

³² «Ki kala na, Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li ɲga yo ye kan, yege yigi yaa tanri ki na. Yaga ka laga

† 5:25 5.25: Eki 20.18-19 † 5:28 5.27-28: Ebu 12.18-19

ki na mbe kari kalige na nakoma kamεηγε na.

³³ Konŋ na Yawe Yenηele, ye Yenηele li naga ye na, yaa tanri li na cεcεcε, janjo ye pye ferewe na, ye yinwetɔnlɔɔ ta wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

6

*Ngasele na li gbɔɔ ma we
ke ni fuun na*

¹ «Ŋgasegele naa kondεgengele naa kakɔndεgengele ηgele koro wele Yawe Yenηele, ye Yenηele li yo mbe naga ye na, janjo ye saa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

² Ye yaa laga piin ma, janjo mbaa fye Yawe Yenηele, ye Yenηele li yege ye yinwege piliye yi ni fuun ni, mbaa tanri li ηgasegele naa li kondεgengele ηgele fuun mi yo ye kan ke na, yoro naa ye pinambiile naa ye setirige piile pe ni, janjo ye yinwetɔnlɔɔ ta.

³ Ki kala na, Izirayeli woolo, ye ke logo, ye ke yigi yaa tanri ke na, janjo ye pye ferewe na, ye se ye lege jεηge wa ki tara ti ni, to nda nɔnɔ wo naa senrege ki ni, ti yen na fuun wa ti ni wet†, paa yege nga na Yawe Yenηele, ye tεleye pe Yenηele laa ki yo ye kan we.

⁴ «Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yenηele lo li yen we Yenηele le, lo nunjba li yen Yawe Yenηele le†.

† **6:3 6:3:** Nɔnɔ naa senrege to yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yon jεηge wa ki tara ti ni, konaa tire nda ti maa seni ti ni; ye wele fun wa Eki 3.8laga ki ni. † **6:4 6:4:** Maki 12.29

⁵ Yawe Yenḡele, ma Yenḡele le, li daga mbōon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni konaa ma fanḡa ki ni fuun ni†.

⁶ Ki kakōndegēḡele ḡele mila yuun ma kan nala, ma ke tēge wa ma kotogo ki na.

⁷ Maa ke nari ma piile pe na. Na yaga pye wa ma go, na yaga pye tangala na, na ye kaa sinlele konaa na ye kaa yinrigi, maa para ke senre na.

⁸ Ma ke pō wa ma kee ki na paa kacēn yēn konaa wa ma walege ki na paa tēgere yēn (janḡo maga ka fēge ke na).

⁹ Ma ke yōnlogō ma go ki kōōrō ti kanḡara na tire konaa ma kōōrō† ti na†.

*Izirayeli woolo pee daga
mbe fēge Yenḡele li na*

¹⁰ «Yawe Yenḡele, ye Yenḡele lāa yōn folo le ma wugu ye teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan ma yo li yaa tara nda kan ye yeri, na liga ka sa ye lenge wa ti ni, ye yaa sa cagbōrō gbōrō tiyōnrō ta wa, nda ye siri kan†.

¹¹ Li yaa yinre kan ye yeri nda ti yēn ma yin yarijende cenle pyew ti ni, mbe sigi ta yoro ma yēri le wa mari yin; mbe ye kan tōnmō titere ni, mbe sigi ta yoro ma yēri tugu; naa erezen keere

† **6:5 6.5:** Mati 22.37; Maki 12.30; Luki 10.27 † **6:9 6.8-9:** Kōōrō senre nda ti yo ti mbe ya pye ca ki mbogo yeyōnrō kōōrō to. Ki veriseye shyen mbele pēge kan Zhufuye pe maa veriseye pele yōnlogi na pe poo pe keyen nakoma pe walere ti na mbaa Yenḡele yēni, nakosima pe ma pe yōnlogō mbe pe le kugbolo la ni mbeli yanḡa le yeyōngō ki na, ḡa fuun kaa jaa mbe ye wa go, wi ma jiri li na mbe si jen mbe ye wa. † **6:9 6.6-9:** Dete 11.18-20 † **6:10 6.10:** Zhene 12.7; 26.3; 28.13

naa oliviye tire kɛɛɛ ni, mbe sigi ta yoro ma yèri sanri. Ye yaa kaa kaa mbaa tinni jɛngɛ.

¹² Ko sanga wo ni, ye ye yɛɛ yingiwɛ jɛn, yaga ka fɛɛɛ Yawe Yɛnnɛɛ li na, lo na làa ye yirige wa Ezhipiti tara, to nda yàa pye wa kulowo pi ni we.

¹³ Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ le, ye daga mbaa fyɛ li yɛɛɛ, lo ye daga mbaa gbogo konaa mbaa wungu li mɛɛɛ ki na[†].

¹⁴ Yaga ka taga yarisunndo ta yɛɛ na, cɛngɛɛ nɛɛɛ ke yɛn ma ye maga ke yarisunndo re;

¹⁵ katugu Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ le, lo na li yɛn laga ye sɔgɔwɔ, laa li yɛnjɔ wi yaga. Li mbe ya mbe nawa nɛɛɛn ye ni, mbe ye gbo pew mbe ye wɔ laga tara ti na.

¹⁶ Yaga ka Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li wa mbe wele paa yɛɛɛ nɛɛɛ na yàa ki pye wa Masa laga ki ni[†].

¹⁷ Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ le, nɛɛɛɛɛɛ naa kondɛɛɛɛɛɛ konaa kakɔndɛɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛ li kan ye yeri, ye ke yigi jɛngɛ yaa tanri ke na.

¹⁸ Yaa kasinɛɛ naa kajɛngɛ piin Yawe Yɛnnɛɛ li yɛɛɛ sɔgɔwɔ, janɛɛ ye pye fɛɛɛɛɛ na, ye ya ye tara jɛndɛ ti shɔ yeri ta, to nda Yawe Yɛnnɛɛ làa ki yɔn fɔlɔ lɛ ma wugu mbe kan ye tɛɛɛɛɛ pe yeri.

¹⁹ Ye ye juguye pe purɔ paa yɛɛɛ nɛɛɛ na Yawe Yɛnnɛɛ làa ki yo we.

²⁰ «Punɛɛ na, na ye pinambiile paga ka ye yewe mbe yo fɔ: <Yingɛ na, Yawe Yɛnnɛɛ, we Yɛnnɛɛ ligi kondɛɛɛɛɛɛ, naa ki nɛɛɛɛɛɛ konaa ki kakɔndɛɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛ ke kan ye yeri?»

[†] **6:13 6:13:** Mati 4.10; Luki 4.8 [†] **6:16 6:16:** Ɛki 17.1-7; Mati 4.7; Luki 4.12

²¹ Ye yaa pe yon sogo mbe yo fɔ: «Wàa pye Farawon wi kulolo wa Ezhipiti tara. A Yawe Yenɲele li si we yirige ma we wɔ wa li fannɲa gbɔɔ ki ni.

²² Yawe Yenɲele làa kacɛn kagbɔɔɔ, naa kafonɲɔɔ tugbɔɲɔɔ tipegele pye Eshipiti tara woolo pe na, naa Farawon wo naa wi go woolo pe ni fuun pe na we yege na.

²³ «En fɔ woro wo na, làa we yirige wa ti ni ma pan we ni lagame, mbege tara nda ti kan we yeri, to nda làa ki yon fɔɔ le ma wugu mbe kan we tɛɛye pe yeri we.»

²⁴ Yawe Yenɲele, we Yenɲele le, ligi yo we kan ma yo waa tanri ki ngasegele ke ni fuun ke na, waa fyɛ li yege, janɲo we pye fɛrɛwe na sanga pyew, konna li we yaga yinwege na paa yege nɲa na ligi pye we kan fɔ ma pan ma gbɔn nala we.

²⁵ Na waga ki kakonndɛgenɲele ke yigi jɛnɲe mbaa tanri ke ni fuun ke na, Yawe Yenɲele, we Yenɲele li yege na, ko ki yaa ki naga mbe yo we yen ma sin.

7

*Yenɲele li Izirayeli woolo
pe wɔ li yeɛ kan
(Eki 34.11-16)*

¹ «Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa ye yege sin sa ye ye ni wa tara nda ye yaa shɔ mbe ta ti ni. Li yaa cɛngele legerɛ puro mbe ke yirige wa ye yege. Koro wele Heti cɛnle woolo, naa Girigasi cɛnle woolo, naa Amori cɛnle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezi cɛnle woolo, naa Hevi

cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe ni. Ki cengele koloshyen kè lege ye na konaa ma pye fannga ni ma we ye na†.

² Yawe Yenhele li yaa ka pe le ye kee, ye yaa ka ya pe ni. Kona ye pe tongo ye pe ko pew. Yaga ka yon finliwe le pe ni, yaga si ka pe yinriwe ta.

³ Yaga kaa porogo piin pe ni. Yaga kaa ye sumborombiile pe kaan pe pinambiile pe yeri paa pe pori. Yaga si kaa pe sumborombiile pe yenri ye pinambiile pe kan paa pe pori;

⁴ katugu pe yaa ka ye piile pe pungo mbe pe laga na na, mbe ti pe saa yarisunndo ta yege gbogo. Kiga pye ma, Yawe Yenhele li yaa nawa ngban ye ni, mbe ye tongo fyaw.

⁵ Nga ye daga mbe pye pe na ki nga: Ye yaa pe saara wosara ti jaanri, mbe sinndere nda pe yerege yerege na sunnu ti na ti gbon mberi yaari, mbe tiyagala ngele pe kankan na sunnu ke na ke koonlo koonlo, mbe pe yaara yanlere nda pe te yarisunndo ti sogo†.

⁶ Katugu ye yen cenle na li yen kpoyi Yawe Yenhele, ye Yenhele li kan. Li ye wo cengele ngele laga tara na ke sogowa, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri†.

*Yon finliwe mba Yenhele li le
Izirayeli woolo pe ni*

† 7:1 7.1: Kapye 13.19 † 7:5 7.5: Sinndere nda paa yerege yerege to la pye wa yarisunngo Baali ko yonlo, tiyagala ngele paa kankan koro la pye wa yarisunngo Ashera ko yonlo. Paa pye na Baali wo jate nanja na Ashera wo jate wi jo; Dete 12.3. † 7:6 7.6: Eki 19.5; Dete 4.20; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

pi yen wa pi yonlo
(Dete 28.1-14)

⁷ «Naa Yawe Yenŋele li mara ye na, ma ye wo, ko sigi naga mbe yo ye yen ma lege cengele sanngala ke na. Ki yen kaselege fo yoro ye yen ma kologo ma we cengele sanngala ke na.

⁸ Eɛn fo, ye yen ma Yawe Yenŋele li ndanla ko kala ki ti; konaa laa yon folo na kon ye teleye pe yeri ma wugu mbe kala na pye, li yen na jaa mbeli pye mbeli yon fili. Ko ki ti laa li yawa pi tege ma ye sho Farawon wi kee, Ezhipiti tara wunlunana we, mee ye wo wa kulowo pi ni.

⁹ «Ye daga mbege jen fo Yawe Yenŋele, ye Yenŋele lo nungba li yen Yenŋele jenne le. Li yen Yenŋele na li yen senre nungba yofo. Li yen ma mbele ndanla, a paa tanri li ngasegele ke na, li ma koro yon finliwe na pe setirige piile yirisaga legere woolo ni, na pe yinriwe taa.

¹⁰ Eɛn fo, mbele peli panra, li ma sin teere mbe jologo wa pe na, mbe pe tongo. Mbele peli panra, li maga fogo ki ton pe na, laa mo†.

¹¹ Ki kala na, ngasegele, naa kondengenle konaa kakondenengele ngele mila yuun ye kan nala, ye ke yigi yaa tanri ke na.

¹² «Na yaga ki ngasegele ke logo, mbe ke le mbaa tanri ke na, pa kona Yawe Yenŋele, ye Yenŋele laa wugu ye teleye pe kan ma yon finliwe mba le pe ni, li yaa koro ki yon finliwe pi na ye ni konaa mbaa ye yinriwe taa.

¹³ Ye yaa li ndanla, li yaa duwaw ye na, mbe ye pye ye se ye lege; mbe duwaw ye piile pe na. Li

† 7:10 7.9-10: Eki 20.5-6; 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 5.9-10

yaa duwaw ye kεεε yaara ti ni fuun ti na, to ti yen ye bile naa ye duven fɔnɔɔ konaa ye sinmε pi ni; mbe ti ye nεεε, naa ye simbaala konaa sikaala ngbeleye yi lεεε, wa tara nda lāa yɔn fɔlɔ kɔn ye tεleye pe yeri ma wugu mberi kan ye yeri ti ni.

¹⁴ Ye yaa duwaw ta mbe wε cεngεε sanɔgala ke ni fuun ke na. Naɔa ɔa wi se ya pyɔ se nakoma jambasee se ka pye wa ye sɔgɔwɔ. Yaayogo mbasege se ka pye wa ye yaayoro ngbeleye yi ni.

¹⁵ Yawe Yεnɔεε li yaa ye sho yama pi ni fuun pi na. Li se ka ki tifeleεε yambewe mba pila Ezhipiti tara fenne pe ta pa wa ye na, paa yeεε ɔga na ye yen maga jen we. Mbele pɛli panra li yaa pi wa poro na.

¹⁶ «Yawe Yεnɔεε, ye Yεnɔεε li yaa cεngεε ɔgele fuun le ye kεε, ye ke tɔngɔ pew, yaga ka ke yinriwε ta. Yaga kaa ke yarisunndo ti gbogo, janɔgo tiga ka pye paa penε yen mbe ye yigi†.

¹⁷ Kana ye yaa laga jate mbaa yuun fɔ: <Ki cεngεε ɔgele ke woolo pe lεεε ma wε we na, we mbe ya mbe pe purɔ mεε?>

¹⁸ Yaga ka fyε ke yeεε, εεn fɔ ɔga Yawe Yεnɔεε, ye Yεnɔεε lāa pye Farawɔn wo naa Ezhipiti tara ti ni fuun ti na, ye ye yeε nawa to ki na.

¹⁹ Wamawelewe kanɔbanra nda lāa wa pe na a pε yan, naa kagbɔgɔlɔ konaa kafɔnɔgɔlɔ ɔgele ni, naa fanɔga gbɔgɔ ɔga Yawe Yεnɔεε, ye Yεnɔεε lāa tεεε ma ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ye ye yeε nawa to ti na. Yawe Yεnɔεε, ye

† 7:16 7.12-16: Dete 11.13-17

Yen̄nele li yaa ki nun̄gba ki pye cen̄gele n̄gele ye yen na fȳe ke yēge ke na ma fun.

²⁰ Mbe taga ko na, li yaa ndagasere tugb̄ōo† yirige mbe wa pe na, mbele pe yaa ka koro mbe fe sa lara mbe sho, ti yaa ka pe gbo.

²¹ Ye sun̄do wiga ka k̄on ye na pe kala na, katugu Yawe Yen̄nele, ye Yen̄nele li yen laga ye sōgōo; li yen Yen̄nele na li gb̄ōo ma pye fȳere ni.

²² Yawe Yen̄nele, ye Yen̄nele li yaa la ki cen̄gele ke puro la ke woo wa ye yēge j̄enn̄j̄enri. Ye se ka ya mbe ke t̄onḡo ȳon̄lo nun̄gba, na ko ka pye ma, pa yanyaara ti yaa yiri mbe lēge mbe w̄e ye na.

²³ Yawe Yen̄nele, ye Yen̄nele li yaa ki cen̄gele ke le ye kee, mbe ke gb̄on mbe ke jaraga wa ye yēge, mbe ke t̄onḡo pew mbe ke ko.

²⁴ Li yaa ke wunlumbolo pe le ye kee, ye pe m̄ere ti ko yeri wo laga tara ti na. Lere kpe se ka ya yere mbe ye sige, ye yaa pe ni fuun pe t̄onḡo.

²⁵ Pe yarisun̄do nda p̄e t̄ete yeri sogo. Te nakoma warifuwe na wi yen ti na mari fo, ye yēge ka ka yiri wi na mbe wa le. Wi mbe ya pye paa pen̄e yen mbe ye yigi, katugu wi yen fȳonḡo yaraga Yawe Yen̄nele, ye Yen̄nele li yēge na.

²⁶ Yaga ka yaritijaanga ka kpe le mbe ye ki ni wa ye yin̄re ti ni, jan̄go yaga ka pye fȳonḡo ni mbe yala ki ni, pe ye pin̄le pe ye t̄onḡo. Ye yaa laga jate fȳonḡo yaraga konaa yaritijaanga,

† **7:20 7.20:** Nga ki yo fo: *Ndagasere tugb̄ōo*, ki mbe ya logo fun fo yambewe lawi paa mba Yen̄nele laa wa Ezhipiti tara fenne pe na pi yen. Pele naga jate fun fo Yen̄nele li m̄erege wo wi mbaa fȳere gb̄ōo wa leele pe na; Eki 23.28; Zhouzu 24.12.

katugu ki yen yaraga nga kì daga mbe tongo pew.

8

*Yenḡele làa Izirayeli woolo
pe koro wa gbinri wi ni*

¹ «Ŋgasegele ḡgele fuun mila yuun ye kan nala, ye ke le yaa tanri ke na, jaḡgo ye koro yinwege na, ye se ye leḡe, konna tara nda Yawe Yenḡele làa wugu mberi kan ye teleye pe yeri, ye ye wa ti ni yeri sho yeri ta.

² «Yawe Yenḡele, ma Yenḡele lòn yegge sin, a mà toro konò na ni wa gbinri wi ni yele nafa shyen ni, maa nawa tuun li ni fuun li na. Làa ko pye, mbe ti ma fyonwo pi jen konna mbòon wa mbe wele; jaḡgo mbege jen na kaa pye ma mbe yenle mbaa tanri li ḡgasegele ke na nakoma ma se yenle mbaa tanri ke na.

³ Làa fyonwo wa ma na, ma ti a funḡo kòn gbòn. Kona, a li si yaakara nda pe yinri mane ti kan ma yeri, to nda ma sila ti jen we; ma teleye fun pe sila ti jen. Làa ko pye ma, mbege naga ma na fo yaakara to ce ma ti ma senwee wi baro. Een fo, senre nda fuun Yawe Yenḡele li maa yuun to ti mbe ya mboo baro†.

⁴ Ki yegele nafa shyen ke ni, ma yariporo ti sila le mbe kòonlo ma yologo, ma tooro ti sila si tinndi ma na.

⁵ Ma daga mbege jen fo Yawe Yenḡele, ma Yenḡele li yen noo koro paa yegge nga na tofo maa wi pinambyo koro we.

† 8:3 8.3: Mati 4.4; Luki 4.4

⁶ «Ki kala na, ma Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li ɲgasegele ke yigi jɛɲɛ maa tanri li kondɛgɛɲɛ ke na, maa fyɛ li yɛgɛ.

⁷ Katugu Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li yaa ti ye ye tara tiyɔnrɔ ta ni. Laforo naa puluyo lɛgɛɛ yɛn wa ti ni, konaa tara ti nɔgɔna tɔnmɔ ni, mba pi maa janri na yinrigi na fuun wa gbunlundɛɛ to naa yanwira ti na.

⁸ Yarilire bile naa ɔrizhi to tara ri, naa ɛɛɛɛn tiire ni, naa figiye tire ni, naa girenadi tire ni, naa oliviye tire nda ti maa sinmɛ kaan konaa sɛnrɛgɛ tara ri.

⁹ Ma yaa kaa yaakara lɛgɛɛ taa wa ki tara ti ni; yaraga ka kpɛ se kɔɔn la wa. Wa ki tara ti ni, tugurɔn yaa la taa wa waara ti ni; Ma yaa la tuguyɛnrɛ woo wa yanwira ti ni.

¹⁰ Na maga ki yarijɛndɛ ti ta mbaa nii mbaa tinni sanga ɲa ni, maa Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li sɔnni, tara jɛndɛ nda li yaa kan ma yeri ti kala na.

¹¹ «Mɔɔ yɛɛ yingiwɛ jɛn maga ka fɛgɛ Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li na. Li ɲgasegele naa li kakɔndɛgɛɲɛ konaa li kondɛgɛɲɛ ɲgele mila yuun ma kan nala, maga ka je ke yingiwɛ pi na.

¹² Na maga li mbe tin, mbe yinrɛ tiyɔnrɔ kankan mbe cɛn wa ti ni sanga ɲa ni,

¹³ na ma nɛrɛ naa ma simbaala konaa ma sikaala paga ka se mbe lɛgɛ, ma penjara naa ma tɛ wi ni tiga ka lɛgɛ, na ma kɛɛ yaara ti ni fuun tiga ka lɛgɛ sanga ɲa ni,

¹⁴ mɔɔ yɛɛ yingiwɛ jɛn, maga kaa ma yɛɛ gbogo mbe fɛgɛ Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li na. Lo na

lòon yirige wa Ezhipiti tara ti ni, to nda màa pye wa ti ni kulo we.

¹⁵ Lo làa ma yege sin ma toro ma ni wa ki gbinri gbolo ña wi yen fyere ni wi ni; wo ña wi yen ma yin wòro nda ti yen shonro ni to naa naala ni, konaa lawara ni, ma pye tonmo fu. Làa ti a tonmo janri ma yiri ma kan wa walaga ñga kì sheli ma we ti ni fuun na ki ni.

¹⁶ Wa ki gbinri nungba wi ni, làa pye na mane wi kaan ye yeri yaakara; ma teleye pe sila wi jen. Làa ko ki ni fuun ko pye ma, ma ta ma fyonwo pi jen konaa mboon wa mbe wele, ko pungo na mbe si kajenge pye ma kan.

¹⁷ Ki kala na, mo ye yingiwe jen, maga ka yo fo ki yarijende nda ti ni fuun mari ta ma yera fannga naa ma yawa po ni†.

¹⁸ Maa nawa tuun ki na fo Yawe Yenñele, ye Yenñele lo li fannga kan ma yeri, a mà yarijende ta. Li yen naga piin ma nala, jango làa wugu ma yon finliwe mba le ma teleye pe ni, ligi wogo ki pye ligi yon fili ma kan.

¹⁹ «Na maga fege Yawe Yenñele, ma Yenñele li na, mbaa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa tunngo piin ti kan konaa mbaa foli ti yege sogowo, mi yaa ki yo mbege filige ma kan nala, fo ma yaa ko mbe wo wa pew.

²⁰ Pa ma yaa ko mbe wo wa paa cengele ñgele Yawe Yenñele, ma Yenñele li yaa tongo wa ye yege ke yen, katugu yee logo li yeri.

9

† 8:17 8.11-17: Oze 13.5-6

*Izirayeli woolo pe yen leele
mbele pe ma yiri ma je*

*Nga k̄i ti Yen̄ɲɛɛ
li si Kana tara woolo pe puro
(Eki 31.18–32.35)*

¹ «Izirayeli woolo, yaa nuru! Ye mbele ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri nala. Cengeɛ ɲeɛle k̄e tugb̄olo ma pye fan̄nga ni ma wɛ ye na, ye yaa ke tara ti sh̄o mberi ta; ke yen ma c̄en cagb̄oro gb̄oro ni nda p̄e malaga sigemboro kan mari maga, a t̄i yagara ma kari wa naayeri.

² Pe yen leele mbele pe yen fan̄nga ni ma tonlon̄don̄lo, Anaki setirige piile wɛɛ. Ȳe pe jen, ȳe si pe sen̄re logo ma yo pe maa yuun f̄o: <Amb̄o wi mbe ya yere mbe Anaki setirige piile pe sige?>

³ Eɛn f̄o, ye daga mbege jen fun nala f̄o Yawe Yen̄ɲɛɛ, ye Yen̄ɲɛɛ li yaa keli ye yɛɛ mbaa kee paa kas̄on yen, ɲga ki yen na sori na kee. Li yaa ki leele pe tonḡo, mbe ti pe go sogo ye kan. Ye pe tara ti sh̄o yeri ta, ye pe tonḡo fyɛɛɛ na paa yɛɛ ɲga na Yawe Yen̄ɲɛɛ l̄a ki yon f̄olo kon ye yeri we.

⁴ «Na Yawe Yen̄ɲɛɛ, ye Yen̄ɲɛɛ liga ka pe puro mbe pe yirige wa ye yɛɛ, yaga kaa ki yuun wa ye yɛɛ nawa mbe yo f̄o ye yen ma sin ko kala na Yawe Yen̄ɲɛɛ, ye Yen̄ɲɛɛ li ti a ȳe pan mbege tara nda ti sh̄o mberi ta. Ayoo! Eɛn f̄o, ki cengeɛ ke kapere to kala na li yaa ke puro mbe ke yirige wa ȳe yɛɛ.

⁵ Kii c̄en ndɛɛ ye yen ma sin nakoma ye nawa pi yen ma filige ye na ko kala na ye yaa ye wa pe tara ti ni, mberi sh̄o mberi ta. Eɛn f̄o, kaselege ko

na, ki cengele ke tipewe po kala na Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li yaa ke puro mbe ke yirige wa ye yege; mbe taga wa ko na, yon folo na laa kon ma wugu ye teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan, mbe ta mbeli yon fili.

⁶ Ye daga mbege jen fo kii cen ndee ye yen ma sin ko kala na Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li yen naga tara jende nda ti kaan ye yeri. Een fo, ye yen leele mbele pe ma yiri ma je.

Napige yanlee
ḡa Izirayeli woolo pa a gbegele
ma kapege pye

⁷ «Yaa Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li nawa pi ḡban yege ḡa na, ma ye ta wa ḡbinri wi ni, yaa nawa tuun ki na, yaga ka fege ki na. Maga le ye yiri wa Ezhipiti tara pilige ḡa ni fo ma pan ma ḡbon laga ki laga ḡa ki ni, ye yen leele mbele pe yiri ma je Yawe Yenḡele li na.

⁸ «Yaa Yawe Yenḡele li nawa pi ḡban ma ḡbon yege ḡa na wa Horebu yanwiga ki na, ye ye yee nawa to ki na. Laa yiri ye korogo fo na jaa mbe ye tongo.

⁹ Yawe Yenḡele laa yon finliwe mba le ye ni, pi senre ti yen ma yonlogo sinndee papara papara shyen nda na, naa mila lugu wa yanwiga ki na sari sho, mila koro wa fo ma saa ḡbon piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine; mi sila ka, mi sila si wo†.

¹⁰ A Yawe Yenḡele li si sinndee papara papara shyen ti kan na yeri; Yenḡele lo jate laa yonlogo ti na. Senre nda fuun laa yo ye kan wa

† 9:9 9.9: Eki 24.18

yanwiga ki na, wa kason ki nandogomɔ, pilige nga ni yaa ye yee gbogolo, ti ni fuun tila pye ma yonlogɔ wa ti na.

¹¹ «Piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembinε, yo toronɔlo, yon finliwe senre ti yen ma yonlogɔ sinndεere papara papara nda na, a Yawe Yenɲele li siri kan na yeri.

¹² A li silan pye fɔ: <Yiri laga yanwiga ki na ma tigi fyaw; katugu ma leele mbele mà yirige wa Ezhipiti tara, pè kapege tijaanga pye. Kono na mila li senre yo pe kan ma yo paa tanri li na, pè fyεεε mali yaga. Pè te yan ma yarisunɲo gbegele pe yee kan.>

¹³ A Yawe Yenɲele li sigi senre nda ti yo mari taga wa fɔ: <Migi wele maga yan fɔ ki leele mbele pe yen leele mbele pe ma yiri ma je poro pele.

¹⁴ Ki yaga, mi yaa pe tongɔ mbe pe mege ki kɔ mbege wɔ laga tara ti na. Eεn fɔ, mboro wo na, mi yaa ma pye cenle la to, na li yaa pye fanɲa ni mbe lege mbe we pe na.>

¹⁵ Kona, a mi si yiri wa yanwiga ki na ma tigi; kila pye kason ni bere lagapyew. Yon finliwe senre ti yen ma yonlogɔ sinndεere papara papara shyen nda na, tila pye na keyen shyen yi ni miri yigi.

¹⁶ A mi sigi wele maga yan fɔ yè kapege pye Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li na. Yaa te yan ma napige yanleε gbegele maga pye yarisunɲo ye yee kan. Yawe Yenɲele laa kono na naga ye na, yaa fyεεε mali yaga.

¹⁷ Ki pye ma, sinndεere papara papara shyen nda tila pye na keε miri yigi, a mi siri wa tara

mari yaari le ye yege sōgowa†.

¹⁸ «Ko punjo na, a mi si to tara Yawe Yenñele li yege sōgowa mali yenri paa koṅbannga wogo ki yen, ma pye piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembinε; mi sila ka, mi sila si wo. Mila ko pye ye kapege nga fuun yaa pye ko kala na; katugu yaa tipege pye Yawe Yenñele li na mali nawa pi ṅban.

¹⁹ Mila fye Yawe Yenñele li nanḡbanwa pi yege, li nanḡbanwa ndorowo pi yege, po mba lāa yiri pi ni ye kōrōgo fō na jaa mbe ye tōngō we. Eεn fō, ki yonlo li na, Yawe Yenñele lāa na yenrēwe pi logo naa†.

²⁰ Lāa nawa ṅban jεṅge fun Arōn wi ni, fō naga lagajaa mboo gbo; εεn fō, mīla yenri wi kan fun ki pilige ki ni.

²¹ Napige yanlεε ṅa yaa gbegele a kī pye kapege, mīla ki lε maga le kason maga sogo, maga kaari kaari, maga purugu fō a kī kanṅa muwe paa cōnrō yen. Lafogo ṅga kī yiri wa yanwiga ki na ma tigi, a mi si saa ki muwe pi wo wa ki ni†.

Leele pāa kapere ta yege pye naa

²² «Yaa Yawe Yenñele li nawa pi ṅban, ma ye ta wa Tabeera, naa Masa konaa Kiburōti Ataava lara ti ni†.

† 9:17 9:17: Eki 32.19 † 9:19 9:19: Ebu 12.21 † 9:21 9:21: Eki 32.20wi yen naga nari ma yo Moyisi wīla ki tonmō pi kan kapege pyefenne pe yeri a pōdo wo. † 9:22 9:22: Tabeera laga kala yeli wele wa Nōmbu 11.1-3laga ki ni; Masa laga kala yeli wele wa Eki 17.1-7laga ki ni; ye Kiburōti Ataava kala li wele wa Nōmbu 11.31-34laga ki ni.

23 Sanga ŋa ni, Yawe Yennɛɛ lāa pye na jaa mbe ye yirige wa Kadɛshi Barineya laga ki ni, lāa ye pye fɔ: <Ye yiri yaa kee, ye sa tara nda mi kan ye yeri ti shɔ yeri ta.> Ɛɛn fɔ, yāa yiri ma je Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li sɛnrɛ ti na; ye sila taga li na, ye sila si logo li yeri†.

24 Maga ɛ m̀i yoro jɛn, ye yɛn leele mbele pe ma yiri ma je Yawe Yennɛɛ li na.

25 «Ko ki ti m̀ila to Yawe Yennɛɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ mali yɛnri, ma koro wa tosaga fɔ ma saa gbɔn pilige nafa shyɛn, ki yɔnlɔ naa ki yɛmbinɛ, naa lāa yo li yaa ye tongɔ we.

26 M̀ila pye nali yɛnri na yuun fɔ: <We Fɔ, Yawe Yennɛɛ, maga ka ma woolo pe tongɔ, poro mbele pe yɛn ma woolo, a m̀a pe go shɔ ma gbɔgɔwɔ pi fanŋga na, konaa ma pe yirige wa Ezhipiti tara yawa gbɔɔ ni.

27 Maga ka wele ki leele mbele pe nunɔgbɔnɔbanla, naa pe tipewe konaa pe kapere ti na; ɛɛn fɔ, jatere pye ma tunmbyeele jɛmbɛɛ Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe na.

28 Na maga pe tongɔ, m̀a we yirige tara nda ni ti woolo pe mbe ya m̀baa yuun fɔ: Yawe Yennɛɛ li pe yirige wa Ezhipiti tara, ma saa pe gbo wa gbinri wi ni, katugu li saa ya mbe kari pe ni wa tara nda lāa ti sɛnrɛ yo pe kan ti ni, nakoma pe kala l̀uu mben.

29 Ma sigi ta, pe yɛn ma woolo, a m̀a pe ta ma woolo. M̀a pe yirige wa Ezhipiti tara fanŋga naa yawa gbɔɔ ni.> »

† 9:23 9.23: Nɔmbu 13.25-14.38; Dete 1.21-26; Ebu 3.16

10

*Yenɲele làa Izirayeli woolo
pe kapere ti kala yaga pe na
(Eki 34.1-10)*

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li silan pye fɔ: «Sinndɛere papara papara shyen tɛ paa koɲɓannda ti yen, ma kɛsu wa gbegele fun tire ni; ko puɲɔ na, mɛɛ lugu ma pan na kɔrɔɔ laga yanwiga ki na.

² Sinndɛere papara papara koɲɓannda nda maa yaari, senre nda tila pye ma yɔnɔɔ wa ti na, mi yaa ti yɔnɔɔ wa nda ti na, ma sari le wa kɛsu wi ni.»

³ Ki pye ma, a mi si kɛsu wa gbegele akasiya tige ni, ma sinndɛere papara papara shyen tɛ paa koɲɓannda ti yen. Ko puɲɔ na, a mi si lugu wa yanwiga ki na ti shyen ti ni na kɛɛ.

⁴ Pilige ɲa ni yaa gbogolo wa yanwiga ki nɔɔ, ɲasegele kɛ ɲgele Yawe Yenɲele làa yo ye kan wa yanwiga ki na, wa kasɔn ki nandogomɔ, làa ke yɔnɔɔ wa ki sinndɛere papara papara fɔnɔɔ ti na paa yege ɲa na làa ti yɔnɔɔ wa koɲɓannda ti na, mɛɛ ti kan na yeri.

⁵ Ko puɲɔ na, a mi si yiri wa yanwiga ki na ma tigi, mɛɛ saa ti le wa kɛsu ɲa mila gbegele wi ni. Tila koro wa wi ni paa yege ɲa na Yawe Yenɲele làa ki yo we.

⁶ (Izirayeli woolo paa yiri wa Bene Yaakan koloye pe tanla ma kari wa Mosera laga ki ni. Pa Arɔn wila ku wa a pòo le wa. A wi pinambyɔ

Eleyazari wì si cɛn wa wi yɔnlɔ paa saraga wɔfɛnnɛ to yɛn†.

⁷ A pè si yiri lema mɛɛ kari wa laga nga pàa pye na yinri Gudigoda. Pe yiringɔlɔ lema, a pè si kari wa laga nga pàa pye na yinri Yɔtibata; ko nga laforo lɛgerɛ yɛn wa.

⁸ Ko wagati wowi Yawe Yɛnnɛlɛ làa Levi cɛnlɛ woolo pe wɔ ma yo paa li yɔn finliwɛ kɛsu wi tungu, paa yeregi li yɛgɛ sɔgɔwɔ mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa duwaw piin leele pe kan li mɛgɛ ni; paa yɛgɛ nga na pègɛ pye fɔ ma pan ma gbɔn nala wɛ†.

⁹ Ko kala kì ti Levi setirige piile pe sila tara ta kɔrɔgɔ paa cɛngɛlɛ sanngalà ke yɛn. Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ le, li tunngo ko ki yɛn pe kɔrɔgɔ ye, paa yɛgɛ nga na làa ki yɔn fɔlɔ kɔn wɛ.)

¹⁰ Mi wo na, mɪla koro wa yanwiga ki na ma piliye nafa shyɛn pye wa, ki yɔnlɔ naa ki yɛmbinɛ, paa kɔngbannga wogo ki yɛn. Ki wogo ki na naa, Yawe Yɛnnɛlɛ làa na yɛnrɛwɛ pi logo ma ye kala yaga, lii ye tongɔ†.

¹¹ Làa na pye fɔ: «Yiri ma keli ki leele mbele pe yɛgɛ, maa pe yɛgɛ sinni, tara nda mɪla wugu mbe kan pe tɛlɛye pe yeri, pe kari pe sari shɔ peri ta.»

*Yɛnnɛlɛ li daga mbe ye ndanla
konaa yaa tanri li sɛnrɛ ti na*

¹² Koni Izirayeli woolo, yingɪ Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yɛn na jaa ye yeri? Ki kɔ wowi ɲa, yaa

† **10:6 10:6:** Nɔmbu 20.28; 33.38; Dete 1.19-46 † **10:8 10:8:** Nɔmbu 3.5-8; 8.5-19 † **10:10 10:10:** Ɛki 34.28

fye Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li yege, yaa tanri li konɔolo ngele li naga ye na ke na, li ye ndanla, yaa tunɔgo piin li kan ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

¹³ Yaa tanri Yawe Yennɛɛ li nɔgasegele naa li kondeɔenɔgele ngele mila yuun ye kan nala ke na jango ye pye yeyinɔge na.

¹⁴ Ye wele, naayeri wo naa wi gbemɛ pi ni fuun pi ni, naa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, ti yen Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li woro.

¹⁵ Ma sigi ta, ye teleye poro ce Yawe Yennɛɛ li mara pe na, a pɛli ndanla. Ye teleye pe setirige piile poro li wo cɛngɛɛ ke ni fuun ke sɔɔwo, ko kɔɔ wo yen fo yoro wele li wo paa yege nɔga na yaa ki yaan nala we.

¹⁶ Yoro fun ye ye ye kan Yawe Yennɛɛ li yeri ye kotogo ki ni fuun ni; yaga ka yiri mbe je li na.

¹⁷ Katugu Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li yen yarisunndo ti ni fuun ti go na, ma pye tafenne pe ni fuun pe tafɔ†. Li yen Yennɛɛ na li gbɔgo, ma pye yafɔ, konaa ma pye fyere ni. Laa lere wo lere ni†; laa sili ye yaga peli fanla yarikanra ni.

¹⁸ Li maa pijiriwele poro naa nanɔgunjaala pe tanga ki kaan pe yeri. Li maa yaakara naa yaripɔɔ kaan nambanmbala pe yeri nali ndanlawa pi nari.

¹⁹ Yoro fun, nambanmbala mbele wa ye sɔɔwo pe daga mbe ye ndanla, katugu yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara.

† **10:17 10:17:** Mɛge nɔga ki yo fo tafenne pe ni fuun tafɔ ki yen fun wa 1 Timo 6.15; Naga 17.14; 19.16lara ti ni. † **10:17 10:17:** Kapye 10.34; Ōromu 2.11; Efɛ 6.9

²⁰ Yaa fye Yawe Yenn̄ɛɛ, ye Yenn̄ɛɛ li yeɛɛ, yaa li gbogo, ye mara lo nun̄gba na; na yaga yo ye yaa wugu, ye wugu lo m̄ɛɛ ko na.

²¹ Lo ye daga mbaa s̄onni, lo li yen ye Yenn̄ɛɛ le. Lo li ki kagb̄oḡo naa ki fyere kagala ke pye ye kan, a yè ke yan yenle ni†.

²² Sanga ŋa ni ye t̄ɛɛye p̄aa kari wa Ezhipiti tara, p̄aa pye lere nafa taanri ma yiri ke†. Koni, Yawe Yenn̄ɛɛ, ye Yenn̄ɛɛ li ye pye, a yè l̄ɛɛ† paa naayeri w̄on̄ḡo ke yen.

11

*Kagala ŋgele Yenn̄ɛɛ làa pye
Izirayeli woolo pe kan*

¹ «Yawe Yenn̄ɛɛ, ye Yenn̄ɛɛ li daga mbe ye ndanla. Yaa tanri li ŋgasegele, naa li senyoro, naa li kond̄ɛɛŋgele konaa li kak̄on̄nd̄ɛɛŋgele ke na sanga pyew.

² Mi woro na para ye piile poro wogo na, poro mbele Yawe Yenn̄ɛɛ li kagala ŋgele pye, pee la jen, pee si la kpe yan. Eɛn f̄o, yoro mbele ye yen na nala wo ni, Yawe Yenn̄ɛɛ làa ke naga yoro na. Ko k̄oro wo yen lili gb̄oḡow̄o, naa li yawa gb̄o pi naga ye na;

³ naa li kac̄en kagb̄oḡo konaa kagala ŋgele li pye wa Ezhipiti tara Faraw̄on wi na, Ezhipiti tara wunlun̄aŋa we, konaa wi tara ti ni fuun ti na.

⁴ Yèɛ yan fun paa yeɛɛ ŋga na làa Ezhipiti tara malingb̄oon̄lo pe pye, naa pe sh̄onye konaa pe malaga gb̄onwotoroye pe ni. Sanga ŋa ni p̄aa

† 10:21 10.21: Eki 7-12 † 10:22 10.22: Zhene 46.27; Eki 1.5; Kapye 7.14 † 10:22 10.22: Zhene 15.5; 22.17; Ebu 11.12

pye na ye puro, làa Kogōje yēen wi tōnmō pi songōrō maa wa pe na, ma pe tongō ma pe kō pew†.

⁵ Nğa fuun làa pye ye kan wa gbinri wi ni fō ma pan ma gbōn na ki laga nğa ki ni, yège jēn.

⁶ Làa Uruben cēnlē woolo nana Eliyabu wi pinambiile Datan naa Abiramu pe pye yēge nğa na, yège jēn fun. Tara tila jēnw wa pe tōrō ti nōgō ma pe tōn pew, poro naa pe go woolo, naa pe paara yinrē ti ni, konaa pe pinleyēenlē pe ni fuun pe ni†.

⁷ Kagbōgōlō ngele fuun Yawe Yēnḡelē lī pye, yè ke yan yēnlē ni gbōgōyi.

⁸ «Ki kala na, nḡasegele ngele mi yēn na yuun ye kan nala, yaa tanri ke na. Pa kona ye yaa fanḡa ta, mbe tara nda ye yēn na jaa mbe ye wa ti ni ti shō mberi ta.

⁹ Pa ye yaa yinwetōnlōgō ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yēnḡelē làa yōn fōlō kōn, ma wugu ki na mberi kan ye tēleye poro naa pe setirige piile pe yeri; nōnō naa sēnrēge yēn na fuun wa ki tara ti ni†.

*Tara nda Yēnḡelē lī duwaw
ti na*

¹⁰ «Tara nda yaa kee sa ye wa ti ni mbe sari shō mberi ta, ti woro paa Ezhipiti tara nda yè yiri wa ti ni ti yēn. Ma ye ta wa ti ni, kila pye yaga ye yariluguro ti lugu mbe kō, ki ma daga yaa tanri yaa tōnmō wuun ye kērē yaara ti na paa yēge nğa na pe maa tōnmō wuun nanḡō kērē yaara ti na we.

† 11:4 11:4: Eki 14 † 11:6 11:6: Nombu 16.31-32 † 11:9 11:9: Eki 3.8

¹¹ Ɛɛn ƒɔ, tara nda yaa kee sa ye wa ti ni, mberi sho mberi ta, yanwira naa gbunlundere yen wa ti ni. Tisara ti maa paan wa ti ni.

¹² Ki tara ti yen tara nda Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li maa jatere piin ti na konaa na wele ti na sanga wi ni fuun ni, mbege le wa yeɛ li lesaga ƒɔ sa gbɔn wa li kosaga.

¹³ «Ŋgasegele ɲgele mi yen na kaan ye yeri nala, na ye kaa tanri ke na jɛɲge, mbe ti Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li ye ndanla, mbaa li gbogo ye kotogo ki ni fuun ni, konaa ye nawa pi ni fuun ni,

¹⁴ pa kona, li yaa ti tisara tila paan wa ye tara mbaa yala ti wagati wi ni, tisara konɲbannda to naa ti punɲo woro ti ni fuun; jango ye yarilire ti yɔn, ye bile naa ye duven ƒɔɲɲo konaa ye sinme liwoo pi ni.

¹⁵ Li yaa ti yan ki yiri wa tara ti ni ye yaayoro ti kan. Yoro fun ye yaa la nii mbaa tinni jɛɲge.

¹⁶ «Ye ye yeɛ yingiwɛ jɛn, yaga ka ti pe ye fanla pe ye punɲo, ye kari ye saa yarisunndo ta yeɛge gbogo, mbaa ƒoli ti yeɛge soɲoɲo.

¹⁷ Na ko ka pye, pa Yawe Yenɲele li yaa nawa ɲɲban ye ni, mbe naayeri wi tɔn jango tisaga kiga ka pan naa. Kona tara ti se kaa yarilire kaan ye yeri. Kiga pye ma, ye yaa ko fyaw mbe wo laga ki tara jende nda Yawe Yenɲele li yen na kaan ye yeri ti ni.

¹⁸ Ki kala na, senre nda mila yuun ye kan, yeri tege wa ye kotogo na konaa wa ye nawa pi ni fuun pi ni. Yeri yɔnlogo yeri popo wa ye keyen yi na paa kacɛn yen, konaa wa ye walere ti na

paa tegerɛ yɛn†.

¹⁹ Yaa ye piile pe nari ti ni, na yaga pye wa ye yeri wa ye yinɛ ti ni we, nakoma na yaga pye tangala na wa konɔ, nakoma na yaga sinɛ, nakoma na yaga yiri, yaa para pe ni ti sɛnɛ na.

²⁰ Yeri yɔnɔgo wa ye yinɛ ti yeyɔnrɔ kanɔgara na tire ti na konaa ye yeyɔnrɔ kɔɔrɔ ti na†.

²¹ Kona mbe naayeri wi ta wa tara ti go na sanga ŋa fuun ni, yoro naa ye piile pe ni ye yaa yinwetɔnɔgo ta wa tara nda Yawe Yɛnɛɛɛ lɔa wugu mbe kan ye tɛɛye pe yeri ti ni.

²² «Ŋgasegele ŋgele fuun mila yuun ye kan, na yaga ke yigi jɛɔge mbaa tanri ke na, mbe ti Yawe Yɛnɛɛɛ, ye Yɛnɛɛɛ li ye ndanla, na ye kaa tanri li konɔgolo ŋgele fuun li naga ye na ke na, mbe koro mbe mara li na,

²³ pa kona li yaa ki cɛngɛɛ ke ni fuun ke purɔ mbe ke yirige wa ye yɛge, koro ŋgele ke yɛn ma tugbɔɔ, ma pye fanɔga ni ma wɛ ye na we, ye sigi tara ti sho yeri ta.

²⁴ Yaga ye yɔngɔɔ ke kan laga ŋga fuun na, ki yaa pye ye wogo. Ye tara ti yaa ɛ wa gbinri wi na sa gbɔn fɔ wa Liban tara ti na, mbe ɛ wa Efirati gbaan wi na sa gbɔn fɔ wa Mediterane kɔgoje wi na†.

²⁵ Lere se ka ya yere mbe ye sige malaga ni. Ye yaa tanga mbe toro tara ti laga ŋga fuun ni, Yawe Yɛnɛɛɛ, ye Yɛnɛɛɛ li yaa ti fyɛɛ gbɔrɔ mbe ki laga woolo pe yigi ye yɛge fyɛɛ ti kala na, paa yɛge ŋga na ligi yo ye kan we†.

† 11:18 11:18: Dete 6.6-9 † 11:20 11:20: Dete 6.9 † 11:24 11:24: Zhouzu 1.3-5 † 11:25 11:25: Eki 23.27; Dete 7.24

26 «Ye wele, mi yen na duwaw naa danġa ki teri ye yeġe soġowo nala, ye ka wele ye wo.

27 Na ye kaa tanri Yawe Yenņeġe, ye Yenņeġe li nġasegele nġele mila yuun ye kan nala ke na, pa ye yaa duwaw ta.

28 Εν fō, na ye woro na tanri Yawe Yenņeġe, ye Yenņeġe li nġasegele ke na, na yaga punġo le konō na mila nari ye na nala li ni, mbe kari saa yarisunndo ta yeġe gbogo, nda ye sila jen faa, pa ye yaa danġa ta.

29 Tara nda yaa kee sa sho mbe ta, na Yawe Yenņeġe, ye Yenņeġe liga ka ye lenġe wa ti ni sanga ŋa ni, ye yaa kaa duwaw piin leele pe kan wa Garizimu yanwiga ki na, mbaa pe danġi wa Ebali yanwiga ki na.

30 Ki yanwira shyen ti yen wa Zhuriden gbaan wi punġo na, wa konō na wa yonlo tosaga yeri li kee sanġa ki na, wa Kana tara fenne pe tara, poro mbele pe yen ma cen wa Araba tara ti ni we; wa Giligali ca ki yesinne na, wa More laga tigboro ti tanla†.

31 «Yawe Yenņeġe, ye Yenņeġe li yen na tara nda kaan ye yeri, sanni jenri, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa ti ni, sari sho mberi ta, mbe cen wa ti ni.

32 Kondεġenġe naa nġasegele nġele fuun mi yo ye kan nala, ye bala yaa tanri ke na.

YAWE YENŊEġE LI LASIRI KONGOLO

† 11:30 11:30: Zhene 12.6

12

12-26

*Yenḡele li gbogɔsaga**ki yaa pye nunḡba wa tara ti ni*

¹ «Yawe Yenḡele, ye teleye pe Yenḡele le, li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, ḡgasegele naa kondɛḡenḡele ḡgele ye yaa yigi jɛḡḡ mbaa tanri ke na, ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni wa ti ni, koro wele yeɛn.

² «Cɛḡele ḡgele ye yaa ka ke tara ti sho mberi ta, ke maa ke yarisunndo ti gbogo lara nda na, wa yanwira nda ti yagara ti go na, naa wa tinndiye pe na, konaa wa tire nda fuun ti yen tipiire ti nɔḡo, ye ti ni fuun ti jɔḡo pew.

³ Ye yaa ka pe saara wɔsara ti jaanri, mbe sinndɛere nda pɛ yerege na sunnu ti na ti gbɔn mberi yaari, mbe tiyagala ḡgele pe maa sunnu ke na ke sogo; yaara yanlere nda pɛ te mari pye yarisunndo, yeri kɔɔnlo kɔɔnlo. Ye pe meḡe ki kɔ yege wɔ wa ki lara ti ni†.

⁴ «Yaga kaa ki cɛḡele ke kapyere ti forɔgi mbaa Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li gbogo.

⁵ Eɛn fo, Yawe Yenḡele, ye Yenḡele le, li yaa ka laga ka wɔ wa ye cɛḡele ke ni fuun ke tara ti sogowɔ, mbe pye wa ki ni mbege pye li cɛnsaga; ko laga ko nunḡba ye yaa kaa kee wa saa li gbogo.

⁶ Pa ye yaa kaa kee wa ye saara sogoworo ti ni, naa ye nayinme saara ti ni, naa ye yaga wi ni, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na ti ni, naa saara nda ye ma wɔ mbe yɔn folo tɔn ti

† 12:3 12.3: Dete 7.5

ni, naa ye nayinme yarikanra ti ni, naa ye nere, naa ye simbaala konaa ye sikaala pe pinambire konjbannda ti ni.

⁷ Yoro naa ye go woolo pe ni, pa ye yaa kaa ye saraga yaakara ti kaa wa Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege sogowa. Li duwaw ye na ye kee tunndo nda ni, ye yaa kaa yogori ti ni fuun ti wogo ki na, wa ki laga ki ni fun.

⁸ «We yen naga piin lagame yege nga na nala, nga ka ña ndanla ko ki fo wi ma pye, ye se ka saa we Fo wi gbogo ma,

⁹ katugu Yawe Yenñele, ye Yenñele li yaa tara nda kan ye yeri korogo, ye fa ye wa ti ni gben mbaa ye yinwege ki piin yeyinñe na.

¹⁰ Een fo, Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na tara nda kaan ye yeri korogo, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa cen wa ti ni. Li yaa ye sho ye juguye mbele fuun pe yen ma ye maga pe kee, mbe ti ye cen yeyinñe na pow wa tara ti ni.

¹¹ Kona Yawe Yenñele, ye Yenñele li yaa laga nga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa kaa paan wa yaara nda mi yen nari senre yuun ye kan ti ni. To ti yen ye saara sogoworo, naa ye nayinme saara, naa ye yaga, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na, konaa yarijende nda fuun ye yaa wo saraga Yawe Yenñele li yeri mbe yon folo ton.

¹² Ye yaa kaa yogori Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege sogowa, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri korogo paa ye

yen†.

13 «Ye ye yεε yingiwε jεn, yaga laga o laga nga yan, yaga kaa ye saara sogoworo ti woo wa ki na.

14 Εεn fɔ, laga nga Yawe Yεnɲεε, ye Yεnɲεε li yaa wɔ wa ye cεngεε la nunɠba ni, yaa ye saara sogoworo ti woo wa ki laga ki ni, yaa tanri nɠasegele nɠεle fuun m̀i yo ye kan ke na.

15 «Konaa ki ni fuun, na ki ka ye ndanla sanga n̄a ni, ye mbe ya yaayoro ta gbo mberi ka wa ye cara ti ni fuun ti ni, mbe yala duwaw n̄a Yawe Yεnɲεε, ye Yεnɲεε li yaa tirige ye na wi ni. Lere n̄a ka pye fyongɔ fu konaa lere n̄a ka pye fyongɔ ni, pe mbe ya mbege kara ta ka paa yεε n̄a na pe ma ya na lufaa naa wolowo kara ti kaa we†.

16 Εεn fɔ, ye se ka ti kasanwa pa ka, ye yaa pi wo tara paa tɔnmɔ yen†.

17 «Ye kεε yarilire, naa ye duven konaa ye sinmε pi ni, yee daga mbaa ti yaga wi nii wa ye cara ti ni, konaa ye nεrε, naa ye simbaala naa ye sikaala pe pinambire konɠbannda ti ni, naa saara nda ye ma wɔ ma yɔn fɔlɔ tɔn ti ni, naa ye nayinmε yarikanra ti ni konaa yarikanra nda ye ma lagala ye kεε yaara ti na ti ni.

18 Εεn fɔ, Yawe Yεnɲεε li yaa laga n̄a wɔ, pa ye yaa kaa ki yaara ti kaa wa ki laga ki na li yεε sɔɠwɔ, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cεn wa ye cara ti ni pe ni. Ye yaa kaa

† 12:12 12.12: Dete 10.8-9; Nɔmbu 18.20,23 † 12:15 12.15: Kila pye pe ma ya ma yan kara ti ka, paa la tanri nɠasegele na paa yaayoro nda pe ma wɔ saara ti wogo ki yen. † 12:16 12.16: Zhεnε 9.4; Levi 7.26-27

yogōri Yawe Yenn̄el̄e, ye Yenn̄el̄e li yeḡe sogōwo ye k̄eē yaara nda fuun yè ta ti kala na.

¹⁹ Yaga c̄en mbe mō yeḡe o yeḡe wa ye tara, ye ye yēē yingiw̄e j̄en, yaga ka f̄eḡe Levi setirige piile pe na.

²⁰ «Na Yawe Yenn̄el̄e, ye Yenn̄el̄e liga ka ye tara ti gbōgō sanga ŋa ni paa yeḡe ŋga na làa ki yon folō k̄on ye yeri, na kara la ka ye yigi, ye mbe ya mbe nda fuun ti ye ndanla ta ka.

²¹ Yawe Yenn̄el̄e, ye Yenn̄el̄e li yaa ka laga ŋga wō mbe pye wa ye ni, na ki ka ka lali yoro mbele ni, Yawe Yenn̄el̄e li yaa ka n̄ere naa simbaala, konaa sikaala mbele kan ye yeri, ye mbe ya mbege yaayogo ka gbo mbege ka wa laga ŋga ye yaa ka pye mbe c̄en, paa yeḡe ŋga na ki ye ndanla, mbe yala sen̄re nda m̄i yo ma ye kan ti ni.

²² Ye yaa ki kara ti ka paa yeḡe ŋga na ye maa lufaa naa wolowo kara ti kaa we; lere ŋa wi yen fyongō fu, konaa lere ŋa wi yen fyongō ni, pe mbe ya pin̄le mbege kara ti ka.

²³ Ēen fō, ye ye yēē yingiw̄e j̄en j̄en̄ge, yaga ka ki kasanwa pa ka, katugu pa yinwege ki yen wa kasanwa pi ni. Ki kala na, yaga ka kara ta ka mbe pin̄le ti yinwege ki ni†, (ko k̄orō wo yen ti kasanwa we).

²⁴ Yaga ka kasanwa ka fyew, ēen fō, yoo wo tara paa t̄onmō yen.

²⁵ Ye se ka pa ka j̄ango yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pun̄go na pe ni, ye pye f̄er̄ew̄e na, katugu Yawe Yenn̄el̄e li yen na ŋga jate sin̄ge yè tanga ma yala ki ni.

† 12:23 12.23: Levi 17.10-14

26 «ƐƐn fɔ, ye yaayoro nda yè tɛge ti ye Yɛnɛɛle kan konaa nda ye ma wɔ mbe yɔn folo tɔn, ye yaa kari ti ni wa laga nga Yawe Yɛnɛɛle li wɔ ki ni.

27 Ye saara sogoworo ti kara to naa ti kasanwa pi ni, ye yaa ti wɔ saraga wa Yawe Yɛnɛɛle, ye Yɛnɛɛle li saraga wɔsaga ki na. Ye saara sannda to na, ye yaa ti kasanwa po wo wa li saraga wɔsaga ki na, ƐƐn fɔ ti kara to na, ye mbe ya mbe to ka.

28 «Kakɔndɛgɛngɛle ngele fuun mi yɛn na yuun ye kan, ye ke lɛ yaa tanri ke na; pa kona ye yaa pye fɛrɛwɛ na sanga pyew, yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri punɔgo na pe ni; katugu Yawe Yɛnɛɛle, ye Yɛnɛɛle li yɛn na nga jate sinɔge yè tanga ma yala ki ni.

*Yaa ye yɛɛ kɔrɔsi
yarisunndo ti ni*

Yaga kaa Kana tara fɛnnɛ pe fɔrɔgi

29 «Cɛngɛle ngele ye yaa sa ke tara ti sho mberi ta, na Yawe Yɛnɛɛle, ye Yɛnɛɛle liga ka ke tongo mbe ke kɔ wa ye yɛge sanga ŋa ni, na yaga ke purɔ mbe cɛn wa ke tara ti ni,

30 ye ye yɛɛ yingiwɛ jɛn jɛnɔge, yaga kaa ki leele pe fɔrɔgi, pe fɔrɔgɔmɔ pi pye paa pɛnɛ yɛn mbe ye yigi pe tongɔnɔlɔ. Yaga ka gbogolo pe ni pe yarisunndo ti na. Pàa pye nari gbogo yɛge ŋa na mbaa ki yewe mbege jɛn, mbaa ki pyelɔmɔ nunɔgba pi piin.

31 Yaga kaa pe fɔrɔgi mbaa Yawe Yɛnɛɛle, ye Yɛnɛɛle li gbogo; katugu kagala ngele fuun ki cɛngɛle kàa pye na piin na ke yarisunndo ti gbogo, ke yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɛɛle li yɛge

na mali mben. Pe yeɛ la pye na pe pinambiile naa pe sumborombiile pe woo saraga na pe sori pe yarisunndo ti kan.

13

*Yenɲele li je
yarisunndo suvenne pe na*

¹ «Ŋgasegele ɲgele fuun mila yuun ye kan, ye ke ɛ yaa tanri ke na; yaga ka ka taga wa ke na, yaga si ka ka kɔn wa ke na[†].

² «Kana Yenɲele yɔn senre yofɔ nakoma lere ɲa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wa yaa ka yiri wa ye sɔgowɔ mbaa kacɛn nakoma kafɔnɲɔlɔ senre yuun ye kan[†].

³ Na ki kacɛn nakoma ki kafɔnɔ li ka pye mbeli yeɛ yɔn fili, na ki lerefɔ wi ka ye pye mbe yo fɔ: Yoo kari we saa yarisunndo ta yeɛ gbogo, waa tunɲgo piin ti kan, nda yee jɛn,

⁴ yaga ka ki Yenɲele yɔn senre yofɔ nakoma ki lere ɲa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wi senre ti logo. Katugu Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li mbe ya mboo tɛɛ mbe ye wa mbe wele, mbege jɛn na kaa pye li yɛn ma ye ndanla ye kotogo kɔ ni fuun ni konaa ye nawa pi ni fuun ni.

⁵ Yaa Yawe Yenɲele, ye Yenɲele lo nunɲba gbogo, yaa fyɛ lo yeɛɛ; yeli ɲgasegele ke yigi jɛɲɛ, yaa nuru li yeri. Yaa tunɲgo piin lo nunɲba kan, mbe mara lo na.

[†] **13:1 13.1:** Dete 4.2; Naga 22.18-19 [†] **13:2 13.2:** Mbege ɛ verise 2 sa gbɔn 6, Yenɲele yɔn senre yofenne mbele pe yɛn yagbogolo fenne pe senre yeri wele fun wa.

⁶ Ki Yenḡele yon senre yofɔ nakoma ki lere ḡa wi maa yaara yaan wɔonrɔ na wi daga poo gbo, katugu mbe yiri mbe je ko senre to tari wila yuun Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li na. Lo na li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma ye sho kulowo pi ni, katugu konɔ na Yawe Yenḡele lāa naga ma yo yaa tanri li na, wi yen na jaa mbe ye fanla mbe ye punḡo li na. Ki pyelomɔ pi na ma, ye yaa kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye sɔḡowɔ.

⁷ «Na ma sefo, nakoma ma nɔsepyɔ lenaḡa, nakoma ma pinambyɔ, nakoma ma sumborombyɔ, nakoma ma jɔ, wo ḡa wɔon ndanla jenḡe, nakoma ma wonlo jenḡe wa kɔon fanla larawa mbɔon pye fo: <Shokari we sa yarisunndo ta yeḡe gbɔḡo, nda mboro naa ye teleye pe ni ye sila jen,

⁸ ko kɔrɔ wo yen yarisunndo nda cengele kele yeḡe maa gbogo, ḡgele ke yen ma yongɔ ye ni nakoma ma lali ye ni, mbege le tara ti go ḡga na fo saga wa go ḡga na,

⁹ maga ka yere wi senre ti na, maga ka logo wi yeri, maga kaa yinriwe ta, maga kaa kala yaga; maga ka ton wi kapege ki na.

¹⁰ Eɛn fo, ma daga mbe ti poo gbo; mboro ma yaa keli mbɔon keɛ ki yirige wi na mboo gbokala li pye, punḡo na leele sanmbala pee pe keyen yi yirige wi na poo gbo.

¹¹ Pe daga mboo wa sinndɛere ni mboo gbo, katugu wila pye na jaa mbɔon fanla mbɔon laga Yawe Yenḡele, ma Yenḡele li na, lo na lɔon yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

¹² Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ḡga ki pye

ki logo mbe fyε. Pa kona pe se kaga kapege cenle la pye laga ye sogowo.»

¹³ «Yawe Yenηεle, ye Yenηεle li yen na cara nda kaan ye yeri ye sa cen wa ti ni, na yaga ki logo ki ca ka wogo na fo

¹⁴ lejagala pεle yiri wa ye sogowo ma saa ki ca woolo pe fanla ma pe pye fo: <Yookari we saa yarisunndo ta yege gbogo, nda ye fa jen,>

¹⁵ ye yaa ki sagaja, mbe leele pe yewe jenge ki wogo ki na. Na kaa pye ki yen kaselege fo ki katijaanga ki pye wa ye sogowo,

¹⁶ ye yaa ki ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni, mbe pinle yaayoro ti ni. Ye yaa ca ki tongo naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni, mberi tege ti ye pew Yawe Yenηεle li kan.

¹⁷ Ye yaa ki yarijende ti ni fuun ti gbogolo wa katogo, mbe kason le ca ki ni mbege sogo pew naa ki yarijende ti ni Yawe Yenηεle, ye Yenηεle li kan. Ki yaa koro kataga sanga pyew, pe se kaga kan naa fyew.

¹⁸ Yaara nda ti tege ti ye pew mbe tongo, mee daga mbe ta le, jango Yawe Yenηεle li nanɗbanwa gbɔɔ pi sogo li na, li ye yinriwe ta, li yinme tirige ye na, mbe ti ye lege paa yege nga na laa wugu ki wogo ki na ye teleye pe kan we;

¹⁹ na ye kaa nuru li yeri, mbaa tanri li ngasegele ngele fuun mi yen na yuun ye kan nala ke na, konaa mbaa nga ki yen ma sin Yawe Yenηεle, ye Yenηεle li yege na ki piin we.

14

Nga Izirayeli woolo

pe sila daga mbaa piin kunwɔ gbelege na

¹ «Ye yen Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li piile. Ki kala na, yaga ka ye witire lara ta kɔɔnlo kɔɔnlo, nakoma mbe ye walere sire ti kulu mbege naga fɔ yaa kunwɔ gbele.

² Katugu ye yen cenle na li yen kpoyi Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li kan. A li ye wɔ cengele sanɲgala ngele fuun ke yen laga tara na ke sɔgɔwɔ, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbɔgɔ li yeri jenge.

*Fyongɔ yaara
naa fyongɔ fu yaara
(Levi 11.1-47)*

³ «Yaraga nɲa fuun ki yen fyongɔ ni yaga ka ka ka.

⁴ Yaayoro naa wonɲaala mbele ye mbe ya mbaa kaa pe mbele: Nεge, naa sumbyɔ, naa sugbɔ,

⁵ naa wolowo, naa lufaa, naa sawɔɔ, naa gbolo, naa wonɲoli, naa likatolo,

⁶ konaa mbele fuun pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen, pe ma sila yaakara nda pɛ ka ti songɔrɔ nari sanga pe ni.

⁷ Eɛn fɔ, mbele pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen ko ce, nakoma mbele pe maa yaakara nda pɛ ka ti songɔrɔ nari sanga ko ce, yaga kaa pe kaa. Ki pye ma, yaga kaa yongome, naa polo konaa wonɲbɔ dama pe kaa; katugu pe maa yaakara nda pɛ ka ti songɔrɔ nari sanga. Eɛn fɔ, pe yenjoro ti si woro ma wali pe na shyen. Yaa pe jate fyongɔ ni†.

† 14:7 14.7: Levi 11.4

8 Yaga kaa cεε wi kaa, katugu wi yenjoro ti yen ma wali wi na shyen, εen fɔ, wila ya mbe yaakara nda wì ka ti songoro mbaa ti sanga. Yaa wi jate fyongɔ ni. Yaga kaa kara ta ka, yaga si ka jiri wi kugo na.

9 «Tɔnmɔ yaara ti ni, nda fuun ye mbe ya mbaa kaa tori nda yεen: Nda fuun wuuro yen ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa ma pye kɔɔɔ ni.

10 εen fɔ, nda fuun wuuro woro ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa kɔɔɔ woro ti na, ye saa ti kaa; ye yaa lari jate fyongɔ ni.

11 «Sannjerε nda fuun ti yen fyongɔ fu, ye mbe ya mbaa ti kaa.

12 Sannjerε nda yee daga mbaa kaa ti mεε ti nda: Yɔn, naa pεε, naa yɔn ŋa wi ma pye wa kɔɔje wi ni,

13 naa kagbɔngɔ, naa tufara konaa duwaye pe cenle li ni fuun,

14 naa kaankaanye pe cenle li ni fuun,

15 naa kɔnrɔsogolo, naa kuwege, naa kuwefige konaa gbinlele pe cenle li ni fuun,

16 naa kuwegbɔgɔ, naa gbinngbin, naa langolo,

17 naa lɔgɔ sumbyɔ, naa tɔnmɔ sannjerε, naa kara kasannjerε,

18 naa jagapan, naa gɔgɔ ki cenle li ni fuun, naa sannjerε ŋga pe yinri hupi konaa ndirige.

19 «Yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, yaa ti jate fyongɔ ni, yaga kaa ti kaa.

20 Ɛɛn fɔ, nda ti maa yinrigi sire na ma pye fyongɔ fu, ye mbe ya mbaa to kaa†.

21 Yaga ka yarikugo ka kara ka. Ye mbe ya mberi kan nambannjɛɛnlɛ mbele wa ye ni pe yeri peri ka†, nakoma mberi pɛɛ tara ta yɛɛ woolo yeri; katugu yoro wo na, ye yɛn leele mbele pe yɛn ma tɛɛ pe ye Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li kan. Yaga ka sikapige ka sɔɔ wa ki nɔ yinriwɛ pi ni.

*Ngasele na li tɛɛ yaga wɔmɔ
pi wogo na*

22 «Yɛɛ pyew, yaara nda fuun ye yaa la taa wa ye kɛɛɛ ti ni, yaa ti ni fuun ti yaga wi woo.

23 Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yaa laga ɲga wɔ mbaa li yɛɛ nari wa, pa ye yaa ka saa ye yarilire, naa ye duvɛn fɔnɲɔ, naa ye sinmɛ yaga yaara ti kaa wa, mbe pinlɛ ye nɛɛ ɲgbeleye, naa ye simbaala konaa ye sikaala ɲgbeleye yi pinambire konɲbannda ti ni. Ye yaa laga piin ma, mbaa ki fɔrɔgi la fye sanga pyew Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yɛɛ†.

24 Na Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ liga ka duwaw ma na sanga ɲa ni, laga ɲga li yaa ka wɔ mbaa li yɛɛ nari wa, na kiga pye mbe lali ma ni, mbege kan ma se ya mbɔɔn yaga wi lɛ mbe kari wi ni wa,

25 pa kona, mɔɔ yaga wi pɛɛ, maga penjara ti lɛ ma pan ti ni wa laga ɲga Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ li yaa ka wɔ ki ni.

† 14:20 14:20: Levi 11.21-22 † 14:21 14:21: Ɛki 23.19 † 14:23 14:23: Levi 27.30-33

²⁶ Na maga ka gbɔn wa, yaraga nga fuun kɔɔn ndanla, nɛgɛ yi o, sumbyɔ wi o, duvɛn wi o, nakoma sinmɛ wɛlɛwɛ pa yɛgɛ wi o, ko kɔrɔ wo yɛn yaraga nga fuun la ka pye ma na, maga lɔ ki penjara ti ni. Mboro naa ma go woolo pe ni yege ka wa Yawe Yɛnɛlɛ, ye Yɛnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ, yaa yɔgɔri.

²⁷ Ki sanga wi ni, yaga ka fɛgɛ Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cɛn wa ye cara ti ni pe na, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri kɔrɔgɔ paa ye yɛn.

²⁸ «Yɛlɛ taanrindaanri pyew, ye yaa la ye kɛrɛ yaara ti yaga wi woo yɛlɛ taanri wolo li ni, mbaa wi gbogolo wa ye cara ti ni.

²⁹ Ki ka pye ma, Levi setirige piile, poro mbele pee laga ta, tara si kan pe yeri kɔrɔgɔ paa ye yɛn, poro naa nambannjɛɛnɛ pe ni, naa pijiriwele konaa nanɔnɔjaala pe ni, poro mbele pe yɛn ma cɛn wa ye cara ti ni, pe yaa pan mbe ka mbe tin. Pa kona Yawe Yɛnɛlɛ, ye Yɛnɛlɛ li yaa duwaw ye na ye kɛɛ tunndo ti ni fuun ni.

15

*Izirayeli woolo pe fɔrɔ
ti kala yagawa pe yɛɛ na
(Levi 25.1-7)*

¹ «Yɛlɛ kolɔshyɛn pyew, ye yaa fɔrɔ nda yɛ taga ti kala yaga.

² Fɔrɔ ti kala yagawa pi yaa la piin yɛgɛ nga na ki nga: Fɔrɔ ti kala yagawa yɛlɛ liga gbɔn, paga li yari Yawe Yɛnɛlɛ li mɛgɛ ki na, lere o lere wɛ fɔgɔ le wi sefɔ wa na, a wɛ pye wi cɛnɛ woo wa,

wi yaa ki fōgō ki kala yaga wi na. Wiga kaga kan wi na mbe yo wi fōgō ki tōn.

³ Ye mbe ya mbaa ye fōrō ti yewe nambanmbala poro na; εεn fō, ye cεnle woolo ye fōrō nda ti yen pe na, yeri kala yaga pe na.

⁴ «Konaa ki ni fuun, fyōnwō fō si daga mbe pye wa ye sōgōwō, katugu Yawe Yεnnele li yaa duwaw legerε tirige ye na wa tara ti ni, to nda li yen na kaan ye yeri paa kōrōgō yen, yeri shō yeri ta we.

⁵ Ko yaa pye ma, na ye kaa nuru Yawe Yεnnele, ye Yεnnele li yeri, mbeli ηgasegele ηgele fuun mi yen na yuun ye kan nala ke yigi jεnγε mbaa tanri ke na.

⁶ Katugu Yawe Yεnnele, ye Yεnnele li yaa duwaw ye na paa yege ηga na làa ki yo ye kan we. Pa kona ye yaa kaa fōrō nii cεngele legerε kele yege na, εεn fō, ye se ka fōgō le lere yeri. Ye yaa ka cεn cεngele legerε go na, cεnle la kpε se ka cεn ye go na.

⁷ «Yawe Yεnnele, ye Yεnnele li yen na tara nda kaan ye yeri, na fyōnwō ka to ma sefenne wa na wa ki tara ca ka ni, maga kōon nawa pi tōn wi na, mbe je mbe yo ma soo saga.

⁸ Εεn fō, ki daga mōō kεε ki sanga ma fōgō le wi na maa jorowo yaraga ki kan wi yeri†.

⁹ Ma yeε yingiwε jεn, maga ka ti jatere pee mbe tigi wa ma kotogo na, maa ma yeε piin fō: <Sanni jεnri yele kōlōshyen wolo li yaa gbōn, fōrō ti kala yagawa yele le;> ko mbe ti ma yεwagawa pye ma sefō ηa wi yen fyōnwō fō wi na, mbe je maga ka yaraga kan wi yeri. Pa kona, wi yaa gbele ma

† 15:8 15.8: Levi 25.35

mεγε ni mbe Yawe Yεnηελε li mεγε ki yeri luu saga; ki ka pye ma, ma yaa ma kapege ki go kala li εε.

¹⁰ Fɔgɔ taga wi na nandanwa ni; ki ka kɔɔn mbεn. Ki ka pye ma, Yawe Yεnηελε, ma Yεnηελε li yaa duwaw ma na ma kapyegele ke ni fuun ke ni konaa ma keε tunndo ti ni fuun ti ni.

¹¹ Fyɔnwɔ fenne poro se kɔ wa tara ti ni. Ko kala ki ti mi yen naga yuun ma kan fɔ mɔɔ keε ki sanga maa kaan nandanwa ni ma sefenne, naa fanηgɔgɔ fenne konaa fyɔnwɔ fenne† pe yeri.

*Eburuye mbele kulolo
pe wɔmɔ wa kulowo pi ni
(Eki 21.1-11; Levi 25.39-46)*

¹² «Na ma sefɔ Eburuye naja nakoma jele wa kaa yeε pere ma yeri paa kulo yen, wi yaa tunηgo pye ma kan fɔ sa gbɔn yeλε kɔgɔlɔni. Yeλε kolɔshyen wolo li na, ma yaa wi wɔ wa kulowo pi ni.

¹³ Εεn fɔ, pilige ηga ni wi yaa wɔ wa ma yeri, maga kaa yaga wila kee kewara.

¹⁴ Yawe Yεnηελε li yaa ka duwaw ma na mbe yaara nda fuun kan ma yeri, ma yaa ta wɔ wa ti ni yarikanra mbe kan wi yeri; to ti yen ye simbaala, naa ye sikaala, naa ye bile konaa ye duven we.

¹⁵ Ye ye jatere wi tege ki na fɔ yoro fun yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara, a Yawe Yεnηελε, ye Yεnηελε li saa ye wɔ wa kulowo pi ni. Ko kala ki ti mi yen naga ηgasele na li kaan ye yeri nala.

† 15:11 15:11: Mati 26.11; Maki 14.7; Zhan 12.8

16 «Kana ma kulonaŋa wi mbe ya mboon pye fo: <Mi woro na jaa mbe laga ma na> katugu mboro naa ma go woolo pe ni ye yen maa ndanla, a wi yen ferewe na wa ma yeri†.

17 Kona ma wanla le maga kulonaŋa wi nungbolo li mara wa koro pyo wi na, mali furu†. Pa kona wi yaa pye ma kulonaŋa fo sanga pyew. Na ki ka pye kulojo wi, ko kala nungba lo ma yaa pye wi na fun.

18 Eɛn fo, mbe kulonaŋa wi yaga wi wo wa kulowo pi ni ki ka ka ngban ma na, katugu tunngo nga wi pye ma kan yeɛ kogoloni li ni, ki we wesaga shyen tunmbyee na pe ma le sara na wi wogo ki na. Ki kala na, wi yaga wi wo wa kulowo pi ni. Pa kona Yawe Yenhele, ma Yenhele li yaa duwaw ma na ma keɛ tunndo ti ni fuun ni.

*Yaayoro ti pinambire konjbannda
ti yen Yenhele li woro*

19 «Ma nere naa ma simbaala konaa ma sikaala pe pinambire konjbannda ma yaa pe tege pe ye Yawe Yenhele, ma Yenhele li kan. Maga koon napolo konjbanŋa wi pye wila fali. Maga koon sumbyo wi pinambyo konjbanŋa wi sire ti koonlo†.

20 Yeɛ pyew mboro naa ma go woolo pe ni ye yaa ka saa ti kaa Yawe Yenhele, ye Yenhele li yege sogowo wa laga nga li yaa ka wo ki ni†.

† **15:16 15:16:** Eki 21.5-6wo koro wa yege taga wa maga naga fo: Na wi kaa jaa mbe koro wi tafo wi go woolo pe ni. † **15:17 15:17:** Mbe kulonaŋa wi nungbolo li furu, ko la pye kapyege nga kila pye naga nari fo kulonaŋa wi yaa koro wi tafo wo naa wi go woolo pe ni sanga pyew. † **15:19 15:19:** Eki 13.12 † **15:20 15:20:** Dete 14.23

²¹ Ki yaayoro ti ni, na nga ka pye sɔ ni, na ki ka pye jejogolo ni, nakoma na ki ka pye fyoon, nakoma na jeregisaga ka yege ka pye ki na, maga kaga wo saraga Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li yeri.

²² Ma yaa ki yaayogo kara ti ka wa laga nga ma yen ma cen. Lere na wi yen fyongɔ ni konaa na wi yen fyongɔ fu pe ni fuun shyen pe mbe ya mbege kara ta ka paa yege nga na pe maa lufaa nakoma wolowo kara ti kaa we.

²³ Eɛn fo, maga ka kasanwa ka, ma yaa pi wo tara paa tonmo yen†.

16

Paki feti wi pyekala

(Eki 12.1-20)

¹ «Maa yarilire konyenge† ki wele, maa Paki feti wi piin Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li mege ni; katugu ki yenge ki yembinε lo lali Yawe Yenɲele, ye Yenɲele laa ye yirige wa Ezhipiti tara.

² Yaayogo nga ma yaa wo saraga Paki feti wi na Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li yeri, ma yaa ki yigi wa ma nεre nakoma ma simbaala nakoma ma sikaala ngbeleye yi ni. Laga nga li yaa ka wo mbe pye wa ki ni, pa ma yaa ki gbo wa ki laga ki ni.

³ Maga ka ki Paki feti yaakara ta pinle mbe ka leve buru ni; eɛn fo, ma yaa leve fu buru ka sa gbɔn piliye koloshyen. Ki fyɔnwɔ yaakara ti yaa

† 15:23 15.23: Zhenε 9.4; Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16

† 16:1 16.1: Eburuye senre ti ni yarilire konyenge pe maa ki yinri Abibu. Ki yenge ki saa yala tuwabu yende nda pe yinri Marisi naa Avirili to ni; Eki 12.1-20; Levi 23.5-8,14; Nombu 28.16-25.

la ye nawa tuun ki na fɔ yàa yiri fyelɛɛ na wa Ezhipiti tara. Ki ka pye ma, ma yinwege piliye yi ni fuun ni, ma yaa la nawa tuun ma yiripilige ki na wa Ezhipiti tara.

⁴ Ki piliye kɔlɔshyɛn yi ni, leve kpɛ si daga mbe yan wa ye tara ti ni fuun ti ni. Pilige kɔngbannga ki yɔnlɔkɔɔ, yaayogo nga pɛ wɔ saraga, yaga ka ki kara ta tɛɛ ti wɔnlɔ ti yiri.

⁵ Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yɛn na cara nda kaan ye yeri ye cɛn wa ti ni, maga ka Paki fɛti yaayogo ka gbo wa ko ka ni.

⁶ Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yaa ka laga nga wɔ mbe cɛn wa ki ni, pa ye yaa ka saa Paki fɛti yaayoro ti kuun wa ko laga ko nunɔba ni. Ye yaa kaa ti kuun yɔnlɔkɔɔ yɛɛ ni, yɔnlɔ ki tosanga ni, mbe yala wagati ɲa yàa yiri wa Ezhipiti tara wi ni.

⁷ Ye yaa kaga kara ti sɔɔ mberi ka wa laga nga Yawe Yɛnɛɛ li yaa ka wɔ ki ni. Ki goto pinliwɛ ni, ye mbe ya sɔngɔ mbe kari wa ye yinɛ.

⁸ Ye yaa la leve fu buru kaa fɔ sa gbɔn piliye kɔɔlɔni. Pilige kɔlɔshyɛn wogo ki na, ye yaa gbogolo Yawe Yɛnɛɛ li mɛɛ ni mbeli gbɔɔ; ye se ka tunɲo ka kpɛ pye ki pilige ki ni.

Yarilire ti kɔnwɔ fɛti

(Levi 23.15-21; Nɔmbu 28.26-31)

⁹ «Yaga yarilire kɔngɔ ki peli pilige nga ni, yege ɛ le ki na ye jiri ye sa ta fɔ yapelege kɔlɔshyɛn.

¹⁰ Ko punɲo na, ye yaa Pantikoti fɛti wi pye Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li mɛɛ ni mbeli gbɔɔ,

mbe nayinme yarikanra kan li yeri mbe yala duwaw ŋa li tirige ye na wi ni.

¹¹ Yawe Yenŋele, ye Yenŋele li yaa ka laga ŋga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa yɔgɔri wa ki ni, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulojaala, naa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni, naa nambannjɛenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yaa ka pye wa ye ni pe ni.

¹² Ye ye jatere wi tege ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ye ki kondɛgengele ke yigi jenge yaa tanri ke na.

Gbataala nɔgɔ feti
(Levi 23.33-43)

¹³ «Na yaga ka ye bile wi sun wa wi sunsaga mbe ko konaa mbe ye ɛɛzen pire ti tonmo pi wo wa ti wosaga mbe ko, ye yaa Gbataala nɔgɔ feti wi pye sa gbɔn fo piliye koloshyen.

¹⁴ Ye yaa la yɔgɔri ki feti wi nɔgɔ, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulojaala, naa Levi setirige piile pe ni, naa nambannjɛenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo pe ni.

¹⁵ Ye yaa feti wi pye pilige koloshyen Yawe Yenŋele, ye Yenŋele li mege ni, wa laga ŋga li yaa ka wo ki ni. Ye yaa kaa yɔgɔri jenge katugu li yaa ka duwaw ye na ye keɛ yaara ti ni fuun ni konaa ye keɛ tunndo ti ni fuun ni.

¹⁶ «Yeɛ pyew, ye nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri wa Yawe Yenŋele, ye Yenŋele

li yege sɔgɔwɔ, wa laga ŋa li yaa ka wɔ ki ni, leve fu buru feti wi na, naa Pantikoti feti konaa Gbataala nɔgɔ feti wi na. Pe se ka pan Yawe Yenɲele li yege sɔgɔwɔ kewara.

¹⁷ Lere nuɲgba nuɲgba pyew wi yaa pan yarikanga ni mbe yala duwaw ŋa Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa tirige wi na wi ni.

Kiti kɔngɔ yege nagawa

¹⁸ «Cara nda fuun Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa kan ye yeri, ye yaa kiti kɔnfenne naa teele tɛgetɛge wa ti ni ye cɛngɛle ke ni. Paa leele pe kiti wi kɔɔn wila sinni.

¹⁹ Yaga ka kiti kɔngɔ ki kanɲga. Yaga ka lere wɔ lere ni. Yaga ka yarikanra sho nda ti yaa ye go jɔgɔ; katugu yarikanra ti ma tijinliwe fenne pe kanɲga paa fyɔɔnlɔ yen (paa ya kaselege yo), mbe lesinmbele pe senre ti kan ti ma ke†.

²⁰ Ye bala yaa kiti sinɲe kɔɔn, jaɲgo ye yinwege ta, konaa Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na tara nda kaan ye yeri, yeri ta ti koro ye woro.

Yaga kaa yarisunndo ti gbogo

²¹ «Saraga wɔsaga ŋa ye yaa kan Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li kan, yaga ka yarisunɲgo jeleɛge Ashera ki tiyala la kan le ki tanla.

²² Sinndɛere nda pe ma te ma yerege yarisunndo, yaga ka ta yerege fun le ki tanla; katugu ti yen ma Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li mben†.

† 16:19 16:19: Eki 23.8 † 16:22 16:21-22: Ashera: Yarisunɲgo ka layi, ŋa kila pye na jele kala naa nambala kala li yongo, konaa ki ma jele ma sege ki yenge. Paa pye naga gbogo wa Kana tara kee ki na; Dete 7.5; Eki 34.13; Levi 26.1.

17

¹ «Tulugo nakoma sɔ ka pye yaayogo ŋga na, nɛgɛ nakoma sumbyɔ wi o, yaga kaga wɔ saraga Yawe Yɛnɛlɛ, ye Yɛnɛlɛ li yeri; katugu ki yɛn katijaanga li yɛgɛ sɔgɔwɔ.

² «Yawe Yɛnɛlɛ, ye Yɛnɛlɛ li yɛn na cara nda kaan ye yeri, kana ye yaa ka naŋa nakoma jɛlɛ wa yan ka ni, wi yɛn na ŋga Yawe Yɛnɛlɛ, ye Yɛnɛlɛ li yɛn na jate kapege ka piin, nali yɔn finliwɛ pi jogo,

³ na kee ma saa na yarisunndo ta yɛgɛ gbogo na foli ti yɛgɛ sɔgɔwɔ, mbaa foli yɔnlɔ naa yɛngɛ naa wɔnɔgɔlɔ ke ni fuun ke yɛgɛ sɔgɔwɔ, mbe sigi ta li sila ko yo ye kan.

⁴ Ki kala paga li yo ye kan sanga ŋa ni, a yɛ pye li jɛnmɛ, ye yaa yiri mbe yewe jɛngɛ li wogo na. Na ki kala li ka pye kaselege, na ki ka pye mbe filige fɔ ki katijaanga kɪ pye wa Izirayɛli tara,

⁵ kona naŋa nakoma jɛlɛ ŋa wigi kapege ki pye, ye yaa kari wi ni wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na, mboo wa sinndɛɛrɛ ni mboo gbo†.

⁶ «Pe yaa ki fɔ wi gbo sɛrɛfɛnnɛ shyɛn nakoma sɛrɛfɛnnɛ taanri sɛnyoro na. Pe se kaa gbo sɛrɛfɔ nunɔgba sɛnyoro na.

⁷ Sɛrɛfɛnnɛ poro pe yaa keli mboo wa sinndɛɛrɛ ti ni. Ko punɔgo na, leele sanmbala pe sila wi waa sinndɛɛrɛ ti ni poo gbo. Pa ye yaa ki pye yɛn mbe kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye sɔgɔwɔ†.

Kanɔɔɔɔɔɔ ke yɛgɛ wɔmɔ kala

† 17:5 17:5: Levi 24.14; Kapyɛ 7.58; Ebu 13.12 † 17:7 17:7: Dete 13.10; 1 Koren 5.13

⁸ «Na legbokala ka pye, nakoma paga lere wa le kee, nakoma paga lere wa gbɔn mboo welege, nakoma kala la yege ka pye wa ye ca ki ni mbe ngban fo kiti konfenne mbele pe wa pe se ya mbeli yege wo, pa kona ye kari ki kala li ni wa laga nga Yawe Yenhele li yaa ka wo ki ni.

⁹ Saraga wofenne, Levi setirige piile wele, ye yaa sa pe yan konaa kiti konfo na wi yen tunngo ki na wi ni, mbe pe yewe. Pe yaa ki kala li yege wolomo pi naga ye na.

¹⁰ Kona kala li yege wolomo mba pe yaa naga ye na wa laga nga Yawe Yenhele li yaa ka wo, ye tanga ye yala ko yege wolomo po ni; senre nda fuun pe yaa yo ye kan, ye ye jatere wi tere ti na, ye tanga ye yala ti ni ce.

¹¹ Lasiri kongolo ngele pe yaa naga ye na konaa kiti konlomo mba pe yaa yo ye kan, yaa tanri ti na ma. Yaga ka laga ti na mbe kari kee ka na.

¹² Saraga wofa na wi yen na tunngo piin Yawe Yenhele, ye Yenhele li yege sogowa, na lere wa kaa yee gbogo mbe yo wi se logo wi yeri, nakoma mbe yo wi se logo kiti konfo wi yeri, ki lere wi daga poo gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki ko laga yoro Izirayeli woolo ye sogowa.

¹³ Leele pe ni fuun pe yaa ka nga ki pye ki logo mbaa fye, pe se ka yenle mbe pe yee gbogo mbege kala la pye naa.

Wunluwo tegewe senre

¹⁴ «Yawe Yenhele li yen na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta, mbe cen wa ti ni, kana ye yaa ka yo fo ye yaa

wunluwɔ tɛgɛ ye yɛɛ go na paa yɛgɛ n̄ga na tara nda fuun ti yɛn ma ye maga ti woolo pe yɛn naga piin†.

¹⁵ Pa kona Yawe Yɛn̄ɛɛ, ye Yɛn̄ɛɛ li yaa ka lere n̄a wɔ wunluwɔ, ye wo tɛgɛ ye yɛɛ go na. Izirayeli pisee wo wawi ye yaa ka ɛ wi pye wunluwɔ ye go na. Wii daga mbe pye tara ta yɛgɛ woo, n̄a wi woro ye cɛn̄ɛ woo†.

¹⁶ Ye wunluwɔ wii daga mbe shonye ɛgɛrɛ ta wi yɛɛ kan. Wiga ka leele pe songoro wa Ezhipiti tara pe sa pele lo wi kan; katugu Yawe Yɛn̄ɛɛ l̄aa ki yo ye kan ma yo yaga ka songoro wa ki tara ti ni naa fyew†.

¹⁷ Wiga ka jɛɛɛ ɛgɛrɛ p̄ori wi yɛɛ kan, jango paga kaa jatere wi kan̄nga mboo laga Yɛn̄ɛɛ li na. Wiga si ka warifuwe naa tɛ ɛgɛrɛ gbogolo wi yɛɛ kan†.

¹⁸ «Na wiga ka cɛn wunluwɔ pi na sanga n̄a ni, wigi lasiri sɛwɛ n̄a wi sho saraga wɔfennɛ mbele Levi setirige piile pe yeri, wi ti poo sɛnrɛ ti ni fuun ti yon̄logo sɛwɛ wa ni wi yɛɛ kan.

¹⁹ Wi yaa ki sɛwɛ wi tɛgɛ wi yɛɛ tanla mbaa wi kara wi yinwege piliye yi ni fuun ni, jango wila ki forogi wila fyɛ Yawe Yɛn̄ɛɛ, wi Yɛn̄ɛɛ li yɛgɛ, mbege lasiri kon̄golo koro naa ki kondɛgɛn̄gɛɛ ke ni fuun ke ɛ mbaa tanri ke na.

²⁰ Ki ka pye ma, ki yaa ti wi saa wi yɛɛ gbogo wi woolo pe na; wi se si wa mbe la mbe laga ki lasiri kon̄golo ke na mbe kari kɛɛ ka na. Pa

† **17:14 17:14:** 1 Sami 8.5 † **17:15 17:15:** 1 Sami 10.24; 11.15; 2 Sami 5.2 † **17:16 17:16:** 1 Wunlu 10.28; 2 Kuro 1.14-16; 9.28 † **17:17 17:17:** Wunlunaja Salomo wila ki n̄gasegele ke j̄ogo; 1 Wunlu 10.26sa gb̄on 11.8.

kona wo naa wi setirige piile pe ni pe yaa koro wunluwɔ pi na mbe wagati lɛgɛɛ pye wa yoro Izirayeli woolo ye sɔgɔwɔ.

18

*Tasaga nga ki daga mbe kan
Levi setirige piile pe yeri*

¹ «Levi setirige piile mbele saraga wɔfɛnnɛ, poro naa Levi cɛnlɛ woolo sanmbala pe ni, pe se ka tasaga nakoma kɔrɔgɔ ta wa tara ti ni paa Izirayeli woolo sanmbala pe yɛn. Saara sogoworo nda pe yaa la woo Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri, to naa yarijɛndɛ sannda nda ti yɛn li woro, to ti yaa pye pe yaakara re.

² Pe se ka tara ta kɔrɔgɔ wa pe sɛfɛnnɛ pe sɔgɔwɔ. Yawe Yɛnnɛlɛ li tunɲgo ko ki yaa pye pe kɔrɔgɔ ye, paa yɛgɛ nga na lɔa ki yo pe kan we†.

³ «Izirayeli woolo pe yaa la nɛɛɛ nakoma simbaala nakoma sikaala mbele woo saraga, nda ti yaa pye saraga wɔfɛnnɛ pe tasaga mbe yiri wa ti ni, tori nda: Pɔgɔ, naa tugbila konaa funɲbogo ki ni.

⁴ Ye yarilire fɔnndɔ konɲbannda, naa ye duvɛn fɔnɲɔ, naa ye sinmɛ, konaa ye simbasire konɲbannda nda ye ma kɔn, ye yaa ti kan pe yeri fun;

⁵ katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li Levi naa wi setirige piile pe wɔ Izirayeli cɛngɛlɛ sanɲgala ke sɔgɔwɔ, janɲgo paa tunɲgo piin li mɛgɛ na wa li cɛnsaga paraga go ki ni sanga pyew.

† 18:2 18.2: Nɔmbu 18.20

⁶ «Na ki la ka pye Levi setirige pyo wa na wi yiri Izirayeli ca ka ni mbe kari sa cen wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni,

⁷ wi mbe ya mbaa wi tunngo ki piin wa ki laga ki ni Yawe Yennele, wi Yennele li mege na paa Levi setirige piile sanmbala mbele pe yen wa censaga paraga go ki ni pe yen.

⁸ Sanmbala pe yen na yaakara nda si taa, to nungba to ti daga mbaa kaan wi yeri fun. To yaa pye ti ye korogo nga wi li wa wi sege ki ni ma yarijende nda pere ti penjara ti ni.

*Yennele yon senre yofenne
jembele naa Yennele yon senre
yofenne yagboyoolo*

⁹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga na ni, leele mbele pe yen ma cen wa ti ni pe yen na katijangara nda piin, ye se kaa ti forogi mbaa ti piin.

¹⁰ Lere na wi maa pinambyo nakoma wi sumborombyo wo saraga mboo sogo, wa kpe si daga mbe pye wa ye sogowo, nakoma tarabu gbolfo, nakoma jelfo, nakoma leele go welefo, nakoma lekaa†;

¹¹ nakoma yariwara waf, nakoma gboshugulo fo naa kajenne pyefo, nakoma kuulo yewefo†.

¹² Katugu mbele pe maa ki kapyere ti piin pe yen katijangara pyefenne Yawe Yennele li yege na. Ko katijangara to kala na, na yaga ka sa ye

† 18:10 18.10: Levi 18.21; 19.26 † 18:11 18.11: Eki 22.17; Levi 19.26,31

tara ti ni, wi yaa leele mbele pe yen ma cen wa pe puro mbe pe yirige wa ye yegε.

¹³ Een fɔ, yoro wo na, ye daga mbe pye jεregisaga fu Yawe Yenŋεle, ye Yenŋεle li kanŋolo.

¹⁴ «Cεngεle ŋgele ye yaa sa puro mbe yirige, ke maa nuru mbele pe maa kajenmε piin poro naa jεlefenne pe yeri. Een fɔ, yoro wo na, Yawe Yenŋεle, ye Yenŋεle lii yenle yaa ki kapyere cenle li piin.

¹⁵ Li yaa ka Yenŋεle yon senre yofɔ wa yirige ye kan paa na yen, wa ye ni, mbe yiri wa ye woolo pe sogowɔ; yaa nuru wi yeri†.

¹⁶ Ko yaa pye mbe yala ŋga yaa yenri Yawe Yenŋεle, ye Yenŋεle li yeri ki ni, pilige ŋga ni yaa gbogolo wa Horebu yanwiga ki nogo we. Yaa yo fɔ: <We woro na jaa mbe Yawe Yenŋεle, we Yenŋεle li magala li logo. We woro na jaa mbege kason gbogo ki yan naa. We woro na jaa mbe ku†.>

¹⁷ Kona, a Yawe Yenŋεle li silan pye fɔ: <Mi yenle ŋga paa yuun ki na.>

¹⁸ Mi yaa na yon senre yofɔ wa yirige paa ma yen wi yaa pye pe sefenne wo wa, mi yaa na senre ti le wi yon; ŋga fuun mi yaa yo wi kan, wi yaa laga yuun pe kan.

¹⁹ Senre nda wi yaa yo na mεge ni, na lere wa ka je mbe yo wi seri logo, mi jate mi yaa ki fɔ wi yewe ki wogo ki ni.

²⁰ Een fɔ, Yenŋεle yon senre yofɔ na wa kaa yεε gbogo mbe senre ta yo na mεge na, nda mi si le

† **18:15 18:15:** Kapye 3.22; 7.37; Zhan 1.21 † **18:16 18:16:** Eki 20.18-19; Dete 5.25

wi yon, nakoma mbaa para yarisunndo ta mege na, wi daga poo gbo.

²¹ «Kana ye yaa kaa ye yee yewe mbaa yuun fo: <Senre nda ti woro Yawe Yenhele li yon senre, we yaa to jen mele?>

²² Ye daga mbege jen fo na Yenhele yon senre yofɔ wa ka senre ta yo Yawe Yenhele li mege na, na ki kala lii li yee yon fili, kona Yawe Yenhele lo ma ligi senre ti yo. Een fo, ko Yenhele yon senre yofɔ wo wuu yee gbɔgɔ maga senre ti yo. Yaga ka fye wi yege.

19

*Cara nda lere ka lere gbo,
na wi sigi siligi,
wi mbe ya fe sa karafa ka ni*

(Nombu 35.9-28; Zhouzu 20.1-9)

¹ «Yawe Yenhele, ye Yenhele li yen na tara nda kaan ye yeri, cengele ngele ke yen wa, na liga ka ke ko mbe ke wo wa, a ye ke tara ti sho mari ta, mbe cen wa ke cara naa ke yinre ti ni sanga na ni,

² ye cara taanri wo wa tara ti nandogomo, to nda Yawe Yenhele, ye Yenhele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro we†.

³ Ye kongolo wo ye kari wa ki cara ti ni jango lere wa ka lere gbo, wi kari wi sa karafa wa ka

† **19:2 19.2:** Paa cara taanri ta mako wa tara nda paà sho ma ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri ti ni (Dete 4.41-43). Laga ki laga nga ki ni, pe daga mbe cara taanri ta yege wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, jango cara kogoloni yon nga ki naga wa (Nombu 35.13) ki ta ki tin.

ni. Tara nda Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na kaan ye yeri, ye ti ni fuun ti koonlo ti yiri konsaga taanri†.

⁴ «Legbolere ɲa wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, wo wi yen ɲa wuu lewee yenle wi gbo wi sigi siligi, konaa wi sila suu panra faa.

⁵ Ki mbe ya pye kana naɲa wa naa wi pinleyenle ni pè kari kologo sa tire kon; maa ta wila tige ki koon mbege jan, a gbɔnlogo ki si fori ma saa wi pinleyenle wi gbɔn maa gbo. Ki naɲa wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, mboo yeɛ go sho.

⁶ Lere ɲa wi yaa kufo wi gbowo pi kаяanga wo, wii daga mbe taga legbolere wi na mbaa wi puro nanɲbanwa ni, mbe saa yigi konɔ li titonlowo pi kala na mboo gbo; mbe sigi ta kii daga pege naɲa wi gbo. Mà jen ɲa wila fara wi ni maa gbo, wi sila wi panra faa.

⁷ Ko kala kɪ ti mi yen naga yuun ye kan fo ye cara taanri wo nda pe yaa la karafa wa ti ni.

⁸ «Na Yawe Yenɲele, ye Yenɲele liga ka ye tara ti gbogo paa yege ɲga na laa wugu ki na ma ye teleye pe kan ma yo li yaa ti kan pe yeri, na liga tara ti ni fuun ti kan ye yeri sanga ɲa ni,

⁹ ko korɔ wo yen fo na ye kaa tanri yesinme na ngasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala ke na, na Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li ka ye ndanla, yaa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, pa ye yaa cara taanri taga wa konɲbannda taanri ti na.

¹⁰ Ki ka pye ma, Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na tara nda kaan ti pye ye korogo, lere ɲa wi

† 19:3 19.3: Nɔmbu 35.9-34; 4.41-43; Zhouzu 20

yen jeregisaga fu pe se ka wa gbo wa ti ni. Ye se ka wi kunwo pi go kala li le.

¹¹ «Een fo, na lere wa kaa lewee yenle wa panra, mbe sa lara mboo sige, mbe to wi na mboo gbɔn mboo gbo, ko punjo na mbe fe sa karafa wa ki ca ka ni,

¹² kona wi ca lelele pe yaa leele tun pe saa yigi, pe pan poo le na wi yaa kufo wi kayanga wo wi kee jango poo gbo.

¹³ Ye se kaa yinriwe ta; een fo, lere na wi yen jeregisaga fu, a poɔ gbo wi kasanwa pi wo, ye yaa ki kapege ki fɔgo ton mbege wo laga Izirayeli tara. Pa kona ye yaa koro yeyinnye na.

Tara ti kongolo kala

¹⁴ «Yawe Yenhele, ye Yenhele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, na yaga ka sa ye wa ti ni, mbe ye ta wa tara nda ti kan ye yeri korogo ti ni, kongolo ngele leele konjbanmbala paɔ gbɔn, yaga ka la wo wa li yonlo, mbe ye ye cenyeenle pele laga ni†.

Serefenne kala

¹⁵ «Serefo nunjba senyoro se ya ti pe lere wa kapege, nakoma wi kajogo nakoma wi kambasinnye yigi kala. Een fo, serefenne shyen nakoma taanri senyoro ti mbe ya ti ki kala li yere†.

† **19:14 19:14:** Kila pye nanjo kere jasa pe maa le tire ni, nakoma mbogo pe ma kan. Tara ti kongolo koro na, sinndere paɔ pye na teri na ke nari, nda pe mbaa ya kologi wa ti yongolo ke ni tanwa na (Dete 27.17). † **19:15 19:15:** Nombu 35.30; Dete 17.6; Mati 18.16; Zhan 8.17; 2 Koren 13.1; 1 Timo 5.19; Ebu 10.20

16 «Na serefo yagboyoo wa ka finle mbe бага lere wa na mbe yo wì kapege pye,

17 ki leele shyen mbele kendige kì ye pe sògòwò, pe yaa kari wa Yawe Yenhele li yege sògòwò, mbe pe kala li yo saraga wofenne naa kiti kofenne mbele pe yen tunngo ki na ki wagati wi ni pe kan.

18 Kiti kofenne pe yaa ki kala li yewe jenge; na paga ki yan ki serefo wì finle konaa ma yagbolo taga wi sefo wi na,

19 kona jòlògò nga wila pye na jaa pe wa wi sefo wi na, ye yaa ki wa ki serefo wi na. Ki pyelomò pi na, ye yaa kapege ki kò mbege wò wa ye sògòwò.

20 Leele sanmbala mbele pe yaa ki wogo ki logo, pe yaa fyε. Pe se ka yenle mbege kapege cenle la pye wa ye sògòwò naa.

21 Yaga kaa yinriwe ta fyew. Ngasele na li tege lo li na: Yinwege ki yaa tege mbe yinwege ki fògò tòn. Yenle li yaa tege mbe yenle li fògò tòn. Nganla li yaa tege mbe nganla li fògò tòn. Kee ki yaa tege mbe kee ki fògò tòn. Jele li yaa tege mbe jele li fògò tòn†.

20

*Ngasegele ngele kè tege
malaga gbɔnwogo na*

1 «Na yaga ka kari sa malaga gbɔn ye juguye pe ni sanga ɲa ni, na yaga shɔnye yan pe yeri, naa malaga gbɔnwotoroye ni konaa malingbɔɔnlɔ ni mbele pè lege ma we ye na, yaga ka fyε; katugu

† 19:21 19.21: Eki 21.23-25; Levi 24.19-20; Mati 5.38

Yawe Yenḡeḡe, ye Yenḡeḡe na li ye yirige wa Ezhipiti tara li yen ye ni.

² Na yaga ka ye yeḡe gbegēḡe mbe yo ye yaa to malaga ki na sanga ḡa ni, saraga wofō wi yaa pan mbe para malingbōonlō pe ni.

³ Wi yaa pe pye fō: <Izirayeli woolo malingbōonlō, ye logo na yeri. Ye yen ma gbegēḡe nala mbe sa malaga gbōn ye juguye pe ni. Yaga ka kotogo la, yaga ka fyē, ye sunndo wiga ka kōn ye na, yaga kaa seri pe yeḡe fyere ndorogo ki na.

⁴ Katugu Yawe Yenḡeḡe, ye Yenḡeḡe lo jate li yaa kari ye ni sa malaga ki gbōn ye juguye pe ni ye kan, mbe ye shō pe yeri.>

⁵ «Ko punḡo na, malingbōonlō teeḡe pe yaa para malingbōonlō pe ni mbe pe pye fō: <Naḡa wiwiin wi yen laga ye ni, ḡa wì yuvōnḡo kan, wi fa ta mbe kanḡa wa ki ni gben†? Ko fō wo mbe songōrō, jaḡḡo wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yeḡe mbe kanḡa wa ki go ki ni.

⁶ Naḡa wiwiin wi yen laga ye ni, ḡa wi erezen tiire sanri, wi faga tōnli wi li gben? Ko fō wo mbe songōrō, jaḡḡo wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yeḡe mbege tōnli wi li.

⁷ Naḡa wiwiin wi yen laga ye ni, ḡa pè jēḡe kan wi yeri, wi faa pōri gben? Ko fō wo mbe songōrō, jaḡḡo wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yeḡe mboo pōri wi punḡo na.>

⁸ Ko punḡo na, malingbōonlō teeḡe pe yaa malingbōonlō pe pye naa fō: <Naḡa wiwiin wi yen laga ye ni, ḡa wi yen na fyē, a wi sunndo

† 20:5 20.5: ḡa ki yo fō: *Wi fa ta mbe kanḡa wa go ki ni, Eburuye senre ti ni, ki koro wi mbe ya logo fun fō: Wi faga le Yenḡeḡe kee.*

wila koon wi na? Ko fɔ wo mbe songoro, jango wiga ka wi malingboonlo yeenle pe wire ti fanla pe na.>

⁹ Na malingboonlo teele paga para malingboonlo pe ni mbe ko, pe yaa malingboonlo ngbeleye teele tetetete leele pe go na.

¹⁰ «Na ye kaa kee sa to ca ka na mbe malaga gbɔn ki ni, ye keli yege yo pe kan fɔ pe pe yee le ye kee, ki ka ka pye malaga ye sogowo.

¹¹ Na paga yenle yeyinnye ki na, mbe pe ca ki mbogo yeyonro ti yengele ye kan, ye yaa ti ki ca woolo pe ni fuun paa kulowo tunndo piin ye kan mbe pye ye kulolo.

¹² Een fɔ, na pee yenle nga ye yo ki na, mbe to ye na malaga ni, kona ye yaa malingboonlo censaga kan ca ki tanla mbege yon ton.

¹³ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ki ca ki le ye kee. Ye nambala pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

¹⁴ Een fɔ, jeele, naa piile, naa yaayoro konaa yaara nda fuun ye yaa ta wa ca ki ni, to nda ye yaa koli, ye yaa to tete ye yee kan. Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ye juguye mbele le ye kee, yaara nda fuun ye yaa koli wa pe yeri, ye mbe ya mberita.

¹⁵ Pa ye yaa laga piin ma cara nda fuun ti yen ma lali ye ni ti na, to nda ti woro tara nda ye yen na kee sa cen wa ti ni to woro.

¹⁶ Een fɔ, tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro, cara nda ti yen wa, to na, yaraga nga fuun ki yen wa na woon, ye se ka ko ka yaga yinwege na.

¹⁷ Ye ki leele pe ni fuun pe tongo ye pe ko pew,

paa yege nga na Yawe Yenɲele, ye Yenɲele làa ki yo ye kan we. Poro pe yen Hɛti cɛnlɛ woolo, naa Amɔri cɛnlɛ woolo, naa Kana tara fɛnnɛ, naa Perɛzi cɛnlɛ woolo, naa Hɛvi cɛnlɛ woolo konaa Zhebusi cɛnlɛ woolo pe ni.

¹⁸ Pa kona, pe se kaa ye fɔrɔgi pe kapyere tijangara nda pe maa piin na pe yarisunndo ti gbogo ti ni; janɲo yaga kaa ti piin mbe kapege pye Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li na.

¹⁹ «Na yaga malingbɔɔnlɔ cɛnsaga kan ca ka tanla mbege yɔn tɔn, mbaa malaga gbɔɔn ki ni, mbe ta mbege sho, na yaga mɔ le janɲo mbe ya mbege sho, yaga ka gbɔnlɔgo lɛ mbaa tire nda ti yen le ki kanɲaga na ti jaanri. Ye mbe ya mbaa ti pire ti kaa. Katugu tire nda wa yan ti woro paa leele yen yaa malaga gbɔɔn ti ni.

²⁰ Eɛn fɔ, tire nda yè jen paa laga pire ti kaa, to cɛ ye mbe ya mbaa kɔɔnlɔ mbaa malingbɔɔnlɔ cɛnsaga kanni ca ki tanla mbege yɔn tɔn, ko nga ki yen na malaga gbɔɔn ye ni we, fɔ ye sa ya pe ni.

21

*Na paga lere gbo,
na wi gbofɔ wii jen ki sɛnrɛ*

¹ «Tara nda Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na kaan ye yeri ti pye ye kɔrɔgo, na paga lere wa gboo yan wa wasege ki ni pɔo gbo maa wa, na wi gbofɔ wii jen,

² pa kona ye ca lelele naa ye kiti kɔnfɛnnɛ pe yaa kari wa ki laga ki na saga taanla, mbege lɛ le gboo wi na, fɔ sa gbɔn wa cara nda ti yen maga maga ti na;

³ mbe ta mbe ca nga kì yongɔ gboo wi ni ma we ki jɛn. Ki ka pye ma, ki ca lelele pe yaa nasumboro wa yigi ɲa pe fa tunɲo pye wi ni gben, konaa nɛɛ tunɲo pyetige fa taga wi na.

⁴ Pe yaa kari ki nasumboro wi ni lafolo la ni, na laa waga, wa li laga nga pe faga fali, pe fa si yaara lugu wa. Poo go ki yaari wa lafolo li ni.

⁵ «Kona saraga wofenne mbele pe yɛn Levi setirige piile pe yaa pan; katugu poro wele Yawe Yɛnɲele, ye Yɛnɲele li wɔ paa duwaw wi piin li mege ni. Kendige wokagala naa gbɔnrɔ kagala konaa lere welege kagala ke yaa la yege woo mbaa yala nga pe yaa ka yo mbe yere ki na ko ni.

⁶ Ko punɲo na ca nga kì yongɔ gboo wi ni, ki lelele pe ni fuun pe yaa pan mbe pe keyen yi jogo wa nasumboro ɲa pè gbɔn maa go ki yaari wi go na, wa lafolo li ni.

⁷ Kona pe yaa ki yo mbege naga fɔ: «Woro ma wege lere ɲa wi gbo, we sigi yan yɛnle ni.

⁸ Ee, Yawe Yɛnɲele, Izirayeli woolo, poro mbele pe yɛn ma woolo, a ma pè shɔ, pe kala yaga. Maga ka ti lere ɲa wi yɛn jɛɛgisaga fu, poo kunwɔ pi go kala li le.» Pa ki legbokala li yaa kala yaga pe na yɛn.

⁹ Ki pyelomɔ pi na, ye yaa lere ɲa wi yɛn jɛɛgisaga fu wi kunwɔ pi go kala li laga ye ye na, katugu nga Yawe Yɛnɲele li maa jate sinɲge ko yè pye.

*Jɛle mbele pè yigi kasopiile
pe pɔrɔɔ sɛnrɛ*

¹⁰ «Na yaga ka kari sa malaga gbon ye juguye pele ni, na Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li ka pe le ye kee, na yaga kasopiile mbele yigi;

¹¹ kana ma yaa jẹle wa yan wa pe sɔgɔwɔ wi yen ma yon mɔɔ ndanla maa pɔri ma jɔ.

¹² Kona ma yaa kari wi ni wa ma go. Jẹle wi yaa wi go ki kulu mboo yombekɔɔɔɔ ti kɔɔnɔ,

¹³ mboo kaso yaripɔɔɔ ti wɔ mbe ta yege le, mbe koro wa ma go†. Wi yaa wi to naa wi nɔ kunwɔ pi gbele fɔ sa gbon yenḡe nunḡba. Ko punḡo na, ko ma mbe ya mboo jen jẹle; ma yaa pye wi pɔɔ, wi pye ma jɔ.

¹⁴ Punḡo na, na wi kala lii ma ndanla, pa maa yaga wila kee laga ḡga kaa ndanla. Ma se ya mboo pere penjara na, ma se si ya mboo pye ma kulo, mbege ta maa tege jẹle mako we.

*Pinambyɔ konḡbanḡa
wi kɔɔgɔ lime senre*

¹⁵ «Na jẹle shyen ka pye naḡa wa yeri, ki pye nunḡba yen maa ndanla ma we sanḡa wi na. Pe ni fuun shyen pe pinambiile se wi kan. Kana ki pye jẹle ḡa wi woro maa ndanla jenḡe wi pyɔ wo wi yen pinambyɔ konḡbanḡa we,

¹⁶ na ki naḡa wi kaa wi kɔɔgɔ ki yele wi pinambiile pe na pilige ḡga ni, wii daga mbe jẹle ḡa wuu ndanla wi pinambyɔ wi jate pinambyɔ konḡbanḡa mbe jẹle ḡa wi woro maa ndanla

† 21:13 21.12-13: *Mbe go ki kulu, mbe yombekɔɔɔɔ ti kɔɔnɔ konaa mbe yaripɔɔɔ ta yege le ko kagala koro la pye naga nari ma yo jẹle ḡa pè yigi kasopyɔ wi yaa wɔ wa kulowo pi ni mbe pye Izirayeli woo.*

jenge wo pinambyo wo yaga, ma si yala wo wi yen pinambyo kongbanɲa we ki kaselege ko na.

¹⁷ Een fo, wi daga mbe yere ki na fo jele ɲa wi woro maa ndanla wi pinambyo wo wi yen pinambyo kongbanɲa we. Wi yaa tasaga shyen kan wi yeri korogo mbe yiri wa wi kee yaara ti ni fuun ti ni, katugu wo wi yen wi pyo kongbanɲa maa ta wa wi fanɲga ki ni fuun ki ni. Lelewe tonli wi yen wo woo.

*Pinambyo ɲa wi ma yiri ma je
wi kala*

¹⁸ «Na naɲa wa pinambyo ka pye nuɲgbonɲanla fo, mbe yiri mbe je, wi woro na nuru wi to naa wi no pe yeri, ali pe kaa gbon mele, wila ki jate.

¹⁹ Wi to naa wi no pe yaa wi yigi mbe kari wi ni wa ca ki lelele pe yeri wa pe ca ki mbogo yeyongo ki na.

²⁰ Pe yaa ca ki lelele pe pye fo: «We pinambyo ɲa yeen, wi pye nuɲgbonɲanla fo ma yiri ma je; wi woro na nuru we yeri. Wi yen kalikali fo naa sinwo.»

²¹ Kona wi ca nambala pe ni fuun pe yaa wi wa sinndere ni fo wi sa ku. Ki pyelomo pi na ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo ye sogowo. Pa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ki wogo ki logo mbaa fyɛ.

*Lere ɲa pe gbo maa to tige na
wi kala*

22 «Na lere wa ka kapege pye nga ki daga poo gbo, na paga wi gbo mboo to tige na†,

23 wi gboo wii daga mbe wɔnɔ wa tige ki na, ye daga mboo le ki pilige nunɔba ki ni, katugu na paga lere ɲa to tige na, wi ma pye ma danɔa Yɛnɲɛle li yɛɛ na. Ki kala na yoo gboo wi le, janɔo Yawe Yɛnɲɛle, ye Yɛnɲɛle li yɛn na tara nda kaan ye yeri kɔrɔɔ, yaga kari tɛɛ fyɔnɔo ni†.

22

Ngasegele kele yɛɛ

Mbaa ma lewee yɛnle wi kɛɛ yaara ti jate

1 «Na maga ma cɛnyɛnle wa nɛɛ nakoma sumbyɔ yan wì punɔo na yanri, maga kaga pye ndɛɛ ma suu yan. Ɛɛn fɔ, maa kɔnri ma pan maa kan wi fɔ wi yeri.

2 Na ki ka pye yaayogo fɔ wi cɛnsaga ki yɛn ma lali ma ni matoro, nakoma ki ka pye ma sigi fɔ wi jɛn, ma kari yaayogo ki ni wa ma laga, ma saga tɛɛ wa, fɔ ki fɔ wi ka sa pan wila ki lagajaa; kona mɛɛ ki kan wi yeri.

3 Ki kala nunɔba lo ma yaa pye, na maga ma cɛnyɛnle wi sofile ɲa wì punɔo wi yan, nakoma wi derigbɔɔ, nakoma wi yaraga ɲa fuun ki

† 21:22 21.22: Nga kì yo fɔ: *Na paga wi gbo mboo to tige na*, pàa pye na ko piin naga nari fɔ pè fɛɛ wa gboo wi na, konaa mbe leele sanmbala pe yeri paga ka ki kapege cɛnle la pye konaa mbege naga fɔ wi yɛn ma danɔa Yɛnɲɛle li yɛɛ na (Kapye 5.30; 10.39). † 21:23 21.23: Gala 3.13

puŋgo ki wogo na. Maga kaga pye ndεε ma sigi yan.

⁴ «Maga ma cɛnyɛnlɛ wa sofile nakoma wi nεgɛ yan ki to wa konɔ, maga kaga pye ndεε ma sigi yan. Ɛɛn fɔ, kari ma sa yaayogo fɔ wi saga yege yirige†.

Kondegɛngɛle kele yege

⁵ «Jɛlɛ si daga mbaa nambala yaripɔɔ nii, nana si daga mbaa jɛlɛ yaripɔɔ nii, katugu leele mbele fuun pe maa ki wogo ki piin, pe kala li yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɛlɛ li yege na.

⁶ «Na maga sannjesere yan konɔ tige ni, nakoma tara na, na maga sannjelɛ nɔ wi yan wi sinlɛ jɛnrɛwɛ pi na, nakoma wi yɛn maa pigile ke tɔn, maga ka sannjelɛ nɔ wi yigi mbe pinlɛ wi pigile ke ni.

⁷ Ma mbe ya mbe sannjɛpire ti yigi mbe nɔfɔ wo yaga wila kee. Na ma kaa ki piin ma, pa ma yaa pye fɛrɛwɛ na mbe yinwetɔnlɔgɔ ta.

⁸ «Na maga yunvɔnɔngɔ kan mbege biri, ma yaa mbogo wa mbege gona wi maga mboo fili, janɔgo lere wa ka ka yiri wa go ki go na mbe to mbe ku, wi kunwɔ pi pye ma go kala†.

⁹ «Maga ka yariluguro ta yege lugu wa ma ɛrɛzɛn kɛrɛ ti ni. Na maga ko pye, yariluguro nda fuun mà lugu wa kɛrɛ, yariluguro to naa ɛrɛzɛn tiire ti ni, ti pire ti yaa tɛgɛ ti yɛ we Fɔ wi kan.

† 22:4 22.1-4: Ɛki 23.4-5 † 22:8 22.8: Wa Izirayeli tara, kila pye pe ma go ki kan maga biri, ma lugusaga pye ma kari wa ki go na. Lere ma ya ma lugu ma kari, ma saa na yanriyanri wa, nakoma mbe sinlɛ wa yɛmbinɛ, na kafugo kaa wuun we.

¹⁰ Maga ka napolo naa sofile pinle mbe pe po ja falinere ca nungba na, mbaa tunngo piin ti ni.

¹¹ «Maga ka yaripogo ka le nga pe simbasire naa len jese pinle yee ni maga ti†.

¹² Yaripogo nga ma yaa la waa ma yee na, ma yaa jese magambire popo wa ki yengele tijere ke na†.

*Jele na wi polo бага wi na
ma yo wila jogo*

¹³ «Na nana wa ka jele wa pori mbe sinle wi ni, pungo na mbe si kaga yan wi kala li suu ndanla,

¹⁴ mbe yagbolo senre yo mbe taga wi na, mbaa wi mege ki jogo fo sanga na ni wila wi pori ma sinle wi ni, wi sila wi yan sumboro,

¹⁵ kona, jele wi to naa wi no pe yaa kari yaara nda ti yen naga nari fo pe sumborombyo wila pye nana mbanjeen ti ni ca lelele pe kan wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

¹⁶ Jele wi to wi yaa ki yo mbege naga ca lelele pe na fo: «Milan sumborombyo wi kan ki nana na wi yeri, a wuu pori. Een fo koni, jele wi kala li suu ndanla.

¹⁷ Wi yen na yagbolo senre yuun na tari wi na ma yo wi sila wi yan sumboro. Ye wele, yaraga nga ko ki yen naga nari fo wila pye sumboro. Kona, yembine kongbanna na wila pye sumboro wi ni, paraga nga wila sumboro wi jen jele ki na, a kasanwa pi fafa ki na, sumboro wi to naa wi no pe yaa ki sanga ca lelele pe yee na.

¹⁸ Kona, ca ki lelele pe yaa ki nana wi yigi mboo gbɔn jenge,

† 22:11 22:11: Levi 19.19 † 22:12 22:12: Nombu 15.37-41

¹⁹ mbe fɔgɔ wa wi na, wi warifuwe pyɔ cɛnɛ sara jɛɛ wi to wi yeri, katugu wì Izirayeli woolo sumboro ɲa wi yen naɲa mbajɛɛn wa mɛgɛ jɔgɔ. Ko punɔgo na, jɛɛ wi yaa koro wi jɔ wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Wi se ya mboo wa naa†.>

²⁰ «Ɛɛn fɔ, sɛnrɛ nda naɲa wì yo, na tiga pye kaselege, na yaraga ka si naga fɔ wìla pye sumboro

²¹ kona, pe yaa kari jɛɛ wi ni wa wi to go ki yɔn na; ca ki nambala pe yaa wi wa sinndɛɛrɛ ni mboo gbo; katugu maa ta wìla pye wa wi to go bere, wìla sinlɛ naɲa ni ma fɛrɛ kala pye wa Izirayeli tara. Kiga pye ma, ye yaa kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye sɔgɔwɔ.

Jataga naa yan janga kagala

²² «Na paga naɲa wa yigi wi yen na sinlɛ jɛɛ ɲa wi yen naɲa yeri wa ni, pe yaa naɲa wo naa jɛɛ wi ni pe ni fuun shyɛn pe gbo. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki kɔ mbege wɔ laga Izirayeli tara†.

²³ «Na paga sumboro naɲa mbajɛɛn wa kan naɲa yeri, na naɲa wa yɛgɛ kaa yan wa ca nawa mboo yigi mbe sinlɛ wi ni,

²⁴ ye yaa pe ni fuun shyɛn pe yigi mbe kari pe ni wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na, mbe pe wa sinndɛɛrɛ ni mbe pe gbo. Pe yaa sumboro wi gbo, katugu wi sila gbele, ali maga ta pa kala làa pye wa ca ki ni. Pe yaa naɲa wi gbo, katugu wùu sefɔ wi jɔ wi jɔgɔ. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye sɔgɔwɔ†.

† 22:19 22:19: Dete 22.29 † 22:22 22:22: 1 Korɛn 5.13 † 22:24 22:24: Dete 17.5

25 Ξεν ƒo, na kaa pye sumboro ɲa pè kan naɲa yeri, pa naɲa wùu yan wa wasege ki ni, mee wi yigi ma sinle wi ni fanɲga na, kona naɲa wo nunɲba pe yaa gbo.

26 Ye se ka yaraga ka kpe pye sumboro wi na, katugu wii kapege pye ɲga ki daga poo gbo. Ki kala li pye paa yege ɲga na lere ma kaa yiri ma to wi naɲa yenle wa na maa gbo we.

27 Katugu pa naɲa wì fili wi ni wa wasege, ali kaa pye sumboro wì gbele yege o yege, lere sila pye wa mbe pan mboo sho.

28 «Na naɲa wa ka sumboro ɲa pe fa kan naɲa yeri wa yigi mbe sinle wi ni, paga pe yigi,

29 naɲa ɲa wì sinle wi ni, wi yaa warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke kan sumboro wi to wi yeri. Ko punɲo na, wi yaa sumboro wi pɔri wi jo, katugu wo wùu joɲo. Mbe naɲa wi ta yinwege na, wi se ya mboo wa†.

23

1 «Naɲa wa si daga mboo to jo le wi jo, mboo to wi tifaga†.

*Leele mbele pe se ya ye
wa Yenɲele li gbogolomɔ woolo pe ni*

2 «Naɲa ɲa fuun pòo yɔgolo ke wɔ nakoma pòo nama pi kɔn, wo wa kpe se ya ye wa Yawe Yenɲele li gbogolomɔ woolo pe ni†.

† 22:29 22:29: Eki 22.15-16 † 23:1 23.1: Levi 18.8; 20.11; Dete 27.20 † 23:2 23.2: Ki ɲgasele làa tɛge mbe mbele pè pe yeɛ yɔgolo wɔ pe yege kɔn paga ka pe tɛge lagbɔro na wa Yenɲele li gbogowɔ tunɲgo ki ni paa yege ɲga na pàa pye na pe teri lagbɔro na yarisunndo gbogowɔ wogo na.

³ «Κεερε πυο si daga mbe ye wa Yawe Yennele li gbogolomɔ woolo pe ni, ali sa gbɔn wi setirige piile pe yirisaga ke wogo ki na, wa se ya ye wa†.

⁴ «Amɔ cenle woolo naa Mowabu cenle woolo pee daga mbe ye wa Yawe Yennele li gbogolomɔ woolo pe ni. Ali pe setirige piile pe yirisaga ke woolo wele, wa si daga mbe ye wa,

⁵ katugu, sanga na ni yaa yiri wa Ezhipiti tara na paan, pe sila ye fili wa konɔ yaakara naa tonmɔ ni. Een fo, paa Bewori pinambyo Balaamu wi kan penjara ni, ma ti a wi yiri wa Petori ca, wa Mezopotami tara mbe pan mbe ye danga†.

⁶ Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele laa je mbe logo Balaamu wi yeri. Ki kaa pye ma, a li si danga ki kannga maga pye duwaw ye kan; katugu ye yen mali ndanla.

⁷ Ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, ye se kaa yeyinnye naa ferewe jaa pe kan.

⁸ «Yaga kaa Edomu cenle woolo† pe jate paa leele mbele pe kala li yen ma tijanga, katugu ye sefenne wele. Yaga kaa Ezhipiti tara fenne pe jate fun pe kala li yen ma tijanga, katugu yaa pye nambannjeenle wa pe tara.

⁹ Ki tara shyen nda ti woolo, mbege le pe setirige piile yirisaga taanri woolo pe na, poro pe

† 23:3 23:3: Levi 18.6-20; 20.10-21 † 23:5 23:5: Nombu 22.4-24.25; Nehe 13.1-2 † 23:8 23:8: Edomu cenle woolo paa pye Ezawu wo setirige piile. Ezawu wi waan yenle lawi na Zhakobu na paa pye na yinri Izirayeli (Zhenɛ 25.25-26). Naa Izirayeli woolo pe kala laa pye ma Edomu cenle woolo pe mben, ki kala na, Edomu cenle woolo paa pye na pe jate jologɔ ni (Amɔ 1.11; Abi 10, Yuuro 137.7; Eza 63.1-6).

mbe ya ye wa Yawe Yenɲele li gbogolomɔ woolo pe ni.

*Kagala ngele ke yaa
paara yinre censaga
ki tege fyongɔ fu*

¹⁰ «Na ye kaa kee malaga sa to ye mbenfenne pe na, mbe sa ye censaga ki kan, ye yeɛ yingiwe jen jenɲe yaraga nɲa fuun ki yen tipege ki ni.

¹¹ Na naɲa wa nama tonmɔ ka wo wi na yembine mboo tege fyongɔ ni, wi yaa yiri wa paara yinre censaga ki ni. Wi se songɔɔ mbe ye wa ki ni ko yɔnlo ko na.

¹² Yɔnlokɔɔ yege ni, wi yaa woli. Na yɔnlo ki ka ka to, wi yaa songɔɔ mbe kari naa wa paara yinre censaga ki ni.

¹³ «Ye yaa laga ka wele wa paara yinre censaga ki punɲo na mbaa ye konɲaraga ki piin wa.

¹⁴ Malinɲbɔɔn pyew, capige daga mbe pye wa wi tuguro ti ni, wi ka kari konɔ na sanga nɲa ni, wi yaa wege kon gben, na wiga ka kɔ, wi yaa wi konɲaraga ki ton.

¹⁵ Katugu Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li maa ye paara yinre censaga ki yanri na toro, na ye go singi konaa na yawa kaan ye yeri ye mbenfenne pe na. Ye paara yinre censaga ki ni fuun ki daga mbe pye fyongɔ fu, janɲo Yenɲele liga ka fyongɔ yaraga yan wa ye sɔɲwɔ mbe laga ye na.

Kulo nɲa wi fe wi kala

¹⁶ «Na kulo wa ka yiri wa wi tafɔ wi yeri mbe fe sa karafa wa ye tara, yaga kaa songɔɔ wa wi tafɔ wi yeri.

17 Wi mbe ya cɛn wa ye ni, wa ye tara, wa ca n̄ga wì wele ma wɔ ki ni; yaga kaa tege la nii wi go na.

*Mbele pe maa kalikalawa piin
na yarisunndo gbogo pe kala*

18 «Jɛɛ n̄a wi maa yarisunndo gbogɔsara nanjara piin wa si daga mbe yan Izirayeli woolo jɛɛɛ pe sɔgɔwɔ; nan̄a n̄a wi maa yarisunndo gbogɔsara jajara† piin wa si daga mbe yan wa Izirayeli woolo nambala pe sɔgɔwɔ†.

19 Jɛɛ n̄a wi maa kalikalawa piin nakoma nan̄a n̄a wi maa kalikalawa piin, penjara nda wi maa taa wa, yaga ka kari ta ni wa Yawe Yɛn̄ɛɛɛ, ye Yɛn̄ɛɛɛ li go ki ni, mbe yo ye yaa sa yɔn folo ton ti ni; katugu nan̄a wi o, jɛɛ wi o, Yawe Yɛn̄ɛɛɛ, ye Yɛn̄ɛɛɛ li maa pe jate katijangara pyefenne.

*Mbe lere jin mbaa tonli jaa
ti go na*

20 «Na maga ma sefo wa jin penjara ni, nakoma yarilire ni, nakoma yaraga ka yege ni, ma se kaa tonli jaa wi yeri ki go na.

21 Na maga nambanna wa jin yaraga ka ni, ma mbe ya mbaa tonli jaa ki go na wo yeri; ɛɛn fo, na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, ma se kaa tonli jaa ki go na. Ki ka pye ma, Yawe Yɛn̄ɛɛɛ, ma Yɛn̄ɛɛɛ li yaa duwaw ma keɛ tunndo ti ni

† **23:18 23:18:** Nambala jajara pyefenne pa paa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni. Pa jɛɛɛ paa pye na kee ki nambala pe kɔrɔgo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Levi 19.29; Zhere 2.20). † **23:18 23:18:** Levi 19.29; Zhere 2.20

fuun ti na, wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni†.

Yon folo konsenre

²² «Na maga yon folo kon mbe yo ma yaa yarikanga ka kan Yawe Yenhele, ma Yenhele li yeri, ma se ka mo mbe pan ki ni li kan. Nakoma Yawe Yenhele, ma Yenhele li yaa kon yewe ki wogo ki ni, pa ki yaa pye kapege ma go na.

²³ Na maga koro mee yon folo kon, ki se pye kapege ma go na.

²⁴ Een fo, na maga yon folo kon, ma daga mbe yere li ni mbeli yon fili ki kologo ki na, mbe yala yon folo na ma kon mbe nandanwa yaraga nga kan Yawe Yenhele, ma Yenhele li yeri ki ni.

²⁵ Na ma kaa toro ma sefo wa ezen kere nawa, ma mbe ya mbe ezen pire ta co mbe ka mbe tin paa yege nga na kon ndanla. Een fo, maga ka ta le wa ma leyaraga ki ni mbe kari ti ni.

²⁶ Ki pyewe nungba pi na fun, na ma kaa toro ma sefo wa bile kere nawa, mbege ta wi yanlaga, ma mbe ya sheshegele kele kon ma keyen yi ni, een fo, maga ka ma cenyenle wi bile wa kon mali kongbene ni†.

24

Jele jege senre

¹ «Na nana wa ka jele wa pori wi jo, pungo na, na wi kala li suu ndanla, katugu wi kala la yan wi yeri na li woro ma yala, wi yaa porogo

† 23:21 23:21: Eki 22.24; Levi 25.36-37; Dete 15.7-11 † 23:26 23:26: Mati 10.4; Maki 2.23; Luki 6.1

jɔgɔwɔ sɛwɛ yɔnlɔgɔ mboo kan jɛlɛ wi yeri; ko punɔgo na, wi yaa wi wɔ wa wi yɛɛ kɔrɔgɔ†.

² Jɛlɛ wi karingɔlɔ, wi mbe ya sa pɔri nana wa yɛgɛ yeri.

³ Na wi kala lii nana shyen woo wi ndanla naa, wo fun wi pɔrɔgɔ jɔgɔwɔ sɛwɛ yɔnlɔgɔ wuu kan wi yeri, wuu wɔ wa wi yɛɛ kɔrɔgɔ. Nakoma, na nana shyen woo wi ka ku,

⁴ kona, nana konɔbanɔna na wila keli maa je, wi se ya mboo lɛ wi jɔ naa, katugu jɛlɛ wi pye fyɔngɔ ni wi yeri. Ki yaa pye katijaanga Yawe Yɛnɔɛlɛ li yɛgɛ na. Tara nda Yawe Yɛnɔɛlɛ, ye Yɛnɔɛlɛ li yen na kaan ye yeri kɔrɔgɔ, ye se kaa kapege piin wa ti ni.

*Nana na wì jɛlɛ pɔri fɔnɔgɔ
wi kala*

⁵ «Na nana wa ka jɛlɛ pɔri fɔnɔgɔ, wii daga mbe kari sorodasheya; wii daga poo jori tunɔgo ka kpɛ ni. Ɛɛn fɔ, wi daga mbe koro wi yɛɛ kan wi go kagala ke kala na fɔ sa gbɔn yeɛ nunɔba, janɔgo mbe jɛlɛ na wì pɔri wi nawa pi yinɔgi.

*Mbe yaraga ka shɔ mbe tɛgɛ
ma yaraga ka yɔnlɔ*

⁶ «Lere kpɛ ka ka tira nakoma pe maa tire sinndelimbyɔ na ni wa shɔ wi lewee yenlɛ yeri mboo tɛgɛ yaraga nɔga wì shɔ ma yeri mbe kaga kan ka yɔnlɔ, katugu na maga ki pye ma, ki cɛn ndɛɛ wi yaa laa yinwege ki piin yaraga nɔga ni ko ma shɔ wi yeri.

Mbele pe maa leele yuun pe kala

† 24:1 24.1: Mati 5.31; 19.7; Maki 10.4

⁷ «Na paga Izirayeli woo wa yan wuu sefo wa yu ma saa wi pye kulo, nakoma maa pεε, ki daga pe ŋa wì lere wi yu wi gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki kɔ mbege wɔ wa ye yεε sɔgɔwɔ†.

Yayenwe kala

⁸ «Ye ye yεε yingiwe jɛn yayenwe wogo ki ni. Saraga wofenne mbele Levi setirige piile, senre nda fuun m̀ yo pe kan peri yo ye kan, yeri le yaa tanri ti na jɛŋge†.

⁹ Nga Yawe Yɛnɛle, ye Yɛnɛle làa pye Miriyamu wi na, ma ye ta ye kondangala li na, ye yiringolo wa Ezhipiti tara, yaa nawa tuun ki na†.

*Mbe yaraga ka sho
mbege tεge fɔgɔ yɔn*

¹⁰ «Na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, maga ka sa ye wa wi go mbe yaraga ka le mbe saga tεge ma wogo ki yɔnlo.

¹¹ Ma daga mbe yere le funwa na. Ŋa mà jin yaraga ki ni, wo jate wi yaa yiri wa funwa yaraga ŋa wi yaa kan ma yeri ma tεge ma wogo ki yɔnlo ki ni.

¹² Na fyɔnwɔ fɔ wa kaa derigbɔgɔ kan ma yeri maga tεge ma yaraga ka yɔnlo, maga ka ti ki wɔnlo wa ma yeri.

¹³ Ma daga mbege sɔngɔrɔ wi na yɔnlo tosanga ni, jɛngo wi ka sinle wuu yεε tɔn ki ni, wila duwaw piin ma kan. Kona Yawe Yɛnɛle, ma Yɛnɛle li yaa la ŋa mà pye ki jate kasinɛge†.

† 24:7 24.7: Eki 21.16 † 24:8 24.8: Levi 13; 14 † 24:9 24.9: Nɔmbu 12.10 † 24:13 24.13: Eki 22.25-26

*Nga ki daga la piin
fyonwo fenne pe kan*

¹⁴ «Maga kaga ngban pilige nungba nungba tunngo pyefo wa na, na wi yen fyonwo fo konaa kewara fo; wi yen Izirayeli woo o, nakoma wi yen nambanna o, ma cen ma ni wa ma tara.

¹⁵ Maa wi sara wi kaan wi yeri pilige pyew sannu yonlo ki sa to; katugu mbege ta wi yen fyonwo fo, wi maa wi sara wi singi fyelege na. Na ma siri kan, wi ka gbele mbe Yawe Yenhele li yeri mbe wa ma na, ma yaa ki kapege ki go kala li le†.

*Lere wa kapege si daga
mbe taga wa go na*

¹⁶ «Pe se kaa teele kuun kapere nda pe pinambiile pe pye to kala na; pe se si kaa pinambiile kuun kapere nda pe teele pe pye to kala na. Lewee nungba nungba pyew wi daga poo gbo wi yera kapege nga wi pye ko kala na†.

Fyonwo fenne pe fyonwo kagala

¹⁷ «Maga ka kiti kongo ki pen nambanna nakoma pijiriwe wa na. Maga ka nangunjo wa yaripogo sho wi yeri mbege tege fogo yon.

¹⁸ Yaa nawa tuun ki na fo yoro jate yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Yawe Yenhele, ye Yenhele laa ye sho ma ye wo wa, ko kala ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na†.

† **24:15 24:15:** Levi 19.13 † **24:16 24:16:** 2 Wunlu 14.6; 2 Kuro 25.4; Eze 18.20 † **24:18 24:18:** Eki 23.9; Levi 19.33-34; Dete 27.19

¹⁹ «Na maga kaa ma kere yarilire ti koon sanga na ni, na maga yarilire pogoło kele fege wa kere nawa, maga ka songoro sa ke wulo. Ma yaa ke yaga wa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nanjunjaala pe kan. Kona Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na.

²⁰ Na ma kaa ma oliviye tire ti yangara lari pire ti wulo, pire nda ka koro wa tire ti na, maga ka songoro mberi co. To yaa pye nambanmbala naa pijiriwele konaa nanjunjaala poro woro.

²¹ Na maga kaa ma erizen pire ti coo sanga na ni, maga ka songoro sa shashara nda ma co ma toro ti co. Ti yaa pye nambanmbala, naa pijiriwele konaa nanjunjaala poro woro†.

²² Yaa nawa tuun ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ko kala ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na.

25

*Ma daga mbe kiti wi kon
yege nga na*

¹ «Na kiti konkala ka ye nambala shyen sogowo, pe yaa pe ye le mbe kari wa kiti konfenne pe korogo. Kiti konfenne pe yaa kiti wi kon mbe tanga ki kan na wogo ki tanla wi yeri, mbe pengge ki kan na wogo ki pen wi yeri.

² Na wogo ki pen, na ki ka pye wi daga gborno ni, kiti konfo wi yaa wi pye wi sinle le tara wi yege sogowo. Pe yaa wi gbón mbe yala wi kajogo ki gbogo ma gbón yege nga ki ni.

† 24:21 24.21: Levi 19.9-10; 23.22

³ Εεν ƒɔ, ki gbɔnrɔ tii daga mbe toro sapige yenle nafa shyen lo na. Na ti ka toro ko yɔn ko na, pa ye yaa ye seƒɔ wi tifaga ye yeε sɔgɔwɔ.

*Nεε n̄ga ki maa yarilire
ti tangala nari pyɔ wi woo
ki kala*

⁴ «Na nεε ki kaa bile wi tangala mbaa wi pyɔ wi woo, maga kaga yɔn ki pɔ mεε ni†.

*Nan̄gun̄jɔ n̄a pyɔ woro wi yeri
wi kala*

⁵ «Na nɔsepiile nambala ka pye mbe cɛn go nun̄gba ni, na nun̄gba ka ku pe ni mbege ta wi fa pinambyɔ† se, kufɔ wi jɔ wii daga sa pɔri nana wa yege yeri go ka yege ni. Wi pɔlɔ wi nɔsepyɔ lenana wo wi yaa wi pɔri mbe kologo n̄ga ki yen wi yeri jεle wi kan̄ngɔlɔ ki tanga mbege yɔn fili.

⁶ Jεle wi ka pinambyɔ kon̄gbanna n̄a se, pe yaa kufɔ wi mεε ki taga wi na, jango wi mεε ki ka ka to wa Izirayeli tara†.

⁷ «Εεν ƒɔ, na nana wii yenle mboo nɔsepyɔ lenana wi jɔ wi tεε, pa kona jεle wi yaa kari leleεε pe korɔgɔ wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na mbege yo pe kan ƒɔ: «Na pɔlɔ wi nɔsepyɔ lenana wi je mbanla pɔri mboo nɔsepyɔ lenana wi mεε ki yirige laga Izirayeli tara. Wi woro na jaa mbe kologo n̄ga ki yen wi yeri na kan̄ngɔlɔ ki tanga mbege yɔn fili.»

† 25:4 25.4: 1 Koren 9.9; 1 Timo 5.18 † 25:5 25.5: Eburuye senre ti ni, n̄ga ki yo ƒɔ *pinambyɔ*, ki mbe ya logo fun ƒɔ pyɔ; ye wele wa Nombu 36 laga ki ni. † 25:6 25.6: Mati 22.24; Maki 12.19; Luki 20.28

⁸ Kona ca lelele pe yaa naŋa wi yeri mbe pan mbe para wi ni. Na wiga koro mbe je mbe yo wi se jele wi pori,

⁹ pa jele wi yaa fulo wa naŋa wi tanla lelele pe yege sogowo, mbe naŋa wi sawiga ki wo wa wi tologo ki na, mbe cenre surugu wa wi yege ki na†, mbe si para ngbanga mbe yo fo: <Naŋa ŋa wi je ma yo wi se setirige pyo se wi nɔsepyo lenaŋa wi kan, pa pe ma wo pye yeen.>

¹⁰ Mbege le le ko na, wa Izirayeli tara, pe yaa la ki naŋa wi sege ki yinri <naŋa ŋa pòo sawiga ki wo wi sege woolo†.>

*Na pe kaa wiin
gbɔnrɔ nda tii daga mbe pye*

¹¹ «Na nambala shyen kaa wiin la pe yege gbɔɔn, pe ni na nungba jo ka pan mboo polo wi sho wi maliwee wi kee, na jele wiga wi kee ki sanga mboo polo wi maliwee wi nama pi yigi mboo tile,

¹² yaga ka ki jele wi yinriwe ta, yoo kee ki kon.

Taanlayaara ti kala

¹³ «Puwakuruye cenle shyen si daga mbe pye wa ma kasha ki ni, wa mbe pye wi nugu, wa mbe pye wi tifaga.

† **25:9 25.9:** Kila pye, na jele wa polo ka ku, kufɔ wi lere ŋa ki kologo yen wi yeri wi jele wi pori, na wi ka je mbe yo wi soo pori, jele wi ma ki naŋa wi sawiga ki wo wa wi tologo ki na wa ca lelele pe yege sogowo mbe cenre surugu wa wi yege ki na. Ko maga naga ma yo wi fere wa naŋa wi na, naa wi je ma yo wi soo pori ki kala na. † **25:10 25.10:** Uruti 4.7-8

14 Tiwiyaraga cɛnɛ shyɛn si daga mbe pye wa ma go, ka mbe pye ki gbɔgɔ, ka mbe pye ki kologo.

15 Puwakuru ŋa wì yala, a wi yɔn kì tin, konaa tiwiyaara nda tì yala, a ti yɔn kì tin, to tari ti daga mbe pye ma yeri, janngo tara nda Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ li yɛn na kaan ma yeri, ma yinwetɔnlogɔ ta wa ti ni.

16 Katugu leele mbele pe maa ki dufile kapyere ti piin, pe kala li yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ li yɛgɛ na†.

Amaleki setirige piile pe tɔngɔkala

17 «Ye yiringɔɔ wa Ezhipiti tara na paan, ŋga Amaleki setirige piile paa pye ye na wa ye kondangala li ni, yaa nawa tuun ki na.

18 Pe sila fyɛ Yɛnɛɛ li yɛgɛ. Paa yiri ye korɔgɔ wa konɔ, ma to ye fanngɔgɔ fenne pe na wa punngo na; maga ta yè te makɔ, fannga si koro ye ni naa.

19 Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ le, na liga ka ye sho ye juguye mbele pe yɛn ma ye maga pe keɛ, mbe yeyinngɛ kan ye yeri, wa tara nda li yɛn na kaan ye yeri korɔgɔ ti ni, to nda ye yaa sho mbe ta, pa kona ye Amaleki setirige piile pe tɔngɔ pew ye pe mege ki kɔ laga tara ti na. Yaga ka fege ki wogo ŋga ki na†.

† 25:16 25:16: Levi 19.35-36 † 25:19 25:19: Eki 17.8-14; 1 Sami 15.2-9

26

Yarilire koṅbannda nda ti yaa kan Yenṅele yeri

¹ «Yawe Yenṅele, ye Yenṅele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye kōrōgō, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta, mbe cen wa ti ni sanga ṅa ni,

² Yawe Yenṅele, ye Yenṅele li yen na tara nda kaan ye yeri, yarilire fōnndo koṅbannda nda ye yaa ka kōn wa ti ni, lere nuṅgba nuṅgba pyew wi yaa ka ta lagala ti ni fuun ti na, mberi le kanja pige ni mbe kari ti ni wa laga ṅga Yawe Yenṅele, ye Yenṅele li yaa wō mbe pye wa ye ni ki ni†.

³ Wi yaa kari saraga wōfō ṅa wi yen tunṅgo ki na ki sanga wi ni wi kōrōgō, mbe saa pye fō: «Mi yen naga yuun nala Yawe Yenṅele, ma Yenṅele li yeḡe na, fō tara nda làa yōn fōlō kōn we teleye pe yeri ma wugu pe kan mberi kan we yeri, mī ye laga ti ni.»

⁴ Saraga wōfō wi yaa ki kanja pige ki sho wi kee mbe saga teḡe wa Yawe Yenṅele, ye Yenṅele li saraga wōsaga ki yeḡe.

⁵ Kona ki lerefō wi yaa senre ti le Yawe Yenṅele, wi Yenṅele li yeḡe sōgōwō mbe yo fō: «Na tele wila pye Aramu tara fenne woo; wila pye yanrifō. Wila kari ma saa cen wa Ezhipiti tara, leele mbele paa pinle wi ni pe sila leḡe. A pè si kaa leḡe ma pye cenle gbenē na li yen fanṅga ni†.

† 26:2 26.2: Ḳki 23.19 † 26:5 26.5: Ṅga ki yo fō: *Aramu tara fenne woo*, ki yen na para Zhakōbu wo senre na Zhene 25.20; 28.1-2.

⁶ Ξεν φο, Ezhipiti tara fenne pàa pye na we jolo, na we tege, ma we le kulowo tunndo ηγbanra ηγbanra ni.

⁷ Ki pye ma, a wè si gbele ma Yawe Yennele, we telaye Yennele li yeri li we saga. Làa we gbeere ti logo ma we fyonwo, naa we tere konaa we jologo ki yan†.

⁸ A li si we yirige wa Ezhipiti tara li fannga ki ni; làa kafonngolo naa kagbogolo pye ma fyere gboro wa Ezhipiti tara fenne pe na.

⁹ Kona, a li si pan we ni fo lagame, ma pan maga tara nda ti kan we yeri waga, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.

¹⁰ Ki kala na, wele, Yawe Yennele, tara nda mà kan na yeri, mi yen na paan yingɔ ti yarilire fonndo kongbandda ti ni ma kan.>

«Kona, lerefo wi yaa kanja pige ki tɛge Yawe Yennele, wi Yennele li yege sɔgowɔ, mbe foli li yege sɔgowɔ mbeli gbɔɔ.

¹¹ Ko pungo na, ye yaa la yɔgɔri yoro naa Levi setirige piile pe ni, naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sɔgowɔ pe ni, yarijende nda fuun Yawe Yennele, ma Yennele li kan mboro naa ma go woolo ye yeri ti kala na.

*Yaga ηa wi yaa la woo
yele taanrindaanri pyew*

¹² «Yele taanrindaanri pyew, taanri wolo li yaa pye yaga woyele. Ki yele li ni, yaara nda fuun mà ta, na maga ti yaga wi wo sanga ηa ni, maa

† 26:7 26.7: Ξκι 2.23-25 † 26:9 26.9: Ye wele wa Ξκι 3.8laga ki ni konaa ki senre ti kɔro wi ni wa ki sewe pyo wi nɔgo.

kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele, konaa nanɗunjaala pe yeri, jango pe yaakara ta paa kaa paa tinni wa ma ca†.

¹³ Kona ma yaa ki senre nda ti yo Yawe Yenɗele, ma Yenɗele li yege na fo: «Yaraga nga fuun mi tege ki ye ma kan, mi ka kpe yaga wa na go. Mi ti ni fuun ti kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nanɗunjaala pe yeri, ma yala nga ma yo na kan ki ni. Mi soon kondɗenɗele la jɔgo, mi si la yigi sambalawa ni.

¹⁴ Mi sila ki yaga wa li na lere wa kunwo nogo. Mi sila yaraga kpe wo wa wi ni sanga na ni mi yen fyongo ni. Mi sila yaraga ka wo wa wi ni mboo pye saraga gboo kala na. Mi Yawe Yenɗele, na Yenɗele li senre ti logo, ma tanga ma yala li ngasegele ke ni.

¹⁵ Ki kala na, mboon ta wa ma censaga kpoyi ki ni, wa yenɗele na, wele laga tara, ma duwaw ma woolo pe na, Izirayeli woolo wele, konaa tara nda ma kan we yeri ti na, paa yege nga na ma ki yon folo kon ma wugu we teleye pe kan we, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.>

*Izirayeli woolo pe yen
Yawe Yenɗele li woolo*

¹⁶ «Nala Yawe Yenɗele, ye Yenɗele li yen naga yuun ye kan fo yaa tanri li kondɗenɗele naa li kakonndɗenɗele ke na. Ye ke yigi yaa tanri ke na ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

† 26:12 26:12: Dete 14.28-29 † 26:15 26:15: Eki 3.8

17 Nala yège yo maga filige Yawe Yennɛɛ li kanngolo ma yo li yen ye Yennɛɛ, fo ye yaa la tanri li kongolo ngele li naga ye na ke na, mbaa tanri li kondɛɛngɛɛ naa li kakɔndɛɛngɛɛ konaa li ngasegele ke na, mbaa nuru li yeri.

18 Nala Yawe Yennɛɛ ligi yo maga filige ye kan fo ye yaa pye li woolo, mbele pe kala li yen ma gbɔɔ li yeri, a paa tanri li ngasegele ke ni fuun ke na, paa yɛɛ nga na làa ki yo ye kan we†.

19 Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li yen na jaa mbe ye yirige mbe wɛ cɛngɛɛ ngele fuun li da ke na, mbe ti ye gbɔɔwo ta, naa mɛgbɔɔ ni konaa paa ye jate. Laa jaa ye pye cɛnɛ na li yen kpoyi paa yɛɛ nga na làa ki yo we.»

DUWAW NAA DANGA SENRE

27

27-28

Yennɛɛ li lasiri senre

pàa ti yɔnlɔɔ sinnɛɛre nda na

¹ Kona, ma Moyisi wi ta Izirayɛlileɛɛ pe ni, a wi sigi senre nda ti yo Izirayɛli woolo pe kan fo: «Ŋgasegele ngele mi yen na kaan ye yeri nala, ye ke yigi jɛngɛ.

² Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li yen na tara nda kaan ye yeri, pilige nga ni yaga Zhuriden gbaan wi kɔn mbe ye wa ti ni, ye sinnɛɛre tugbɔɔ ta lɛ yeri yerege yerege, ye fɛnrɛɛ fige fa ti na yeri filige.

³ Na yaga gbaan wi kɔn mbe ye wa tara ti ni, lasiri senre nda fuun mila yuun ye kan, yeri

† 26:18 26:18: ɛki 19.5; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

yɔnlɔɔ wa ki sinndɛɛɛ ti na. Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li yɛn naga tara nda kaan ye yeri, pa ye yaa ye wa ti ni yɛɛn, to nda ti yɛn ma yin nɔnɔ naa sɛnrɛɛ ni fɔ na fuun; paa yɛɛ ɲa na Yawe Yɛnnɛɛ, ye tɛɛye pe Yɛnnɛɛ lɔa ki yɔn fɔlɔ kɔn ye yeri wɛ†.

⁴ Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri, yege sinndɛɛɛ ti yerege yerege wa Ebali yanwiga ki na, ye fɛnrɛɛ fige fa ti na yeri filige, mbe yala ɲa mi yɛn na yuun ye kan nala ki ni†.

⁵ Wa ki laga nɔnɔba ki na, ye saraga wɔsaga kan Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li kan sinndɛɛɛ ni, nda pee tugurɔn tunɲo pyeyaraga kpɛ tɛɛ mberi tɛ.

⁶ Ye yaa Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li saraga wɔsaga ki kan sinndɛɛɛ nda pe siri tɛ to ta ni, mbe saara sogoworo wɔ li yeri wa ki na†,

⁷ kɔnaa nayinmɛ saara ni. Ye yaa nayinmɛ saara kara ti ka wa mbe yɔgɔri Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li yɛɛ sogowɔ.

⁸ Ko punɲo na, yee ki lasiri ɲa wi sɛnrɛ ti ni fuun ti yɔnlɔɔ wa sinndɛɛɛ ti na ti ya tila kara†.»

⁹ Ko punɲo na, Moyisi naa saraga wɔfɛnnɛ mbele Levi setirige piile, pe yaa para Izirayeli woolo pe ni mbe pe pye fɔ: «Izirayeli woolo, ye pyeri ye logo. Yɛ pye nala Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li woolo.

¹⁰ Yaa nuru Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ li yeri. Yeli ɲgasegele naa li kondɛɲɲɛɛ ke yigi yaa tanri ke na.»

† 27:3 27.3: Eki 3.8 † 27:4 27.4: Dete 11.29 † 27:6 27.6: Eki 20.25 † 27:8 27.8: Zhouz 8.30-32

*Danɔa sɛnrɛ nda ti daga
mbe yo wa Ebali
yanwiga ki na*

¹¹ Ki pilige nunɔba ki ni, a Moyisi wì sigi sɛnrɛ nda ti yo leele pe kan fɔ:

¹² «Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri, Simeyɔn cɛnlɛ woolo, naa Levi setirige piile, naa Zhuda cɛnlɛ woolo, naa Isakari cɛnlɛ woolo, naa Zhozefu cɛnlɛ woolo konaa Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Garizimu yanwiga ki na mbe duwaw pye leele pe kan†.

¹³ Ɛɛn fɔ, Uruben cɛnlɛ woolo, naa Gadi cɛnlɛ woolo, naa Aseri cɛnlɛ woolo, naa Zabulon cɛnlɛ woolo, naa Dan cɛnlɛ woolo konaa Nɛfitali cɛnlɛ woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Ebali yanwiga ki na mbe danɔa sɛnrɛ yo.

¹⁴ «Kona Levi setirige piile pe yaa sɛnrɛ ti lɛ, mbe pinlɛ mbege yo nɔgbanga Izirayeli woolo pe kan fɔ:

¹⁵ «Lere nɔa ka yarisunɔgo tɛ nakoma mbe tugurɔn yan mbe yaraga ka yanlɛɛ gbegele, mbe saga yerege mbege lara laga ka ni (mbaa ki gbogo), danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Ki yaraga nɔa kapyɔ jɛnfɔ gbegele ki yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɔɛlɛ li yɛɛ na.» Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fɔ: «Anmiina†.»

¹⁶ «Lere nɔa fuun kaa to nakoma wi nɔ tifaga, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fɔ: <Anmiina†.>

† 27:12 27:12: Dete 11.29; Zhozu 8.33-35 † 27:15 27:15: Ɛki 20.4; 34.17; Levi 19.4; 26.1; Dete 4.15-18; 5.8 † 27:16 27:16: Ɛki 20.12; Dete 5.16

17 «Lere ŋa fuun kaa cɛnyɛnlɛ wi tara kɔnlɔ li wɔ wa li yɔnlɔ, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

18 «Lere ŋa fuun ka fyɔɔn yɛgɛ sin mboo le kombege, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

19 «Lere ŋa fuun ka kiti kɔn mbege pɛn nambanɔa na (wi nambanra ti kala na) nakoma pijiriwe na (wi pijiriwe pi kala na) nakoma nanɔunɔ na (wi nanɔunɔjagara ti kala na), danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

20 «Lere ŋa fuun ka sinlɛ wi to jɔ ni, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo; katugu wi fɛrɛ wa wi to wi na. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

21 «Lere ŋa fuun ka sinlɛ yaayogo ni, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

22 «Lere ŋa fuun ka sinlɛ wi to wi sumborombyɔ ni, nakoma wi nɔ wi sumborombyɔ ni, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

23 «Lere ŋa fuun ka sinlɛ wi jɔ nɔ ni, danɔa yɛn ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege shɔ pe yo fɔ: <Anmiina†.>

† 27:17 27:17: Dete 19.14 † 27:18 27:18: Levi 19.14 † 27:19 27:19: Eki 22.21; 23.9; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18 † 27:20 27:20: Levi 18.8; 20.11; Dete 23.1 † 27:21 27:21: Eki 22.18; Levi 18.23; 20.15-16 † 27:22 27:22: Levi 18.9; 20.17 † 27:23 27:23: Levi 18.17; 20.14

24 «Lere ɲa fuun kaa lewee yenɛ wa gbo larawa, danɲa yen ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fɔ: <Anmiina.>

25 «Lere ɲa fuun ka penjara sho mbe lere ɲa wi yen jeregisaga fu wa gbo, danɲa yen ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fɔ: <Anmiina.>

26 «Lere ɲa fuun sigi lasiri senre nda ti yigi mbaa tanri ti na, danɲa yen ki fɔ wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fɔ: <Anmiina†.> »

28

Duwaw senre (Levi 26.3-13; Dete 7.12-24)

1 «Na ma kaa Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li senre ti nuru jenge, mbeli ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele mila yuun ma kan nala, kona Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li yaa ma yirige mbe we cengele ngele fuun ke yen laga tara na ke na.

2 Na ma kaa nuru Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li yeri, duwaw ɲa fuun li yaa tirige ma na wi pye ma woo, wi ɲa:

3 Ma yaa pye duwaw pyɔ wa ca konaa mbe pye duwaw pyɔ wa wasege ki ni.

4 Li yaa duwaw ma na mboon kan piile legere ni, naa yarilire legere ni, mbe ti ma nere, naa ma simbaala konaa ma sikaala ngbeleye yi lege.

5 Li yaa duwaw ma na mboon kanja pire ti yin tige pire ni

† 27:26 27:26: Gala 3.10

konaa mbe ma tirara ti yin muwe legere ni.

⁶ Ma karisaga li yaa duwaw ma na, ma pansaga li yaa duwaw ma na[†].

⁷ «Na ma mbenfenne paga yiri ma korogo malaga ni, Yawe Yennele li yaa ti ma ya pe ni. Na paga kononungba le mbe pan ma korogo, pe yaa ka fe ma yege mbe songoro pe ye pe ye.

⁸ Yawe Yennele li yaa duwaw ma na mbe ti ma bondoolo pe yinyin yarilire ni, konaa mbe ti ma kee tunndo ti ni fuun tila yongo. Yawe Yennele, ma Yennele li yaa duwaw ma na wa tara nda li yen na kaan ma yeri ti ni.

⁹ «Na maga Yawe Yennele, ma Yennele li ngasegele ke yigi mbaa tanri li kondengegele ke na, li yaa ma pye cenle kpoyi li yee kan paa yege nga na laa wugu ki wogo ki na ma kan we.

¹⁰ Kona cengele ngele fuun ke yen laga tara na, ke yaa ki yan mbege jen fo pe yen noo yinri Yennele li woo, pa pe yaa la fye ma yege.

¹¹ «Yawe Yennele laa yon folo kon ma teleye pe yeri ma wugu mbe tara nda kan ma yeri, li yaa yarijende legere kan ma yeri wa ti ni. Li yaa piile legere kan ma yeri, mboon yaayoro ngbeleye yi pye yi lege konaa mbe yarilire legere kan maa kon.

¹² Yawe Yennele li yaa li yarijende tegesaga ki yenge, mbe ti tisara mbe pan laga tara ti na ma kan ti pansanga wi na, mbe duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na. Ma yaa kaa foro tari

[†] **28:6 28.6** Li yaa duwaw ma na ma karisaga konaa mbe duwaw ma na ma pansaga ko yen naga nari fo Yennele li yaa duwaw ma na ma kapyege ki ni fuun ni ma yinwege ki ni.

cengɛɛ ɛgɛrɛ woolo na; ɛɛn fɔ mborɔ wo na, ma se kaa fɔrɔ lee.

¹³ Yawe Yɛnɛɛɛ li yaa ma pye konɔbanna cengɛɛ ke sɔgɔwɔ, ma se ka pye punɔfɔ. Ma yaa ka pye cɛnsagbɔgɔ na; ma se ka pye cɛnsaga jɛɛɛ na. Ko yaa pye ma, na ma kaa Yawe Yɛnɛɛɛ, ma Yɛnɛɛɛ li nɔgasegele nɔgele mila yuun ma kan nala ke nuru, mbe ke yigi mbaa tanri ke na we;

¹⁴ konaa, sɛnrɛ nda mila yuun ma kan nala, na mɛɛ ti ke mbe kari kalige na nakoma kamɛnɔgɛ na, mbe taga yarisunndo ta yɛgɛ na mbaa ti gbogo wɛ†.

*Na maga pye mbalogoŋɔ
danɔa kagala nɔgele
ke yaa to ma na
(Levi 26.14-46)*

¹⁵ «ɛɛn fɔ, na ma woro na nuru Yawe Yɛnɛɛɛ, ma Yɛnɛɛɛ li yeri, na ma sili nɔgasegele naa li kondeɔgɛnɔgɛ nɔgele mi jate mila yuun ma kan nala ke yigi mbaa tanri ke na, danɔa kagala nɔgele ke yaa pan mbe to ma na ke nɔgele:

¹⁶ Ma yaa pye danɔa pyɔ wa ca mbe pye danɔa pyɔ wa wasege ki ni.

¹⁷ Danɔa yaa to ma kanja pire naa ma tirara ti na†.

¹⁸ Yɛnɛɛɛ li yaa ma piile pe danɔa konaa mboɔn kɛrɛ yaara, naa ma nɛrɛ, naa simbaala konaa sikaala nɔgbeleye yi pire ti danɔa.

† 28:14 28.14: Dete 11.13-17 † 28:17 28.17: Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ tige pire se ta mbe ye wa ma kanjapire ti ni, muwɛ se si ta mbaa tire wa ma tirara ti na.

19 Ma karisaga li yaa ma danɔa,
ma pansaga li yaa ma danɔa.

20 «Yawe Yenɔele li yaa ma danɔa, mbe jatere piriwen naa fyɔnwɔ wa ma na, mbe ti jɔgɔwɔ mbe gbɔn ma kee tunndo nda fuun maa piin ti na, fɔ mbe sɔɔn tɔngɔ mboɔn kɔ fyaw, katugu mà katijangara pye ma laga li na.

21 Maa kee sa ye tara nda ni mberi sho mberi ta, Yawe Yenɔele li yaa tifelege yama wa ma na fɔ pi sɔɔn kɔ pɔɔn wɔ wa ti ni.

22 Li yaa cɔgɔɔ yama wa ma na, naa witiwerewe ni, naa yaritinnde yama pi cenle pyew, mbe ti wawa mbe yere, ma yarilire ti waga yere na konaa mbe fɔngɔ. Ki jɔlɔgɔ kagala ke yaa to ma na fɔ sɔɔn kɔ.

23 Wa ma go na, naayeri wi yaa sheli paa tuguyenre yen, tara fun ti yaa sheli wa ma tɔɔɔ ti nɔgɔ paa tugurɔn yen†.

24 Yawe Yenɔele li yaa ti gbanngban naa taambugɔ mbaa yinrigi wa naayeri la wuun ma na wa ma tara tisaga ki yɔnlɔ, fɔ ye sa tɔngɔ ye kɔ.

25 Li yaa ti ma mbenfenne pe ya ma ni; na yaga konɔ nunɔba le mbe kari sa to pe na, ye yaa ka fe pe yegɛ mbe sɔngɔɔ ye ye ye ye. Wunluwɔ mba fuun pi yen laga tara na, pi yaa ki yan mbe fyɛ fɔ jɛngɛ.

26 Ye gboolo pe yaa ka pye naayeri sannjere to naa cenre nda laga tara na ti yaakara. Lere kpe se kari puro.

† 28:23 28.23: Naayeri wi yaa sheli paa tuguyenre yen, tara ti yaa sheli paa tugurɔn yen, ko senre to yen na para tisaga mbapanwa naa wawa po senre na.

27 Yawe Yenhele li yaa nangbanra wa ma na paa yege nga na laa ki pye Ezhipiti tara fenne pe na, naa kooko ni, naa kawa konaa sanngbanra yama ni mba pi se ya gbara mbe ko.

28 Li yaa yara lenge ma ni, mbe yenfyonro wa ma na, mboon jatere wi sho ma yeri.

29 Yonlofugo na, ma yaa kaa talitali la toro paa yege nga na fyoon maa talitali na toro wowo ni we. Ma kee tunngo ka kpe se ka yon. Pe yaa kaga ngban ma na pilige pyew, mbaa ma kee yaara ti koli ma yeri; lere se ka ta mboon sho.

30 «Na sumboro wa ka pye nana wa yeri wi katogo jo, nana wa yege yaa ka sinle wi ni fannga na. Na lere wa ka go kan, wi se ka ta mbe cen wa ki ni. Na lere wa yege ka ezen kere kon wi se kari pire ta co.

31 Pe yaa kaa ma nere ti kuun ma yege na, ma se si kaga kara ta ka. Pe yaa kaa ma sofilele pe shoo ma yeri, ma yege na, pe se si ka pe yongoo kan ma yeri; pe yaa ka ma simbaala naa sikaala pe kan ma mbenfenne pe yeri, lere se ka ta mboon saga.

32 Pe yaa koon pinambiile naa sumborombiile pe le kulowo ni cenle la yege woolo yeri. Ye yaa kaa pe konoo wele pilige pyew fo ye yengele ke ka sa te, een fo, ye se ka ya mbe kala la pye.

33 Tara nda woolo mee jen poro pe yaa ka pan mbaa yarilire nda maa taa wa ma keere ti ni ti kaa konaa mbaa ma kee tunndo tonli wi ni fuun wi nii. Pe yaa kaga ngban ma na, mbaa ma jolo sanga pyew.

34 Kagala ngele ma yaa kaa yaan yenle ni, ke yaa ka yara le ma ni.

³⁵ Yawe Yenŋele li yaa nanŋbanra tipere wa ma na. Ti yaa to ma kanŋguuro naa ma jegbogolo ke na, kona si jaraga ma witige ki lagapyew, mbege ɛ wa ma tɔndagala ke na sa gbɔn wa ma go ki na; ti se ya gbara mbe kɔ†.

³⁶ «Yawe Yenŋele li yaa ti pɔɔn koli mbe pinɛ wunluwo ŋa ma yaa tɛge ma yee go na wi ni, mbe kari ye ni cɛnɛ la yegɛ woolo tara ni, nda mboro naa ye tɛleye pe ni ye siri jɛn. Wama ye yaa la yarisunndo ta yegɛ gbogo nda ti yen tire naa sinndɛere woro†.

³⁷ Yawe Yenŋele li yaa kari ye ni tara nda woolo fuun yeri, kagala ŋgele ke yaa ye ta, ke yaa to pe yɔn na, pe yaa la tɛge ye na, mbaa ki la koo ye na.

³⁸ «Ma yaa ka yariluguro legere lugu wa ma keere ti ni, ɛɛn fɔ, yarilire nda ma yaa ka ta wa mbe kɔn ti yaa ka pye jegɛle; katugu gbatɔ wi yaa ti ka.

³⁹ Ma yaa ka ɛɛzen kere kɔn, mberi tunŋgo pye. ɛɛn fɔ, ma se ka duven ta wa ti ni mbe wo, ma se si ka ki ɛɛzen pire ti cɔ, katugu fyɛnre yaa kari ka.

⁴⁰ Oliviye tire yaa ka pye wa ye tara ti lagapyew, ɛɛn fɔ, ma se kaga pire sinme pa ta mbe wo yere mbaa pi faa, katugu ma oliviye tire pire ti yaa kaanla mbe toori mbalere.

⁴¹ Ma yaa ka pinambiile naa sumborombiile se, ɛɛn fɔ pe se ka koro ma ni, katugu pe yaa ka pe koli mbe kari pe ni kulowo.

† 28:35 28.35: ɛki 9.11 † 28:36 28.36: Dete 4.27-28; 2 Wunlu 17.4-6; 25.11

⁴² Gbatɔ wi yaa ka ma tara tire naa ma kere yaara ti ni fuun ti ka.

⁴³ Nambanmbala mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye sɔgɔwɔ, poro yaa kaa yinrigi suyi mbe we ma na, ma si yala mboro wo na, ma yaa la tinrigi nɔgɔna suyi.

⁴⁴ Poro pe yaa kaa fɔrɔ tari mboro na, ɛɛn fɔ mboro se kaa fɔrɔ tari poro na. Poro pe yaa ka pye konɔbanmbala, mboro mbe pye pɔngofɔ.

⁴⁵ «Ki danɔa kagala ke ni fuun ke yaa to ma na, mbe koro ma ni, mbe pye ma wogolo fɔ ma sa tɔngɔ ma wɔ wa, katugu yee logo Yawe Yenɔɔɛ, ye Yenɔɔɛ li yeri, mbeli ngasegele naa li kakɔndegɛngɛle ngele li kan ye yeri ke yigi la tanri ke na.

⁴⁶ Ki danɔa kagala ke yaa pye paa yerewe kacɛn naa kafɔnnɔ yen mboro naa ma setirige piile ye kan fɔ sanga pyew.

⁴⁷ «Naa ma sila tunɔgo pye nayinme ni konaa ma kotogo ki ni fuun ni Yawe Yenɔɔɛ, ma Yenɔɔɛ li kan, yarilegere nda fuun mɔ ta ti kala na,

⁴⁸ Yawe Yenɔɔɛ li yaa ma mbenfenne mbele torogo ma kɔrɔgɔ, ma yaa la tunɔgo piin pe kan funɔgo naa wɔgɔ ni, naa witiwaga ni, konaa fyɔnwɔ pi ni. Li yaa tunɔgo pyetige tugurɔn wogo taga ma pajogo ki na†, fɔ ma sa tɔngɔ ma wɔ wa.

⁴⁹ Yawe Yenɔɔɛ li yaa cenle la yirige mbe wa ma na, li yaa yiri lege, fɔ wa tara ti go nɔga na, na ma woro nali senre ti nuru, mbe pan mbe to

† **28:48 28:48:** Mbe tunɔgo pyetige tugurɔn wogo taga pajogo ki na ko yen na para kulowo po senre na.

ma na paa yege nga na yon ma kaa to yaraga na we.

⁵⁰ Ki cenle woolo pe yaa pye yewaga fenne, pe saa lele jate, pe se si pyo yinriwe ta.

⁵¹ Pe yaa koon yaayoro naa ma kere yarilire ti ka fo soon tongo mboon wo wa. Pe se ka yarilire pire ta yaga ma kan nakoma duven fonjo, nakoma sinme, nakoma napige, nakoma simbapige konaa mbe sikapige ka yaga ma kan, fo pe soon tongo poon wo wa.

⁵² Pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton. Malaga sigemboro nda ti yagara yagara ma liri liri ma ye tara cara ti ni fuun ti maga, a ye ye jigi wi taga ti na, ti yaa toori. Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa ka cara nda fuun kan ma yeri wa ma tara, pe yaa ka malingboonlo censara kan wa ti tanla.

⁵³ Mboon ta ma mbenfenne pe malingboonlo censara kan wa ye cara ti tanla mari yon ton, pe yaa ma jori mboon le jologo fo ma saa ma piile pe kaa. Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa pinambiile naa sumborombiile mbele kan ma yeri, ma yaa kaa pe wire kara ti kaa.

⁵⁴ Ye ni, naja na wi yen kotoyinje ni konaa ma pye pow ma we, wi yaa kaa wi nosepiile pe wele tipege ni, naa wi jo wi ni, wo na wuu ndanla we, konaa wi piile mbele pe yaa koro wi kan pe ni;

⁵⁵ jango na wi kaa wi piile pe wire kara ti kaa sanga na ni, wiga ka ta kan wa kpe yeri pe ni, katugu yaakaga ka kpe si koro wi yeri, katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton, mbe ye

jori konaa mbe ye le jɔlɔɔ.

⁵⁶ Ye ni, jɛlɛ ɲa wi yen kotoyinɲe ni konaa ma pye pɔw, wo ɲa wi sila yenlɛ yɛrɛ mboo tɔlɔɔ ki kan tara wi kotoyinɲe konaa wi yen pɔw yɛɛ ɲga na ki kala na, wi yaa kaa wi pɔlɔ wi wele tipege ni, wo ɲa wi yen maa ndanla we, naa wi pinambiile konaa wi sumborombiile pe ni.

⁵⁷ Wi yaa kaa ki jaa yɛrɛ mbe lara mboo piyenge ɲga wì se fɔɔnfɔɔn ki ka wi nunɲba konaa sɛɲgara nda tì to, a wì shɔ ti ni we; katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingbɔɔnlɔ cɛnsara kan ye cara ti tanla mberi yɔn tɔn, mbe ye jori konaa mbe ye le jɔlɔɔ†.

⁵⁸ «Lasiri sɛnrɛ nda fuun ti yen ma yɔnlɔɔ laga ki sɛwɛ ɲa wi ni, na ma siri yigi mbaa tanri ti na, mbaa fyɛ ɲa wi yen gbɔɔwɔ fɔ naa fyɛrɛ gbɔɔ wafɔ wi yɛɛ, ko kɔɔ wo ɲa Yawe Yenɲɛlɛ, ma Yenɲɛlɛ le,

⁵⁹ pa kona Yawe Yenɲɛlɛ li yaa kafɔnɲɔlɔ pye mbe jɔlɔɔ kagala wa mboro naa ma setirige piile ye na konaa mbe yambewe wa ye na, mba pi kɔwɔ se tanla.

⁶⁰ Jɔlɔɔ kagala ɲgele fuun màa fyɛ ke na wa Ezhipiti tara, li yaa ke wa ma na ke koro ma ni.

⁶¹ Mbe taga wa ko na, yama cɛnlɛ pyew naa jɔlɔɔ kagala ɲgele ke woro ma yɔnlɔɔ laga ki lasiri sɛwɛ ɲa wi ni, Yawe Yenɲɛlɛ li yaa ko kagala koro wa ma na fɔ ma sa kɔ ma wɔ wa.

⁶² Ali mbege ta yàa pye ma lɛɛ paa naayeri wɔnɲɔlɔ ke yen, yoro sanmbala mbele ye yaa

† 28:57 28:57: 2 Wunlu 6.28-29; Yungbɔ 4.10

koro ye se ka læge, katugu yee logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri.

⁶³ Yæge nga na kila Yawe Yennele li ndanla, a li kajenge pye ye kan, ma ti a yè læge, pa ki yaa kali ndanla ma fun li ye tongo li ye kɔ. Ki ka pye ma, ye yen na kee sa ye tara nda ni, mberi sho mberi ta, pe yaa ka ye koli mbe ye yirige wa ti ni.

⁶⁴ Kona Yawe Yennele li yaa ye jaraga cengele ke sogowo mbege le tara ti go nga na saga wa go nga na. Mbɔɔn ta wa ki laga ki na, ma yaa la tunngo piin yarisunndo ta yege kan, nda ti yen tire naa sinndæere woro; to nda yoro naa ye teleye pe ni ye sila ti jen faa.

⁶⁵ Mbe ye ta wa ki cengele ke sogowo, ye se ka yeyinngɛ ta, ye se si ka wogosaga ta mbe cɛn. Yawe Yennele li yaa ti ye sunndo wila kɔɔn ye na, yewogo mbe ye ta konaa ye jigi wi kɔn ye na pew.

⁶⁶ Ma yinwege wogo ki yaa kaa ma kɔɔn shyen. Ma yaa kaa fyɛ yɔnlɔ naa yembinɛ. Ma jatere wi yaa ka piri ma na ma yinwege wogo ki na.

⁶⁷ Kagala ngele ye yaa kaa yaan sanga pyew ke yaa kaa fyere gbɔɔ waa ye na, mbe ye kan pinliwɛ ni yaa yuun fɔ: <Ee, ndɛɛ ki pye ki ja pye yɔnlɔkɔɔ, ko mbe ja mbɔnrɔ!> Yɔnlɔkɔɔ ka gbɔn, yaa yuun fɔ: <Ee, ndɛɛ ki pye ki ja pye pinliwɛ ni, ko mbe ja mbɔnrɔ!>

⁶⁸ Yawe Yennele li yaa ti pe ye le tɔnmɔkɔɔɔ tugbɔɔɔ ni mbe songɔɔ ye ni wa Ezhipiti tara, ma si yala lãa ki yo ma yo fɔ ye se kari konɔ li yan naa. Mbe ye ta wa, ye yaa kaa ye yɛɛ pɛrɛ ye mbɛnfɛnnɛ pe yeri kulolo, ɛɛn fɔ lere wa kpɛ

se ka yenle mbe ye lo.»

YINWEFŌNNGŌ WA YŌN FINLIWE PI NI

28.69–30.20

*Yenŋele làa yŋn finliwe
pi le naa Izirayeli woolo pe ni*

⁶⁹ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Mowabu tara, Yawe Yenŋele làa yŋn finliwe senre nda yo Moyisi wi kan ma yo wuu le pe ni, pi senre tori nda yeen. Ki yŋn finliwe pì le ma taga wa mba làa keli ma le pe ni wa Horebu yanwiga ki na pi na.

29

¹ Kona, a Moyisi wì si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fò: «Ma ye ta wa Ezhipiti tara, Yawe Yenŋele làa nga pye Farawŋn wi na, naa wi legboolo konaa wi tara ti na, yàa ki yan yenle ni.

² Kanɔɔbangala tugboŋgolo ŋgele làa wa pe na konaa kafŋnngolo tugboŋgolo ŋgele làa pye ma yŋn fili, yàa ke yan yenle ni.

³ Konaa ki ni fuun, ali ma pan ma gbŋn nala, Yawe Yenŋele li faga le wa ye nawa ye ya yaa kagala koro jenni, nakoma mbege yengele kan ye yeri ye ya yaa yaan nakoma mbege nunɔɔbogolo kan ye yeri ye ya yaa nuru†.

⁴ Làa ye yege sin wa gbŋnri wi ni ma saa gbŋn fò yele nafa shyen. Ye yariporo tii le mbe koonlo, ye sawira fun tii le mbe koonlo.

† 29:3 29.3: Orŋmu 11.8

⁵ Ye sila yaakara ka, ye sila si duven nakoma sinme welewe wo†, jango yege jen fo Yawe Yenhele lo li yen ye Yenhele le.

⁶ Ko pungo na, a ye si pan ma gbɔn laga ki laga nga ki na. Eshibɔn ca wunlunaŋa Sihon naa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi pè si yiri we korogo malaga ni. Een fo waa ya pe ni.

⁷ Waa pe tara ti sho mari kan Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ti pye pe korogo†.

⁸ Ki kala na, ye daga mbege yon finliwe mba pi senre ti le mbaa tanri ti na, jango ye kee tunndo ti ni fuun tila yongo.

*Yenhele li yon finliwe mba le
ki daga poo yigi jenge*

⁹ «Nala, Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele ye pan ma gbogolo na Yawe Yenhele, ye Yenhele li yege sogowa, ye teele, naa ye cengele teele, naa ye lelele, naa ye fannga fenne konaa ye nambala pe ni fuun pe ni,

¹⁰ naa ye piile, naa ye jele konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowa laga ye paara yinre censaga ki ni pe ni, poro mbele pe maa kanngire jaa na tonmo kori ye kan we†.

¹¹ Ye yen na nala, jango mbe ye wa yon finliwe mba Yawe Yenhele, ye Yenhele li yen na jaa mbele ye ni pi ni, ki yon finliwe mba li le ye ni ma wugu ki na we;

† 29:5 29.5: Pe sila yaakara ka nda senwee lari tunngo pye; pe sila si duven nakoma sinme welewe wo mba senwee la gbegele; Eki 16.1-17.7. † 29:7 29.7: Nombu 32 † 29:10 29.10: Zhou 9.21,23,27

12 Janngo ye pye li woolo nala, lo jate li pye ye Yenņeƙe, paa yege nņa na ƙa ki yo ye kan, maga yon folo kon ma wugu ki na ye teƙe Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan we.

13 Yoro nungba ma mila ki yon finliwe pi nii ye ni konaa naga wuguro ti wungu ye kan.

14 Eƙe fo, yon finliwe pi yen mbele fuun pe yen ma yere laga Yawe Yenņeƙe, we Yenņeƙe li yege soƙoƙo nala pe woo, konaa mbele pe fa se gben pe woo.

15 «Waa pye ma cen wa Ezhipiti tara yege nņa na konaa waa cengeƙe ke tara ti pari ma toro yege nņa na, yege jen.

16 Yaritijangara nda ki cengeƙe ke maa gbogo yaa ti yan, naa yarisunndo nda pe gbegele tire ni, naa sinndere ni, naa warifuwe ni konaa te ni.

17 Naņa, nakoma jeƙe, nakoma sege nakoma cenƙe si daga mbe ta wa ye soƙoƙo na li woolo pe yaa laga Yawe Yenņeƙe, ye Yenņeƙe li na nala mbe saa tunngo piin tara ta yege yarisunndo kan. Lere si daga mbe ta wa ye soƙoƙo mbe pye paa shonrotige konaa yaritorisoro yen.

18 Ki yon finliwe naa ki wuguro senre nda ti logonƙo, na lere wa kaa ye gbogo wa wi ye kotogo na mbe yo fo: «Mi yaa yeyinņe ta, ali na mi kaa tanri nungbonģbanla na, na nandanwa

kala li na, > na wi ka ti wa ka punḡo†,

¹⁹ kona Yawe Yenḡele li se ka yenle mbege fɔ wi kala yaga. Eɛn fɔ, li nanḡbanwa gbɔɔ naa li yenjaga ki ni, ti yaa yiri wi kɔrɔḡɔ. Danḡa senre nda fuun ti yen ma yɔnlɔḡɔ laga ki sewe ḡa wi ni, ti kagala ke yaa to ki fɔ wi na. Yawe Yenḡele li yaa wi meḡe ki kɔ mbege wɔ laga tara ti ni.

²⁰ Yawe Yenḡele li yaa ki fɔ wi wɔ Izirayeli cɛḡele ke sɔḡowɔ, mbe ti wila jɔlɔ, mbe yala yɔn finliwe senre ti danḡa kagala ḡgele fuun ke yen ma yɔnlɔḡɔ laga ki lasiri sewe ḡa wi ni ke ni.

*Senḡbanra nda Yenḡele li yo
li yaa ki kagala ke pye
mbe ke yɔn fili*

²¹ «Jɔlɔḡɔ kagala naa yama mba fuun Yawe Yenḡele li yaa ka wa ki tara nda ti na, ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri ye punḡo na, ko kɔrɔ wo yen ye piile poro piile wele, naa nambanmbala mbele pe yaa ka yiri taleere ta ni mbe pan, pe yaa kaga kagala ke yan, mbaa yuun fɔ:

²² <Ki tara nda ti ni fuun kiribi, naa kɔ naa kason ti sogo. Pe se ya yaraga ka kpe lugu wa ti ni, yaraga ka kpe se ya fi wa, yan kpe se si ya yiri wa ti ni. Ti jɔḡɔ paa Sodɔmu ca, naa Gomɔri ca, naa Adima ca konaa Zeboyimu ca ki yen; to

† **29:18 29:18:** Nḡa ki yo fɔ: *Na wi ka ti wa ka punḡo*, Eburu senre ti ni ki yɔnlɔḡɔ ma yo fɔ: Sinndire naa wɔḡɔ nakoma tayinnde naa wawa. Ki yaa pye yomiyele lele lali Eburuye pe yeri. Lere nunḡba kapyere tijangara kala na, nda wila piin naga jate ma yo wi yaa yeyinḡe ta, ti yaa ti Yenḡele li nanḡbanwa kala li to lelegere na.

nda Yawe Yenḡele làa tongo wa li nanḡbanwa gboo naa li kayanḡa gbogo ki ni we†.>

²³ Kona cenḡele sanḡala ke ni fuun ke yaa kaa yuun fo: <Yinḡi na Yawe Yenḡele li sigi tara nda ti teḡe yen? Yinḡi kì pan li nanḡbanwa gboo mba pi ni?>

²⁴ Kona pe yaa pe yon sogo mbe yo fo: <Ko pye ma, katugu Yawe Yenḡele, pe teleye Yenḡele le, làa yon finliwe mba le pe ni pe yiringolo wa Ezhipiti tara, pòo jogo.>

²⁵ Paa saa na tunḡo piin yarisunndo ta yeḡe kan, na foli ti yeḡe sogoḡo nari gbogo, nda pe sila jen faa; Yawe Yenḡele li sila ti senre yo pe kan.

²⁶ Ko kala ki ti Yawe Yenḡele li nawa ḡban ki tara nda ti ni fo jenḡe, ma danḡa kagala ḡele fuun ke yen ma yonlogo laga ki sewe ḡa wi ni ke wa pe na.

²⁷ Wa li nanḡbanwa gboo naa li konro tan-dorogo konaa li kayanḡa gbogo ki ni, li pe yirige laga tara ti ni ma pe puro, a pe kari tara ta yeḡe ni; pe yen wa ki tara ti ni ali ma pan ma ḡbon nala.>

²⁸ «Kagala ḡele ke yen ma lara koro yen Yawe Yenḡele, we Yenḡele li wogolo. Eeḡ fo, kagala ḡele li naga, koro yen woro naa we setirige piile we wogolo fo sanga pyew; janḡo waa tanri waa yala ki lasiri ḡa wi senre ti ni fuun ti ni.

30

*Na yaga songoro
mbe pan Yenḡele li korogo*

† 29:22 29.22: Zhene 19.24-25; 10.19; 13.10; 14.8; Oze 11.8

duwaw ŋa ye yaa ta

¹ «Duwaw senre naa danga senre nda fuun mi yo ye kan, ye ta wele ye wo ti ni; ki kagala ke yaa pye mbe yon fili. Yawe Yenɲele, ye Yenɲele, na liga ye jaraga wa cengele sanɲgala ke soɲowo, na ye kaa jatere piin ke na mbe ye ta wa ke yeri,

² na yaga songoro mbe pan Yawe Yenɲele li korogo, yoro naa ye piile pe ni, mbaa nuru li yeri ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni, mbe yala nda fuun mila yuun ye kan nala ti ni,

³ pa kona Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa ye yinriwe ta, mbe ye woolo mbele pa a yigi ma kari wa kulowo pi ni pe wo wa. Yawe Yenɲele laa ye jaraga cengele ngele fuun soɲowo, li yaa ye gbogolo mbe ye wo wa ke yeri naa fonɲo.

⁴ Ali na kaa pye pe ye jaraga ma kari ye ni wa dunruya wi go nɲa na, Yawe Yenɲele li yaa sa ye gbogolo, mbe ye le mbe pan ye ni.

⁵ Ki tara nda tila pye ye teleye pe woro faa, Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa songoro mbe pan ye ni wa ti ni, ye pan yeri ta ti pye ye woro. Li yaa kajenge pye ye kan, mbe ti ye lege ye we ye teleye pe na.

⁶ Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yaa yoro naa ye piile pe ni ye koto ro ti pye kpoyi, jango li ye ndanla ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni; jango ye koro yinwege na.

⁷ Kona Yawe Yenɲele li yaa danga kagala ngele mi yege yo ye kan ke ni fuun ke wa ye mbenfenne, naa ye panrafenne konaa ye jobfenne pe na.

⁸ Yoro wo na, ye yaa songoro mbe pan Yawe Yenḡele li koroḡo, mbaa nuru li yeri konaa mbaa tanri li ḡasegele ḡele fuun mila yuun ye kan nala ke na.

⁹ Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li yaa duwaw ye kee tunḡo ki ni fuun ki na. Li yaa piile leḡere kan ye yeri, mbe ye yaayoro pire ti pye ti leḡe konaa mbe yarilire leḡere kan ye yeri. Kona ki yaa Yawe Yenḡele li ndanla laa kajenḡe piin ye kan naa fonḡo, paa yeḡe ḡa na laa pye na kajenḡe piin ye teleye pe kan,

¹⁰ na ye kaa nuru Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li yeri, mbeli ḡasegele koro naa li kondēḡenḡe ke le mbaa tanri ke na we, koro ḡele ke yen ma yonloḡo laga ki lasiri sewe ḡa wi ni, konaa mbe songoro mbe pan li koroḡo ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni.

*Yenḡele li senre ti yen
ma yonḡo ye ni*

¹¹ «ḡasegele ḡele mila yuun ye kan nala, ke woro ma ḡban ye na mbe ke koro jen, ke si woro ma lali ye ni.

¹² Ke woro wa yenḡele na mbe ti yaa yuun fo: <Ambo wi yaa lugu mbe kari wa yenḡele na we ni mbe sa ke le mbe pan ke ni we kan, mbaa ke yuun we kan janḡo waa tanri ke na.>

¹³ Ke woro wa koḡe wi punḡo na, mbe ti yaa yuun fo: <Ambo wi yaa koḡe wi kon mbe kari we kala na, mbe sa ke le mbe pan ke ni, mbaa ke yuun we kan janḡo waa tanri ke na.>

14 Ayoo ki woro ma, ki senre ti yen ma yongo ye ni toon; ti yen wa ma yon konaa wa ma kotogo na, jango yaa tanri ti na†.

*Senre nda tila yinwege kaan,
ye to wo*

15 «Ye wele Izirayeli woolo, mi yinwege naa ferewe tege ye yege sogowo nala, naa kunwo konaa jologo ni.

16 Ki kala na, nga mila yuun ye kan nala koyi nga fo Yawe Yenhele li ye ndanla, yaa tanri li konon li na, yeli ngasegele, naa li kondengehele konaa li kakondengehele ke yigi jenge. Ki ka pye ma, ye yaa koro yinwege na, mbe lege. Yawe Yenhele, ye Yenhele li yaa duwaw ye na wa tara nda yaa kee sari sho mberi ta ti ni.

17 Een fo, na yaga si ye jatere wi laga Yawe Yenhele li na, mbe je mbe yo ye se logo li yeri, na yaga ye yee yaga paa kee ye ni ye saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa tunngo piin ti kan,

18 mi yen naga yuun naga finligi ye kan nala, fo ye yaa ka ko mbe wo wa pew. Ye yen na kee sa ye tara nda ni wa Zhuriden gbaan wi pungo na, mberi sho mberi ta, ye se yinwetonlogo ta wa ti ni.

19 «Mi naayeri wo naa tara ti pye na serenfenne nala, fo mi yinwege konaa kunwo pi tege ye yege sogowo nala, naa duwaw wo naa dangga ki ni. Ye yinwege ko wo jango ye koro yinwege na yoro naa ye setirige piile pe ni.

20 Yawe Yenhele, ye Yenhele li ye ndanla, yaa nuru li yeri, ye koro ye mara li na, katugu

† 30:14 30.12-14: Orōmu 10.6-8

lo li ti ye yɛn yinwege na. Lo li yaa ti ye yinwetɔnlogɔ ta wa tara nda làa yɔn folo kɔn ma wugu mbe kan ye tɛleye, Abirahamu, naa Izaki kɔnaa Zhakɔbu pe yeri ti ni†.»

MOYISI WI KAPYEGELE PUNGO WOGOLO

31

31-34

*Moyisi wi sɛnrɛ pungo woro
naa Zhouwe wi tɛgɛwɛ
wa Moyisi wi yɔnlɔ*

¹ Moyisi wila ki sɛnrɛ nda ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan ma yo fɔ:

² «Koni m̀ ta yeɛ cɛnmɛ naa nafa (120), mi se ya mbaa ye yeɛ sinni naa. Yawe Yɛnɛɛɛ ligi yo na kan fɔ mi sege Zhuriden gbaan ɲa wi kɔn mbe yiri†.

³ Yawe Yɛnɛɛɛ, ye Yɛnɛɛɛ lo jate li yaa la ye yeɛ sinni. Li yaa ka cɛngɛɛ ɲgele ke yɛn ma cɛn wa ke tɔngɔ wa ye yeɛ, jaɲgo ye pe tara ti shɔ yeri ta. Zhouwe wo wi yaa kaa ye yeɛ sinni paa yeɛ ɲga na Yawe Yɛnɛɛɛ làa ki yo we.

⁴ Yawe Yɛnɛɛɛ li yaa ki cɛngɛɛ ke tɔngɔ paa yeɛ ɲga na làa Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo Sihon naa ɔgi pe tɔngɔ ma pinlɛ pe tara ti ni†.

⁵ Li yaa pe le ye kɛɛ ye ya pe ni, ye pe pye paa yeɛ ɲga na mila ki yo ye kan we.

† 30:20 30.20: Zhɛnɛ 12.7; 26.3; 28.13 † 31:2 31.2: Nɔmbu 20.12

† 31:4 31.4: Dete 2.26; Nɔmbu 21.21-35

⁶ Ye kotogo le ye yεε ni, ye yere jεηγε. Yaga ka fye yaraga ka kpe na, ye sunndo wiga si ka kɔn ye na pe kala na, katugu Yawe Yεηεle, ye Yεηεle lo jate li yaa pinle ye ni. Li se laga ye na, li se si je ye na.»

⁷ Ko punɔgo na, a Moyisi wì si Zhozuwe wi yeri Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na, ma suu pye fo: «Fannga le ma yεε ni, ma kotogo ta, katugu mboro ma yaa sa ye ki leele mbele pe ni wa tara nda Yawe Yεηεle làa yɔn fɔlo kɔn ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti ni, mberi yeεle pe na.

⁸ Yawe Yεηεle, lo jate li yaa loon yege sinni. Li yaa pye ma ni, li se laga ma na, li se si je ma na. Maga ka fye yaraga ka kpe na, ma sunndo wiga si ka kɔn ma na†.»

*Lasiri sεwe wi daga mbaa kara
yele kɔlɔshyen kɔlɔshyen pyew*

⁹ Moyisi wila ki lasiri senre nda ti yɔnlɔgo mari kan Izirayeli leleεle pe yeri naa saraga wɔfenne mbele pe yen Levi setirige piile pe yeri, poro mbele pe maa Yawe Yεηεle li yɔn finliwe kesu wi tungu we.

¹⁰ A Moyisi wì sigi tunngo ki kan pe yeri ma yo fo: «Yeεle kɔlɔshyen kɔlɔshyen pyew, fɔro ti kala yagawa yeεle li lesanga wi ni, Gbataala nɔgo feti wi nɔgo na†,

¹¹ na Izirayeli woolo pe ni fuun paga ka sa yere Yawe Yεηεle, ye Yεηεle li yege na sanga ŋa ni, wa laga ŋa li yaa ka wɔ ki ni, yege lasiri senre nda ti kara pe kan.

† **31:8 31:8:** Zhozu 1.5; Ebu 13.5 † **31:10 31:10:** Dete 15.1; 16.13-15

12 Ye leele pe ni fuun pe gbogolo: Nambala, naa jæle, naa piile konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye ni pe ni, jango pege lasiri senre ti logo; jango paa ki forogi paa fye Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege, pege lasiri senre ti ni fuun ti yigi paa tanri ti na.

13 Ki ka pye ma, pe piile mbele pe faga lasiri senre ti jen, pe yaa ti logo. Pa pe yaa laga forogi mbaa fye Yawe Yenñele, ye Yenñele li yege wagati ña fuun ye yaa pye mbe cen wa tara nda yaa kee sa sho mbe ta ti ni, Zhuriden gbaan wi konngolo we.»

Izirayeli woolo
pe yaa ka Yenñele li senre ti ke

14 Yawe Yenñele laa Moyisi wi pye fo: «Wele, ma kusanga wi yongɔ. Zhouwe wi yeri ye pan laga filisaga paraga go ki ni, mi yaa tunndo kan wi yeri le ki laga ki na.» A Moyisi naa Zhouwe pe si kari ma saa ye wa filisaga paraga go ki ni.

15 A Yawe Yenñele li sili ye naga pe na kambaaga titonlogo yerege ka ni, kila pye ma yere le paraga go ki yon na.

16 Yawe Yenñele laa para naa Moyisi wi ni ma yo fo: «Wele, sanni jenri, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye pe na. Ma kungolo, ki leele mbele paa kee sa ye tara nda ni, pe yaa ka laga na na mbe saa nanjara piin mbaa yarisunndo ta yege gbogo, mbe yon finliwe mba mi le pe ni pi jogo.

17 Ki kala na, mi yaa ka nawa ngban pe ni ki wagati wi ni, mbe je pe na, mbe pungo le pe ni. Cengele sanngala ke yaa ka pe koli mbe kari pe ni. Jologo legere naa kanngangala legere

yaa ka to pe na. Ki wagati wi ni, pe yaa ka yo fo: «Kaselege ko na, we Yennēle li woro laga we sōgōwō, ko ki ti ki jōlōgō nga ki yen na we taa.»

¹⁸ Mi wo na, mi yaa pūngō wa pe yeri ki wagati wi ni, kapege nga fuun pe yaa pye ki kala na, katugu pe kannga na kee yarisunndo ta yege yeri.

¹⁹ Koni, yege yurugo nga ki yōnlōgō. Ma Izirayeli woolo pe fōrōgō ki ni, ma ti paa ki koo jango ki pye na serefo pe wogo ki na.

²⁰ Katugu mī yōn fōlō kōn pe tēleye pe yeri ma wugu pe kan tara nda wogo na, mi yaa ye pe ni wa ti ni; ti yen ma yin nōnō naa senrege ni fō na fuun†. Pe yaa kaa kaa mbaa tinni mbaa tōrō. Kona pe yaa kannga mbaa kee yarisunndo ta yege kōrōgō mbe saa ti gbogo. Pe yaa na tifaga mbanla yōn finliwe pi jōgō.

²¹ Jōlōgō legere naa kangbangala yaa to pe na. Pa kona ki yurugo nga ki yaa pye serefo, pe se ka fege ki na, pe yaa kaa ki koo suyi. Nala pe jatere wi yen yege nga na mūu jen, sanni mbe sa ye pe ni wa tara ti ni, to nda mila yōn fōlō kōn ma wugu mberi kan pe yeri.»

²² Ki pilige ki ni, a Moyisi wī sigi yurugo nga ki yōnlōgō ma Izirayeli woolo pe fōrōgō ki ni.

²³ Ko pūngō na, a Yawe Yennēle li sigi senre nda ti yo Nuni pinambyō Zhouwe wi kan fo: «Fanna le yege ni, ma kotogo ta, katugu mila yōn fōlō kōn ma wugu Izirayeli woolo pe kan mbe tara nda kan pe yeri, mboro ma yaa ye pe ni wa ti ni. Mi jate mi yaa pye ma ni†.»

† 31:20 31:20: Eki 3.8 † 31:23 31:23: Nombu 27.23; Zhou 1.6

²⁴ Naa Moyisi wila kaa ki lasiri senre nda ti ni fuun ti yonlogo sewe wa ni ma ko,

²⁵ a wi sigi senre nda ti yo Levi setirige piile mbele pe maa Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tungu pe kan ma yo fo:

²⁶ «Yege lasiri sewe na wi le yoo teger wa Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tanla. Wi yaa koro wa mbe pye serefo Izirayeli woolo pe wogo na.

²⁷ Katugu migi jen ma yo ye yen leele mbele pe yiri ma je konaa ma pye nungbongbanla fenne. Mbanla ta mi yen go na laga ye ni bere, ye yen na yinrigi na jege Yawe Yenjele li na, na kungolo ko si we?

²⁸ «Koni, ye ye cengele lelele naa ye kagala yeger wofenne pe ni fuun pe gbogolo laga na tanla. Mi yaa ki senre nda ti yo pe kan, mbe naayeri wo naa tara ti pye na serefenne pe wogo na.

²⁹ Katugu migi jen ma yo na kungolo, ye yaa ye yee jogo; konon na mi naga ye na ye yaa ke mbe wo wa li ni. Kona jogo yaa to ye na wagati na wila paan wi ni, katugu nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yeger na ko ye yaa pye, mbeli nawa pi ngban ye kapyere ti kala na.»

Moyisi wi yurugo

³⁰ Kona, a Moyisi wi sigi yurugo nga ki senre ti yo fo ma saa ti ko Izirayeli gbogolomwo woolo pe ni fuun pe kan.

32

Yurugo ki lesaga

¹ Naayeri nungbolo jan ma logo,

mboro tara, nda mi yaa yo ti logo.

² Nagawa mba mila kaan pi yen paa tisaga yen.
Na yon senre ti yen paa yege nga na menge maa
wuun we;

paa yege nga na tisamburo maa paan yan
tipirige na,

paa yege nga na tisagbogo maa paan yan pire na.

³ Katugu mi yaa laga yari paa yege nga na Yawe
Yennele li yen.

Yaa Yawe Yennele li gbogo!

*Yennele li yen ma sin,
Izirayeli woolo pe jogo*

⁴ Yennele li yen paa walaga yen. Li kapyere ti
yen ma yon fili.

Li kongolo ke yen ma sin.

Yennele li yen senre nungba yofa; mbasinme
woro li ni.

Li yen kaselege fa, ma sin.

⁵ Een fa, ye ye yee jogo Yennele li kanngolo,
ye woro li piile naa, ye fere kapyere ti kala na.

Ye yen leele mbele pe yen kapifaara pyefenne
naa kambasinngwe pyefenne.

⁶ Ye mbe ya mbaa ki kapyere nda ti piin Yawe
Yennele li na mele?

Ye yen cenle na li yen lembire naa tijinliwe fu
fenne.

Lo ma li yen ye to konaa ye dafa wi le?

Lo ma li ye pye li woolo wi le?

*Yennele li tunngo jenge pye
Izirayeli woolo pe kan*

7 Ye nawa to piliye yan yì toro wa fafafa yi wogo ki na.

Ye jatere pye yegɛɛ ɲgele kè toro ye tɛɛye pe sanga wi ni ke na.

Ye ye teele pe yewe, pe yaa ye naga ki wogo ki ni.

Ye ye leɛɛɛ pe yewe, pe yaa ki wogo ki yo ye kan.

8 Yɛɲɛɛ na yaara ti ni fuun ti go na, naa làa tara ti kan cɛngɛɛ ke yeri kɔrɔgɔ konna ma sɛnwee piile pe wɔ pe yɛɛ ni, làa kɔngɔɔ gbɔn cɛngɛɛ ke kan ma yala Izirayeli piile pe yɔn ki ni†.

9 Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛɲɛɛ li tasaga ko ki yɛn li woolo wele.

Zhakobu setirige piile poro pe yɛn li kɔrɔgɔ ye.

10 Làa saa pe yan wa gbinri wi ni, wo ɲa tɔnmɔ woro wa.

Wa gbinri wi ni, wo ɲa leele woro wa.

Wa dabaala pe gbeere ti sɔgɔwɔ.

Làa pye na wele pe na, ma pe kala li ɛ.

Làa pye na pe kɔrɔsi paa yɛɛɛ ɲga na pe maa yɛnmbyɔ kɔrɔsi we.

11 Làa pye paa yɔn yɛn, ɲa wùu sire ti jaraga, ma yiri na mari wi piile pe go na, mɛɛ pe pye paa yinrigi sire na.

A wì suu kanwira ti jaraga wa pe nɔgɔ mɛɛ pe ɛ ti na janɔo paga ka to.

† **32:8 32.8:** Eburuye sɛnre ti ni ki laga ɲga ki kɔrɔ wi woro ma filige. Sɛwɛ lɛɛɛ pele ni pège yɔnlogɔ ma yo fɔ: Làa kɔngɔɔ ke gbɔn ma yala Izirayeli setirige piile pe yɔn ki ni, nakoma ma yala mɛrɛɛye pe yɔn ki ni; Kapye 17.26.

12 Yawe Yenḡele lo nuḡba làa li woolo pe yeḡe sin.

Yarisunḡo ka yeḡe sila li saga.

13 Làa pe lurugo ma kari pe ni wa yanwira tara ti ni.

Laa pè kan kere yarilire ni, a pè ka.

Làa ti senreḡe yiri wa waliwere ti ni na fuun, a pèḡe mugu,

naa sinme ni mba pìla janri ma yiri wa sinndereḡe laga ki ni†.

14 Làa naneele kan pe yeri, a paa pe nono nara wi woo,

naa simbaneele ni, a paa pe nono wi woo;

naa simbapire ni nda tì tɔɔ, naa Bazan tara simbapene konaa sikapene ni, a to pye pe kara,

naa bile muwe tiyoon ni;

pàa duven yeen wi wɔ, ḡa pàa ezezen pire jende teḡe maa gbegele.

Izirayeli woolo pàa laga

Yenḡele li na

15 Naa Yeshuruni† woolo pàa kaa li ma tugbolo, a pè si yiri ma je.

Naa pàa kaa tugbolo, ma tɔɔ, ma tin pe ye ni, a pè si pe dafɔ Yenḡele li wa.

Lo na li yen paa walaga yen ma pye pe shofɔ, pàa li tifaga.

† **32:13 32:13:** Wa Izirayeli tara, senreḡe ki ma ye wa waliwere ti ni konaa oliviye tire ti maa yongo wa sinndere lara ti na. Oliviye tire pire pe maa ti woo sinme; Eza 7.18-19; Yuuro 81.17. † **32:15 32:15:** Maga logo Yeshuruni, Izirayeli woolo poro pe yinri ma.

16 Pàa taga yarisunndo ta yege na mali yenjaga ki yirige li ni.

Pàa li nawa pi ngban pe katijangara pyege ki kala na.

17 Pàa saara wo gboshugulo yeri mbele pe woro Yenɲele,

naa yarisunndo ta yege yeri nda pe sila ti jen faa, konaa yarisunndo nda ti pan fɔnndo ti yeri, nda pe teleye pe sila pye na fyɛ ti yege faa†.

18 Izirayeli woolo yè fɛge Yenɲele na li yen paa walaga yen na ye go singi li na,

lo na yè se ma yiri wa li ni.

Yenɲele na li ye da, yaa li piin sambalawa ni.

Yawe Yenɲele li nanɲbanwa kala

19 Naa Yawe Yenɲele làa kaa ki yan ma, a li si nawa ngban,

katugu li pinambiile, naa li sumborombiile pàa li kambenge pye.

20 A li sho fo: «Mi yaa punɲo wa pe yeri,

kona pe yaa cɛn cɛnlomɔ mba na, mi yaa pi yan; katugu pe yen cɛnle na li yen kafaara pyefenne, lere se ya taga pe na.

21 Pànla yenjaga ki yirige na ni yaara nda ti woro Yenɲele ti ni.

Pànla nawa pi ngban na na yarisunndo nda ti yen kayɔngo fu ti ni.

Ki kala na, mi fun mi yaa yenjaga yirige pe ni leele mbele pe woro na jate cɛnle jenne pe kala na,

† 32:17 32:17: 1 Koren 10.20

mbe pe nawa pi ŋgban cɛnɛ na li yɛn tijinliwɛ
fu li kala na[†].

²² Katugu na naŋgbanwa pì yin paa kason yɛn.
Pi yaa sogo fɔ sa gbɔn wa kuulo tara ti kosaga ki
na.

Pi yaa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti sogo,
yanwira tì cɛn yaara nda na mberi sogo.

²³ Mi yaa jɔlɔɔ cɛnɛ pyew ki wa pe na.

Mi yaa pe wɔn na wangala ke ni mbe pe jɔlɔ fɔ
ke sa kɔ.

²⁴ Pe yaa cɔɔ cɔɔ funɔ ki kɛɛ.

Pe fanŋga ki yaa kɔ pe ni witiwerɛwɛ naa tifeɛɛɛ
yambewe mba pi ma lere gbo pi kala na.

Mi yaa cɛnrɛ pere wa pe na tila pe nɔɔri naa
wɔɔɔ nda ti yɛn shɔnrɔ pere ni.

²⁵ Wa funwa na, pe yaa pe piile pe gbo tokobi ni.
Wa yinrɛ ti ni, fyɛrɛ ti yaa pe gbo.

Lefɔnmbɔlɔ naa sumbonɔ, naa piyɛngɛɛ konaa
lelɛŋgbaara ti ni, kunwɔ pi yaa pe ni fuun
pe gbo.»

*Yɛnɛɛ li yiri
mbele pe yɛn li woolo
pe juguye pe kɔɔɔɔ*

²⁶ «Kila pye na nawa mbe pe tɔngɔ mbe pe kɔ
pew,

mbe pe mɛɛɛ ki kɔ mbege wɔ laga leele pe
sɔɔwɔ,

paga ka nawa to pe wogo ki na naa.

²⁷ Ɛɛn fɔ, ŋga mi yɛn na jate ko yɛn fɔ pe
mbɛnfɛnnɛ pe yaa ko kala lo pye kala go
mbaa na tegele.

[†] 32:21 32:21: Ɔromu 10.19; 1 Koren 10.22

Pe winfenne pe yaa kaa pe yee fanla mbaa yuun fo: <We fannga ko k̄i ti wè ya pe ni; een fo, Yawe Yennele lo ma li ki wogo nga ki ni fuun ki pye.>

28 Katugu Izirayeli woolo pe yen cenle na jatere woro li ni.

Pe yen tijinliwe fu fenne.

29 Ndee ki pye tijinliwe yen pe ni, pe jen na ki kala na li korɔ jen.

Pe jen na jatere pye nga ki yaa pe ta ki na mbege jen.

30 Mi na mi yen Yennele na li yen pe walaga na pe go singi, ndee mii ja pe pere, mi na Yawe Yennele ndee mii ja pe wa, malingboon nungba jen na ya mbe lere waga kele (1 000) purɔ mele pe ni?

Malingboonlo shyen jen na ya mbe lere waga ke (10 000) purɔ mele?

31 Katugu woro Izirayeli woolo we go sigefo wi woro paa we mbenfenne pe go sigefo wi yen.

We mbenfenne pe daga mbege wogo ki jen.

32 Pe yen paa ezezen tirige yen, nga pe yiri ki ni wa Sodomu ca maga sanri.

Pe yen paa Gomori ca ezezen keere ti yen.

Shonro yen pe ezezen pire ti ni.

Pe ezezen shashara ti yen ma sori†.

33 Pe duven wi yen paa wogɔ shonro yen.

Wi yen paa merege shonro yen nda ti ma lere gbo.

† 32:32 32.32: Sodomu ca naa Gomori ca woolo paa pye katijangara pyefenne, a leele pege wogo ki jen.

34 Eɛn fɔ, mi ɲa Yawe Yɛnɲɛɛ, ɲga m̀ gɛgɛɛ
laga na yɛ tanla larawa ki ɲga.

ɲga m̀ tɛgɛ wa na yarijɛndɛ tɛgɛsaga mbe pye
pe na ki ɲga.

35 Na paga kɛ mbe wɔ wa kologo ki ni sanga ɲa
ni,
muwi mi yɛn kapege ki kayanɲa wɔfɔ naa sara
kanfɔ.

Katugu pe tɔngɔpilige kila yɔngɔ.

ɲga kila kɔn ma tɛgɛ pe kan ki yɛn na fyɛɛɛ na
paan†.

36 Katugu Yawe Yɛnɲɛɛ li yaa kiti kɔn li woolo
pe na;

li yaa li tunmbyeele pe yinriwɛ ta.

Na liga kaga yan pe fanɲga ki kɔ sanga ɲa ni,
fɔ kulo woro wa, lesee si woro wa†,

37 kona li yaa pe yewe mbe yo fɔ:

<Ye yarisunndo ti kari se yeri?

Walaga ɲga ye pye ye larasaga ki yɛn se yeri?

38 Ki yarisunndo nda tɪla pye na ye yaayoro
yanlaga ki kaa,

na duvɛn ɲa ye ma wɔ saraga ma wo wi woo ti
yɛn se yeri?

Koni ti yiri ti pan ti ye saga, ti pye ye larasaga we
wele!

39 Yege jɛn koni ye yo fɔ mi nungba mi yɛn
Yɛnɲɛɛ,

la yɛgɛ woro wa naa mi punɲo na.

Muwi mi ma ti lere ma ku, muwi mi maa
yinwege ki kaan.

Muwi mi ma ti lere ma wɛɛgɛ, muwi mi ma lere
sagala.

† 32:35 32:35: Ɔromu 12.9; Ebu 10.30 † 32:36 32:36: Yuuro
135.14

Ambɔ wi mbe ya lere wa shɔ na kɛɛ?

⁴⁰ Milan kɛɛ ki yirige wa naayeri naga yuun naga finligi fɔ:

Mi yen yinwege na fɔ sanga pyew.

⁴¹ Na mi kanla tokobi wi yɔn ki yɔ,
na mi ka ki mara yaraga ŋga ki yirige wa naayeri
na kɛɛ ki ni mbe kiti wi kɔn ki ni,
pa mi yaa kayanɔa wɔ na mbenfenne pe ni,
mbanla panrafenne pe sara.

⁴² Mi yaa ti na wangala kanla maliwiinle pe
kasanwa pi wɔ, fɔ ke yege mbaa kanngi.
Na tokobi wi yaa mbele wi yaa gbo pe kara ti ka.
Na mbenfenne wa kpe se ka shɔ mbe to,
mbele pɛ welɛge, naa mbele pɛ koli konaa pe
teele pe ni, mi yaa pe gbo.»

Yurugo ki kɔwɔ senre

⁴³ Tara woolo, yaa yɔgɔri we Fɔ wi woolo pe ni.
Yoro merɛgeye wele, ye ni fuun yaa wi gbogo.
Katugu Yenɛle li yaa li tunmbyeele mbele pɛ ku
pe kunwɔ pi kayanɔa wɔ,
mboo mbenfenne pe sara wi kan pe yeri.
Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye
wi tara to naa wi woolo pe kan†.»

⁴⁴ A Moyisi wɛ si pan Nuni pinambyɔ Zhouzuwe
wi ni maga yurugo ki senre ti ni fuun ti yo leele
pe kan.

† **32:43 32:43:** Merɛgeye senre nda ti yo ti woro wa Eburu senre sewe lee wi ni. Een fɔ, pa ti yen wa Gireki senre sewe lee wi ni, naa ŋa pɛ yan wa Kumirani laga ki ni wi ni; Jromu 15.10; Ebu 1.6.

⁴⁵ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti ni fuun ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan sanga ŋa ni,

⁴⁶ a wi si pe pye ƒo: «Senre nda fuun mi yo ye kan nala, yeri yigi jenge wa ye kotogo na, yaa ye piile pe nari ti ni jango pege lasiri ŋa wi senre ti ni fuun ti le paa tanri ti na.

⁴⁷ Katugu ti woro kayongo fu senre ye kan. To ti yen ye yinwege ki go ye. Ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa tara nda sho mberi ta, ti yaa ti ye yinwetonlogo ta wa ti ni.»

*Yenjele laa Moyisi
wi kunwo senre ti yo wi kan*

⁴⁸ Ki pillige nungba ki ni, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni maa pye ƒo:

⁴⁹ «Lugu ma kari wa ki Abarimu yanwira nda ti na, ma lugu wa Nebo yanwiga ki go na, wa Mowabu tara, Zheriko ca ki yesinme na; wa ki laga ki na, ma Kana tara ti wele, to nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri ti pye pe woro.

⁵⁰ Ma yaa lugu mbe kari yanwiga nga go na, ma yaa ku wa ki go na, mbe taga wa ma teleye mbele pa ku pe na, paa yege nga na ma ndo Aron wila ku wa Hori yanwiga ki na, ma taga wa wi woolo mbele pa ku pe na we;

⁵¹ katugu ye ni fuun shyen ye sila logo na yeri Izirayeli woolo pe yege sogowo wa Meriba tonmo laga ki na, wa Kadashi ca ki tanla, wa Zen gbinri wi ni. Mi yen kpoyi yege nga na, ye sila ki yaga kigi ye naga Izirayeli woolo pe yege na.

⁵² Ki kala na tara nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri, ma yaa koro lege mberi yan yenle

ni; εεn fɔ, ma se ye wa ti ni†.»

33

*Moyisi wila duwaw pye
Izirayeli cengele
ke ma yiri shyen ke kan*

¹ Duwaw ηa Yenηele li lere Moyisi wila pye Izirayeli woolo pe kan sanni wi sa ku wi ηa:

² Wila pe pye fɔ: «Yawe Yenηele làa yiri wa Sinayi yanwiga ki na ma pan.

Làa pan ma yiri wa Seyiri† tara ti ni paa yɔnlo ma kaa na yinrigi fɔnηɔ we.

Mali ta wa Paran yanwira ti na, làa yanwa yirige. Làa pan li woolo pe kɔrɔɔ mεregeyekpoyi legere la pye mali maga.

Li ηgasegele kàa pye li kεε na yengele†.

³ Cengele ke yen ma Yawe Yenηele li ndanla.

Li maa li leele kpoyi pe go singi.

Pe ma pan ma gbogolo wa li jegele nali senre ti nuru.

⁴ Woro kala kì ti làa lasiri wi kan Moyisi wi yeri.

Wi yen woro Zhakɔbu setirige piile woro kɔrɔɔ.

⁵ Naa leele pe teele pàa gbogolo konaa Izirayeli cengele ke ni,

Yawe Yenηele lo làa pye wunluwɔ wa Yeshuruni† tara.»

† **32:52 32.48-52:** Nombu 27.12-14; Dete 3.23-27 † **33:2 33.2:** Edomu tara nungba to pe yinri Seyiri. Edomu tara yanwiga go ko kayi pe yinri Paran. † **33:2 33.2:** Nga ki yo fɔ: *Li ηgasegele kàa pye li kεε na yengele*, ki senre ti kɔrɔ wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. † **33:5 33.5:** Izirayeli tara to pe yinri fun Yeshuruni; Yeshuruni mege yege wele wa Dete 32.15laga ki ni.

6 A wì sho naa fɔ: «Uruben cɛnlɛ woolo pe koro go na, paga ka kɔ fyew, poro mbele pe woro ma lɛgɛ we.»

7 Zhuda cɛnlɛ woolo poro wogo ko na, wìla yo fɔ: «Yawe Yɛnɛlɛ, nuɔgbolo jan ma logo Zhuda cɛnlɛ woolo pe yeri. Songoro ma kari pe ni pe woolo pe korogo, pe pe yɛɛ go kala li yigi kɛyɛn shyɛn. Na pe mbenfɛnnɛ paga to pe na, mboro jate ma pye pe sagafɔ.»

8 Levi setirige piile poro wogo ko na, wìla yo fɔ: «Mà Urimu naa Tumimu† ti kan ma tunmbyeelɛ Levi setirige piile mbele pe yɛn tagawa ni pe yeri.

Porowɛlɛ màa wa ma wele wa Masa laga ki ni, konaa ma win pe ni wa Meriba tɔnmɔ laga ki ni we.

9 Pàa ki yo pe teele naa pe nɛɛlɛ pe kanngɔlɔ fɔ: <We woro na yoro wele.

Pe sila pe nɔsepiile pe jate.

Pe sila pe piile pe jɛn yɛɛɛ,

katugu pàa pye na tanri ma sɛnrɛ ti na

konaa mɔɔ yɔn finliwɛ pi yigi†.

10 Poro pe maa Zhakɔbu woolo pe nari ma kakɔndɛgɛngɛlɛ ke ni,

† **33:8 33:8:** Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyɛn ta, nda weɛ jɛn nala. Kana kanngagala la wɛlɛ nakoma yaannɔgumbigile. Pàa ke tɛgɛ na we Fɔ wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jɛnni; Eki 17.1-7; Nɔmbu 20.1-13. † **33:9 33:9:** Eki 32.25-29

na poro mbele Izirayeli woolo pe kara ma lasiri
wi ni.

Poro pe maa wusuna nuwɔ taan wi sori ma ti wi
nuwɔ pi maa yiin ma ni,

na saara sogoworo ti sori wa ma saraga wɔsaga
ki na.

11 Ee, Yawe Yennɛle, nga fuun paa piin duwaw
ki na,

ma yenle pe keɛ tunndo ti na.

Pe winfenne pe sennɛle ke kɔn pe na,

pe panrafenne paga ka ya yiri naa. »

12 Benzhamɛ setirige piile poro wogo ko na, wila
yo fɔ:

«Benzhamɛ setirige piile pe yen ma Yawe
Yennɛle li ndanla,

pe yaa cɛn yeyinɛge na pɔw wa li tanla.

Yawe Yennɛle li yaa pye pe go na la pe go singi,

li yaa pye mbe cɛn wa pe sɔgɔwɔ.»

13 Zhozɛfu setirige piile poro wogo ko na, wila yo
fɔ:

«Yawe Yennɛle li duwaw pe tara ti na,

ma naayeri fɔngɔ jɛnɛge ki tirige ti na,

ma tɔnmɔ gbɔɔ mba pi yen wa tara ti nɔgɔna pi
kan pe yeri†;

14 naa yarilire jɛnde nda yɔnlɔ ki mari le mari
yanlaga ti ni,

naa yarilire jɛnde tiyɔnrɔ nda ti maa taa yenɛge
pyew ti ni,

15 naa yarilire nda ti maa taa wa yanwira lɛrɛlɛrɛ
ti na ti ni,

† 33:13 33:13: Zhɛnɛ 49.22-26

konaa yarijende nda ti maa taa wa tinndiye læεε
læεε pe na ti ni;

16 naa tara to naa ti nawa yarijende ti ni.

Tipile na làa pye na yiin kason, Yenneεε na làa li
yεε naga wa li ni,

li duwaw tirige Zhozufu wi na,

wo ŋa wi yen wi to seyεenle pe go na,

duwaw mbe tigi wi na†.

17 Fanŋga yen wi ni paa napolo fanŋga yen.

Wi yenneεε ke yen paa yanno yenneεε yen.

Yenne nunŋba yen paa Efirayimu setirige piile
mbele pe yon ki se jen mbe ko pe yen;

yenne sanna lo yen paa Manase setirige piile pe
waga legerε legerε pe yen.

Wi yen na cengeε ke gbɔɔn ke ni fo sa gbɔn wa
dunruya wi kosaga.»

18 Zabulon setirige piile poro wogo ko na, wila yo
fo:

«Zabulon setirige piile, yaa yɔgɔri ye kondangala
kapyegele ke na.

Isakari setirige piile, mbe ye ta wa ye paara yinre
ti ni, yoro fun yaa yɔgɔri.

19 Pe yaa kaa cengeε kele yinri la kee wa
yanwiga ki na.

Pe yaa kaa saara woo wa mbe yala ti
kondeŋgeε ke ni.

Pe yaa kaa yarijende legerε legerε taa wa kogɔje
wi ni,

naa penjagbɔɔ ni, to nda ti yen ma lara wa
kogɔje wi taambugɔ ki ni.»

† 33:16 33:16: Zhene 49.26; Eki 3.1-6

20 Gadi setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:
 «Sōnmō yen we Fō wi woo, wo ŋa wi yen na tara
 gbende kaan Gadi setirige piile pe yeri!
 Pè sinle paa jara yen, ŋa wì gbegele mboo
 kagboro ti kōnlō,
 mbege le wa go na fo wa tōrō ti na.

21 Tara ti lajeŋge ko paa kan pe ye ye yeri,
 Tasaga ŋa ki daga yekelewe ni ko pè wō pe ye ye
 kan.
 Paa keli leele pe ye ye, na tanri kaselege na paa
 ye ye ŋa na Yawe Yenŋele laa ki jaa we,
 na kasinŋe piin ma yala ŋa làa yo Izirayeli
 woolo pe kanŋōlō ki ni.»

22 Dan setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:
 «Dan setirige piile pe yen paa jara yirifōnŋo yen,
 ŋa wì yiri wa Bazan tara ma yew ma kan.»

23 Nefitali setirige piile poro wogo ko na, wila yo
 fo:
 «Nefitali setirige piile, yè tin Yawe Yenŋele li
 kajenŋe ki ni,
 a li duwaw legerē tirige ye na.
 Ye ye tara ti gbōgō ye kari wa yōnlō tosaga naa
 yōnlōparawa kalige kee ki yeri.»

24 Aseri setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:
 «Duwaw yen Aseri setirige piile pe woo Zhakōbu
 pinambiile sanmbala pe sōgōwō!
 Yenŋele sa ti pe nōsepiile paa kajenŋe piin pe
 kan!
 Paa oliviye tire pire sinme legerē taa fo ndeē pe
 yaa la pe tōrō ti jogo wa pi ni.

25 Ye cara ti yeyonro koro ti sogoyaara ti pye tuguworo naa tuguyenre woro.

Ye fannga kiga ka ko fo sa gbɔn ye yinwege ki kopilige ki na.

26 «Ee, Yeshuruni! Ma Yenɲele li yongo woro wa. Li ma naayeri wi kon ma yiri mbe pan mboon saga.

Li lugu kambaara ti na ma pan gbogowo ni.

27 Yenɲele na li yen kosaga fu li yen ye larasaga.

Li yen ye kee kansaga sanga pyew laga tara ti na.

Li ma ti ye mbenfenne pe maa fee ye yegɛ.

Li ma yo fo: <Ye pe tongo.>

28 Izirayeli woolo pe yen ma cen yeyinɲe na pow.

Porɔ mbele Zhakobu setirige piile, pe kon ma saa cen pe ye tara nda ni,

bile naa erɛzen tiire maa fiin wa ti ni;

foongo maa yinrigi wa naayeri legerɛ na wuun ti na.

29 Izirayeli woolo, ferewe yen ye woo!

Ambɔ wi yen paa yoro yen?

Ye yen cenle na Yawe Yenɲele li sho.

Li yen paa ye tuguron sigeyaraga yen mbe ye saga,

konaa paa ye tokobi yen mbe cew kan ye yeri.

Ye mbenfenne pe yaa ka pan mbe ye fanla mbe pe yegɛ kan ye yeri.

Kona, pe tara lara nda ti yagara†, a paa pe yegɛ gbogo ti kala na, yeri tangala yeri jaanri.»

† 33:29 33.29: Pe tara lara nda ti yagara to yen na para pe malaga sigembo ro nda pe kan jango na pe mbenfenne ka yiri pe korogo, paga ka ya gbɔn pe na.

34

Moyisi wi kunwo

¹ Kona, a Moyisi wì si yiri wa Mowabu tara funwa lara falafala ti na ma saa lugu wa Nebo yanwiga ki na, wa Pisiga yanwiga ki go na, wa Zheriko ca ki yesinme na. A Yawe Yenņele lì si ti a wì tara ti ni fuun ti wele jengε, maga le wa Galaadi tara ti na fɔ ma saa gbɔn wa Dan tara ti na†;

² naa Nefitali tara ti ni fuun, naa Efirayimu tara, naa Manase tara konaa Zhuda tara ti ni fuun, fɔ ma saa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na;

³ naa Negevu tara ti ni, naa Zheriko ca gbunlundεge laga ki ni, ko ŋga pe yinri fun sengendire ca, fɔ ma saa gbɔn wa Sowari ca ki na†.

⁴ Kona, a Yawe Yenņele lì suu pye fɔ: «Tara nda mila wugu ma yɔn fɔlɔ kɔn Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe yeri ma yo mi yaa ti kan pe setirige piile pe yeri tori yeen. Mì ti a màri yan yenle ni, een fɔ ma se ye wa ti ni†.»

⁵ A Yawe Yenņele li tunmbyee Moyisi wì si ku wa Mowabu tara paa yege ŋga na làa ki yo we.

⁶ Yenņele lo jate làa wi gboo wi le wa Mowabu tara gbunlundεge ki ni, wa Beti Pewɔri laga ki yesinme na. Lere suu fanga ki saga jen ali ma pan ma gbɔn nala.

⁷ Moyisi wila ta yele cenme naa nafa (120) mee ku. Wi yengεle ke sila te wi na, ka sila wɔ wi wire fanŋa ki ni.

† 34:1 34.1: Dete 32.48-52 † 34:3 34.3: Zhene 13.10; 14.2; 19.22

† 34:4 34.4: Zhene 12.7; 26.3; 28.13

⁸ Izirayeli woolo pàa Moyisi kunwɔ pi gbele wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni fɔ ma saa gbɔn piliye nafa ma yiri kɛ. Kona, a wi kunwɔ gbelege kɪ si kɔ.

⁹ Nuni pinambyɔ Zhouwe wɪla pye ma yin tijinliwɛ yinne ni, katugu Moyisi wɪla wi keyen yi taga wi na ma yenri wi kan. Maga lɛ le ki na, a Izirayeli woolo pe nɛɛ nuru wi yeri, na tanri na yala sɛnɛ nda Yawe Yenɲɛlɛ làa yo Moyisi wi kan ti ni.

¹⁰ Yenɲɛlɛ yɔn sɛnɛ yofɔ wa fa yiri wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ ɲa Yawe Yenɲɛlɛ li maa para wi ni gbɔgɔyi paa Moyisi wi yen.

¹¹ Lere kpɛ si yala wi ni kacɛn kagbɔgɔlɔ naa kafɔnɲɔlɔ ɲgele Yawe Yenɲɛlɛ làa wi tun, a wɪ saa pye wa Ezhipiti tara ke wogo na, wa Farawɔn wo naa wi legbɔlɔ konaa wɪ tara woolo pe ni fuun pe yɛgɛ na;

¹² konaa yawa kagbɔgɔlɔ naa kagbɔgɔlɔ fyɛɛ wogolo ɲgele wɪla pye Izirayeli woolo pe yɛgɛ na ke ni.

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8